
**SLUŽBENI VJESNIK
POREČKE I PULSKE BISKUPIJE**

Godina LXVIII. 2017. broj 3/4.

**Izdaje:
Biskupski ordinarijat u Poreču
Dobrilina 3, 52440 POREČ**

**Uredio:
Sergije Jelenić,
kancelar**

**tel.: +385 (052) 432 064
faks: +385 (052) 451 785
e-mail: biskupija@ppb.hr
kancelar@ppb.hr**

ISSN 1331 – 761X

KAZALO

Božićna poruka biskupa Kutleše.....	3
I. Sveta Stolica.....	5
Poruka Pape Franje za Svjetski misijski dan 2017.	7
Poruka Svetoga Oca Franje za 1. Svjetski dan siromašnih	9
Zajednička poruka Pape Franje i ekumenskog patrijarha Bartolomeja prigodom proslave III. Svjetskog dana molitve za skrb o stvorenom svijetu, 1. rujna 2017.	12
Poruka Svetoga Oca Franje za 51. Svjetski dan mira 1. siječnja 2018.	13
O kruhu i vinu za euharistiju	16
Nadbiskup Giuseppe Pinto, apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj	17
II. Hrvatska biskupska konferencija	19
Poruka za nedjelju turizma	21
Priopćenje s 55. zasjedanja Sabora Hrvatske biskupske konferencije	22
Unutarcrkveni dijalog, suradnja i suodgovornost	24
Poruka pomorcima i ribarima o blagdanu sv. Nikole biskupa	27
Založiti se za temeljne vrjednote obrazovanja i obitelji – poruka biskupa HBK	28
III. Porečka i Pulska biskupija	33
Susret u Pazinu	35
Dan posvećenja svećenika 2017.	35
Susret u Pazinu	36
Zvižducima na antifaišistu mons. Božu Milanovića	37
Sjednica Zbora konzultora	38
Susret u Pazinu	39
Poziv na sjednicu Svećeničkog vijeća	39
Duhovna obnova u Pazinu	40
Duhovne vježbe za svećenike	40
Poziv na proslavu sv. Mavra	42
Poziv biskupima Riječke metropolije	42
Govor biskupa Dražena Kutleše prigodom proslave 40. obljetnice <i>Prioribus saeculi</i>	43
Sveti Mavro zaštitnik Porečke biskupije i grada Poreča	45
Kandidati za biskupijsku nagradu	47
Razrješenja i imenovanja svećenika – premještaji	47
Krizme u 2018.	49
Pastoralni plan Porečke i Pulske biskupije	50
Božićno primanje – poziv	54
Svim župnim uredima Porečke i Pulske biskupije	54
Raspored pohoda župnika Ordinarijatu	55
IV. Važniji događaji i vijesti iz života Biskupije.....	59
Svećeničko ređenje u Puli	61
Posveta crkve svetog Ivana Krstitelja u Puli	61
Premijer Andrej Plenković u Biskupskom ordinarijatu u Poreču	64
Obilježavanje 70. obljetnice mučeništva blaženog Miroslava Bulešića u Lanišću	65
Obilježena 70. obljetnica mučeništva blaženog Miroslava Bulešića u Svetvinčentu.....	67
Hodočašće Istrana na Trsat.....	69
71. obljetnica mučeništva blaženog Francesca Bonifacia	71
Svetkovina Svih svetih u Poreču.....	71
Proslava svetog Mavra u znaku povijesnih obljetnica	72
Uručena biskupijska priznanja	74
Blagoslov kipa svete Majke Terezije u Poreču	74
Odlučno slijediti Krista	75
Humanitarni koncert i podjela stipendija biskupijske zaklade „Blaženi Miroslav Bulešić“ 2017. godine.....	76
In memoriam:	79
Presveto Srce Isusovo i svećenički poziv	83
Znanstveni skup.....	88

BOŽIĆNA PORUKA BISKUPA KUTLEŠE

Draga braćo i sestre,

Bog je u mnogim prigodama dao siromasima neke posebne znakove svoje pažnje: čak ih je izabrao, radije nego druge da budu bogati vjerom i baštinici njegova kraljevstva. Kad je Bog poslao svog Sina na svijet, poslao je anđela da objavi vijest o njegovu dolasku. Ali kome je poslao anđela? Herodu ili glavarima svećeničkim? Ne, već siromašnim pastirima, koji su, zbog sigurnosti ovaca, danonoćno bdjeli. Bog je odlučio povjeriti svoju veličanstvenu vijest grupi pastira bez društvenog statusa i koji nisu imali pravo glasa u zajednici. Pastiri su čuli glas da pronađu dijete nakon čega se vraćaju svome zanimanju. Koliko nam je poznato to nije promijenilo njihove živote nego su i dalje ostali pastiri. Možemo se zapitati zašto je Bog odabrao reći svoju najvažniju vijest onima koji su nepismeni i na rubu društva?

Bog je otkrio Isusovo rođenje pastirima da bi posramio mudre i jake. Bog otkriva takve vijesti pastirima u skladu s Pavlovim naukom: „Lude svijeta izabra Bog da posrami mudre, i slabe svijeta izabra Bog da posrami jake“ (1Kor 1,27). Netko može reći da farizeji i pismoznanci nisu bili svjesni da ih se posramilo! Da, točno je, to nisu znali ni najmudriji, ni najjači, ni najugledniji na svijetu. U vlastitim očima nisu poniženi, ali u Božjim očima jesu.

Bog je objavio Isusovo rođenje pastirima da bi im donio radost. Ono što je donijelo pastirima radost nije rođenje djeteta po sebi nego rođenje Mesije. Anđeo je rekao da je ta vijest „velika radost za sav narod“ (Lk 2,10), ali je naglasio „danas vam se u Davidovu gradu rodio Spasitelj – Krist, Gospodin“ (Lk 2,11). Bog je poslao svoga Sina da bude Spasitelj svijeta a mnogi ljudi su ignorirali njegovo rođenje. Isto tako je i danas. Ako smo primatelji njegovog milosrdnog spasenja, to je za nas velika radost. Nismo zaslužili biti spašeni, ali Bog nam se objavio da bismo bili radosni i da bi nas spasio.

Bog je objavio Isusovo rođenje pastirima zbog Marije i Josipa. Sjetite se kako su Marija i Josip primili vijest preko anđeoskog glasnika. Bili su mladi, a anđeosko pojavljivanje je bilo rijetko. Marija je mogla odbiti božanski dogovor. Oboje su mogli odbiti vizije kao nestvarne snove. Ali oboje su prihvatili anđelovu poruku i poslušali Gospodina. Kada su pastiri pripovjediti svoje iskustvo, „Marija u sebi pohranjivaše sve te događaje i prebiraše ih u svome srcu“ (Lk 2,19). Svjedočanstvo pastira potvrdilo je Mariji i Josipu ono što su oni iskusili.

Razmislimo o djelovanju Božje milosti u našem životu. Svatko je od nas donio neku važnu odluku u životu a nakon toga doživjeli smo znak Božjeg djelovanja. Ako slijedimo Božju volju, ne trebaju nam drugi znakovi potvrde nego pronalazimo utjehu u onim milosnim Božjim darovima.

Bog je objavio Isusovo rođenje pastirima radi sebe. Podijelivši radost rođenja svoga Sina s nekoliko pastira i potvrdivši Mariji i Josipu ono što su oni već znali, Bog je primio slavu i hvalu od njih. Svi koji su čuli pastire, divili su se onomu što su im rekli zatim su se pastiri vratili hvaleći i slaveći Boga. Bogu je donijelo radost što je priuštio radost pastirima. Kada Bog djeluje to čini radi naše radosti i koristi, i na kraju za svoju vječnu slavu. Koliko slave i hvale dajemo Bogu ovog Božića?

Dok se radujemo novoj godini punoj prilika, sjetimo se da sve što Bog čini, čini za našu radost, našu korist i napokon za svoju slavu.

Neka je svima sretan i blagoslovljen Božić, neka svatko osjeti dodir Krista, Spasitelja, za kojim čezne ljudsko srce, neka On u svima nama pobijedi svako zlo i grijeh, nepravdu i nemir, neka svima ispuni srce mirom i dobrom voljom!

Svim vjernicima, kao i svim ljudima dobre volje, od srca želim čestit i blagoslovljen Božić i sretnu Novu godinu.

✠ Dražen Kutleša

I.
SVETA STOLICA

PORUKA PAPE FRANJE ZA SVJETSKI MISIJSKI DAN 2017. MISIJA U SRCU KRŠĆANSKE VJERE

Draga braćo i sestre,

i ove nas godine Svjetski misijski dan okuplja oko Isusove osobe »prvog i najvećeg blagovjesnika« (Pavao VI., *Evangelii nuntiandi*, 7), koji nas neprestano šalje da naviještamo Evanđelje ljubavi Boga Oca u snazi Duha Svetoga. Ovaj nas dan poziva da ponovno razmišljamo o misiji u srcu kršćanske vjere. Naime, Crkva je misijska po svojoj naravi; u protivnom ne bi više bila Kristova Crkva, nego tek jedna od zajednica koja bi brzo prestala služiti svojoj svrsi te bi nestala. Stoga smo pozvani postaviti si određena pitanja o našem kršćanskom identitetu i odgovornostima nas kao vjernika, u svijetu obilježenom zbunjenostima, razočaranjem i frustracijom i rastrganom brojnim bratoubilačkim ratovima, koji nepravedno pogađaju poglavito nedužne. Koji je temelj našega poslanja? Što je središte našega poslanja? Koji su temeljni pristupi koje trebamo poduzeti u obavljanju svojeg poslanja?

Misija i preobražavajuća snaga evanđelja Krista, Puta, Istine i Života

1. Misija Crkve, namijenjena svim ljudima dobre volje, temelji se na snazi preobraženja koju ima evanđelje. Evanđelje je Radosna vijest koja u sebi sadrži zaraznu radost i nudi novi život: život uskrsloga Krista koji, darujući nam svoga životvornoga Duha, postaje za nas Put, Istina i Život (usp. Iv 14, 6). On je onaj koji nas poziva da ga slijedimo s povjerenjem i hrabrošću. U nasljedovanju Isusa kao našeg Puta, doživljavamo njegovu Istinu i primamo njegov Život, koji je punina zajedništva s Bogom Ocem, u sili Duha Svetoga. Taj nas život oslobađa od svake sebičnosti i izvor je kreativnosti u ljubavi.

2. Bog Otac želi ovu egzistencijalnu preobrazbu svojih sinova i kćeri. Ta preobrazba nalazi svoj izraz u klanjanju u duhu i istini (usp. Iv 4, 23-24), po životu oživotvorenim Duhom Svetim u nasljedovanju Isusa Sina na slavu Boga Oca. »Božja slava je živi čovjek« (Irenej, *Adversus haereses* IV, 20, 7). Naviještanje Evanđelja postaje tako živa i djelotvorna riječ koja ostvaruje ono što razgllašava (usp. Iz 55, 10-11), to jest Isusa Krista, koji se neprestano utjelovljuje u svakoj ljudskoj situaciji (usp. Iv 1, 14).

Misija i Kristov kairos

3. Misija Crkve, dakle, nije širenje neke vjerske ideologije, a još manje predlaganje nekog uzvišenog etičkog nauka. Mnogi su pokreti u svijetu sposobni pobuditi uzvišene ideale ili načine življenja smislenog života. No, kroz misiju Crkve sâm Isus Krist nastavlja evangelizirati i djelovati. Njegova misija tako u povijesti uprisutnjuje kairos, pogodno vrijeme spasenja u povijesti. Propovijedanjem evanđelja, Uskrsli Isus postaje uvijek iznova naš suvremenik, tako da oni koji ga prihvate s vjerom i ljubavlju doživljavaju preobražavajuću snagu njegova Duha koji čovječanstvo i stvorenje čini plodnima, kao što kiša čini zemlju plodnom. »Njegovo uskrsnuće nije nešto što pripada prošlosti, već sadrži neku životnu snagu koja je prožela svijet. Tamo gdje se sve čini da je mrtvo, sa svih se strane iznenada ponovno javljaju klice uskrsnuća. To je neodoljiva sila« (*Evangelii gaudium*, 276).

4. Imajmo uvijek na umu da »biti kršćanin nije rezultat neke etičke odluke ili neke velike ideje, već je to susret s događajem, s Osobom, koja životu daje novi obzor i time konačni pravac« (Benedikt XVI., *Deus caritas est*, 1). Evanđelje je Osoba, koja se neprestano nudi i stalno poziva one koji ju prihvaćaju s poniznom i djelatnom vjerom i povjerenjem dijeliti njezin život stvarnim dioništvom u vazmenom otajstvu Kristove smrti i uskrsnuća. Evanđelje postaje tako, po krštenju, izvorom novog života, oslobođenog vladavine grijeha, prosvijetljenog i preobraženog Duhom Svetim, po potvrdi postaje okrjepljujuće pomazanje koje, po istome Duhu, pokazuje nove putove i strategije svjedočenja i praćenja, a po euharistiji postaje hrana za novi život, »lijek besmrtnosti« (Ignacije Antiohijski, *Epistula ad Ephesios*, 20, 2).

5. Svijetu je nasušno potrebno evanđelje Isusa Krista. On, po Crkvi, nastavlja svoje poslanje Dobrog Samarijanca, vidajući krvareće rane čovječanstva i kao Dobri Pastir neprestano traži one koji besciljno lutaju krivudavim stazama koje nikamo ne vode. Hvala Bogu, mnoga značajna iskustva i dalje svjedoče o preobražavajućoj snazi evanđelja. Tu mislim na gestu studenta Dinke koji je, po cijenu vlastitog života, zaštitio studenta od pripadnika neprijateljskog plemena Nuer koji su ga htjeli ubiti. Mislim također i na ono euharistijsko slavlje u Kitgumu, u sjevernoj Ugandi, gdje je, nakon okrutnog pokolja koje je počinila skupina pobunjenika, misionar poticao narod da ponavlja Isusove riječi na križu: »Bože moj, Bože moj, zašto si me napustio?«, kao izraz očajničkog vapaja braće i sestara raspetoga Gospodina. Za narod je to slavlje bilo veliki izvor utjehe i ohrabrenja. Možemo također podsjetiti na bezbrojna svjedočanstva o tome kako evanđelje pomaže u prevladavanju uskogrudnosti, sukobâ, rasizma, plemenskih sukoba te svugdje i među svima promiče pomirenje, bratstvo i uzajamnu razmjenu iskustva i dobara.

Misija nadahnjuje duhovnost stalnog izlaska, hodočašća i progonstva

6. Misija Crkve oživljuje duhovnost stalnog izlaska. Pred nas se postavlja izazov »izići iz vlastite udobnosti i imati hrabrosti poći na sve periferije koje trebaju svjetlo evanđelja« (Evangeliu gaudium, 20). Misija Crkve nas potiče na trajno hodočašće po različitim bespućima života, kroz različita iskustva gladi i žeđi za istinom i pravednošću. Misija Crkve nadahnjuje iskustvo stalnog progonstva, kako bismo, u svojoj žeđi za beskonačnošću, postali svjesni da smo prognanici koji putuju prema svojoj konačnoj domovini, smještenoj između »već« i »još ne« Kraljevstva nebeskog.

7. Misija podsjeća Crkvu da ona nije svrha samoj sebi, već ponizno sredstvo i posredovanje Kraljevstva. Crkva koja je autoreferencijalna i zadovoljava se zemaljskim uspjehom, nije Kristova Crkva, njegovo raspeto i slavno Tijelo. Zato bismo trebali više voljeti »Crkvu koja je doživjela nezgodu, koja je ranjena i prljava zato što je izišla na ulice, nego Crkvu koja je bolesna zbog zatvorenosti i komocije hvatanja za vlastite sigurnosti« (isto, 49).

Mladi, nada misije

8. Mladi su nada misije. Osoba Isusa Krista i Radosna vijest koju je proglasio i dalje oduševljavaju mnoge mlade ljude. Oni traže načine da se hrabro i s oduševljenjem stave u službu čovječanstva. »Mnogi mladi pružaju svoju solidarnu pomoć s obzirom na probleme u svijetu i posvećuju se raznim aktivnostima i različitim oblicima volonterskog rada [...]. Kako je lijepo vidjeti da su mladi 'putujući propovjednici' (callejeros de la fe), radosno noseći Isusa na sve ulice, na sve trgove, u svaki kutak zemlje!« (isto, 106). Sljedeća opća redovita skupština Biskupske sinode, koja će se održati 2018. godine, na temu »Mladi, vjera i razlučivanje poziva« predstavlja providnosnu priliku za uključivanje mladih u zajedničku misijsku zadaću u kojoj je potrebna njihova bogata mašta i kreativnost.

Služba papinskih misijskih djela

9. Papinska misijska djela dragocjeno su sredstvo buđenja želje za nadilaženjem vlastitih granica i sigurnosti, kako bismo svima navijestili evanđelje, u svakoj kršćanskoj zajednici. U njima, zahvaljujući dubokoj misionarskoj duhovnosti koju treba svakodnevno njegovati, kao i stalnoj predanosti u podizanju misionarske svijesti i oduševljenja, mladi ljudi, odrasli, obitelji, svećenici, biskupi te redovnici i redovnice rade na tome da se kod sviju odnjeguje misijsko srce. Svjetski misijski dan, koji promiče Djelo za širenje vjere, dobra je prilika da misijsko srce kršćanskih zajednica sudjeluje s molitvom, svjedočanstvom života i zajedništvom dobara kako bi se odgovorilo na velike i prijeke potrebe evangelizacije.

Ostvarivanje naše misije s Marijom, Majkom evangelizacije

10. Draga braćo i sestre, u ostvarivanju svojega poslanja, nadahnjujmo se na Mariji, Majci evangelizacije. Ona je, potaknuta Duhom, u dubini svoje ponizne vjere prihvatila Riječ života. Neka nam Djevica Majka pomogne izreći svoj »da«, svjesni prijeke potrebe da Isusova Radosna vijest odzvanja u našem vremenu. Neka nam svima isprosi obnovljenu revnost u donošenju svima Evanđelja života koje pobjeđuje smrt. Neka nas zagovara da steknemo svetu odvažnost, potrebnu pri iznalaženju novih načina donošenja dara spasenja svakoj osobi.

Iz Vatikana, 4. lipnja 2017. Svetkovina Duhova

FRANJO

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA 1. SVJETSKI DAN SIROMAŠNIH

33. nedjelja kroz godinu
19. studenoga 2017.

Ne ljubimo riječju, već djelima

1. „Dječice, ne ljubimo riječju i jezikom, već djelom i istinom“ (1 Iv 3, 18). Ove riječi apostola Ivana izražavaju zapovijed prema kojoj nijedan kršćanin ne smije biti ravnodušan. Ozbiljnost kojom „ljubljeni učenik“ predaje Isusovu zapovijed sve do naših dana još je snažnije naglašena suprotstavljanjem između praznih riječi koje su često na našim usnama i konkretnih djela koja smo si naprotiv pozvani postaviti kao mjerilo. Ljubav ne dopušta izgovore. Tko želi ljubiti kao što je Isus ljubio, mora se povesti njegovim primjerom, poglavito kada je riječ o ljubavi prema siromašnima. Način na koji je Sin Božji ljubio, uostalom, dobro je poznat, a Ivan na to jasno podsjeća. Ta ljubav počiva na dva nosiva stupa: Bog nas je prvi ljubio (usp. 1 Iv 4, 10.19), i ljubio nas je predavši potpuno samoga sebe, čak dotle da je položio svoj život za nas (1 Iv 3, 16).

Takva ljubav ne može ostati bez odgovora. Iako se nudi jednostrano i ne traži ništa zauzvrat, ona ipak rasplamsava srce takvim žarom da se svaki onaj koji to u srcu oćuti osjeća dužnim uzvratiti na tu ljubav unatoč svojim ograničenjima i grijesima. A to se može dogoditi samo ako Božju milost, njegovu milosrdnu ljubav prihvatimo, što je više moguće, u svome srcu tako da ona potakne našu volju pa i naša čuvstva na ljubav prema Bogu samome i prema bližnjemu. Na taj način milosrđe koje izvire, tako reći, iz srca Presvetoga Trojstva može pokrenuti naš život i uroditi samilošću i djelima milosrđa prema braći i sestrama koji se nalaze u potrebi.

2. „Jadnik vapi, a Jahve ga čuje“ (Ps 34, 7). Crkva je oduvijek shvaćala važnost ovog vapaja. Tome u prilog govori veliko svjedočanstvo koje nalazimo već na prvim stranicama Djela apostolskih, gdje Petar traži da se izabere sedmorica ljudi, „punih Duha i mudrosti“ (6, 3), da preuzmu na sebe službu pomaganja siromašnima. To je zasigurno jedan od prvih znakova kojima se kršćanska zajednica predstavila svijetu: služenje siromašnima. Prva je zajednica shvatila da biti Isusov učenik znači pokazati bratstvo i solidarnost, kao odgovor na glavno Učiteljevo učenje koji je proglasio siromašne blaženima i baštinicima Kraljevstva nebeskog (usp. Mt 5, 3).

„Sva bi imanja i dobra prodali i porazdijelili svima kako bi tko trebao“ (Dj 2, 45). U ovim riječima jasno uočavamo koliko su prvi kršćani bili time zaokupljeni. Evandelist Luka, koji više nego bilo koji drugi sveti pisac govori o milosrđu, ne pretjeruje kada opisuje praksu dijeljenja u prvoj zajednici. Naprotiv, njegove su riječi upućene vjernicima svih naraštaja, a time i nama, kako bi nas podupro u našem svjedočenju i potaknuo našu brigu za one najpotrebnije. Istu poruku prenosi s jednakim uvjerenjem apostol Jakov koji u svojoj poslanici upotrebljava snažne i prodorne riječi: „Čujte, braćo moja ljubljeni: nije li Bog one koji su svijetu siromašni izabrao da budu bogataši u vjeri i baštinici Kraljevstva što ga je obećao onima koji ga ljube? A vi prezreste siromaha! Ne tlače li vas upravo bogataši? Ne vuku li vas baš oni na sudove? [...] Što koristi, braćo moja, ako tko rekne da ima vjeru, a djelâ nema? Može li ga vjera spasiti? Ako su koji brat ili sestra goli i bez hrane svagdanje pa im tkogod od vas rekne: ‘Hajdete u miru, grijte se i sitite’, a ne dadnete im što je potrebno za tijelo, koja korist? Tako i vjera: ako nema djelâ, mrtva je u sebi“ (2, 5-6.14-17).

3. Bilo je, međutim, razdoblja u povijesti kada kršćani nisu u potpunosti poslušali taj poziv i kada su dopustili da ih zarazi svjetovni način razmišljanja. No, Duh Sveti nije propuštao dozivati im u pamet da moraju svoj pogled držati čvrsto upravljen u ono što je bitno. Podizao je, naime, muškarce i žene koji su na različite načine posvetili svoj život služenju siromašnima. Koliko su samo stranica, tijekom ove dvije tisuće godina povijesti, napisali kršćani koji su, u krajnjoj jednostavnosti i poniznosti te velikodušnom i kreativnom ljubavlju, služili najsiromašnijoj braći i sestrama!

Najistaknutiji primjer nam pruža Franjo Asiški, kojeg su slijedili mnogi drugi sveti muškarci i žene tijekom stoljeća. On se nije zadovoljio time da zagrlj gubavce i dadne im milostinju, već je odlučio poći u Gubbio da boravi s njima. On sâm vidio je u tome susretu prekretnicu na svom putu obraćenja: „Dok sam bio u grijesima, bilo mi je veoma mrsko i gledati gubavce. I Gospodin sam dovede me među njih i ja sam

im iskazivao milosrđe. I kad sam odlazio od njih, ono što mi se činilo mrskim pretvorilo mi se u duhovnu i tjelesnu slast“ (Opor 1-3: FF 110). Ovo svjedočanstvo pokazuje preobražavajuću snagu ljubavi i kršćanskog načina života.

Ne možemo razmišljati o siromašnima jednostavno kao o korisnicima našeg povremenog volonterskog rada kojeg obavljamo jednom tjedno ili improviziranih djela velikodušnosti koja umiruju našu savjest. Ta iskustva, koja su svakako vrijedna i korisna da probude u nama osjetljivost za potrebe ljudi i nepravde koje su često njihov uzrok, morala bi zapravo voditi pravom susretu sa siromašnima i prerasti u dijeljenje koje postaje način života. Naša molitva i naš put učenja i obraćenja potvrđuju svoju evanđeosku vjerodostojnost upravo u takvoj ljubavi i zajedništvu. Ovakav način života donosi radost i mir duše, jer dotičemo vlastitim rukama Kristovo tijelo. Ako zaista želimo susresti Krista, moramo doticati njegovo tijelo u ranjenom tijelu siromašnih, kao odgovor na sakramentalno zajedništvo koje je darovano u euharistiji. Tijelo Kristovo, razlomljeno u svetoj liturgiji, može se vidjeti, po ljubavi i dijeljenju, na licima i osobama najranjivijih od naše braće i sestara. Opomena sv. Ivana Zlatoustog ostaje trajno aktualna: „Ako želite častiti Kristovo tijelo, nemojte ga prezirati kad je golo; ne častite euharistijskog Kristu svilenom odjećom, a zatim, pošto odete iz crkve, zanemarivati onog drugog Krista koji trpi hladnoću i golotinju“ (Hom. in Matthaëum, 50.3: PG 58).

Pozvani smo stoga pristupiti siromašnima, susretati ih, gledati ih u oči, zagrliti ih i tako im dati da osjete toplinu ljubavi koja razbija samoću. Njihova ispružena ruka također je poziv izaći iz naših sigurnosti i udobnosti i priznati vrijednost koju siromaštvo ima samo po sebi.

4. Nikada ne zaboravimo da je za Kristove učenike siromaštvo prije svega poziv da slijedimo Isusa siromašna. To znači ići za njim i uz njega, putom koji vodi do blaženstva Kraljevstva nebeskoga (usp. Mt 5, 3; Lk 6, 20). Biti siromašan znači imati ponizno srce koje zna prihvatiti vlastito stanje ograničenog i grešnog stvorenja kako bismo pobijedili napast svemoći, koja nas zavarava da smo besmrtni. Siromaštvo je stav srca koji priječi gledati na novac, karijeru, luksuz kao na ciljeve života i uvjete za sreću. Siromaštvo stvara uvjete za slobodno preuzimanje vlastitih osobnih i društvenih odgovornosti, unatoč svojim ograničenjima, uz povjerenje u Božju bliskost i pomoć njegove milosti. Tako shvaćeno siromaštvo je mjerilo koje nam omogućuje prosuditi kako najbolje koristiti materijalna dobra i izgrađivati odnose s drugima koji neće biti egoistični i posesivni (usp. Katekizam Katoličke Crkve, br. 25-45).

Povedimo se, stoga, za primjerom svetoga Franje, toga svjedoka istinskog siromaštva. Upravo zato što mu je pogled bio čvrsto uperen u Krista, znao ga je prepoznati i služiti mu u siromašnima. Ako želimo dati djelotvorni doprinos promjeni povijesti i promicanju stvarnog razvoja, moramo poslušati vapaj siromašnih i zalagati se za to da se oslobode svoga stanja marginaliziranosti. Pozivam, istodobno, siromašne koji žive u našim gradovima i našim zajednicama da ne izgube osjećaj evanđeoskog siromaštva koje je dio njihove svakodnevice.

5. Poznato nam je koliko je teško u suvremenom svijetu jasno definirati siromaštvo. No, ono nas na bezbroj načina svakodnevno proziva, u tisućama lica obilježenih patnjom, isključenošću, zlostavljanjima, nasiljima, mučenjima i zatvaranjima, ratom, lišavanjem slobode i dostojanstva, neznanjem i nepismenošću, izvanrednim zdravstvenim situacijama i nezaposlenošću, trgovinom robljem i ropstvom, progonstvom i bijedom, prisilnom migracijom. Siromaštvo ima lice žena, muškaraca i djece izrabljivanih zbog niskih interesa, gaženih izopačenom logikom moći i novca. Kakav samo nemilosrdan i beskrajn popis možemo sastaviti kada tome pridodamo siromaštvo nastalo kao plod društvene nepravde, moralne degeneracije, pohlepe nekolicine izabranih i opće ravnodušnosti!

U našem vremenu, nažalost, dok se silno bogatstvo gomila u rukama povlaštene nekolicine, često kao plod ilegalnih aktivnosti i užasnog iskorištavanja ljudskog dostojanstva, prava je sablazan porast siromaštva u širokim slojevima društva u čitavom svijetu. Pred svim tim ne možemo ostati pasivni, a još se manje smijemo miriti s takvim stanjem. Na siromaštvo koje guši duh inicijative tolikih mladih ljudi, sprječavajući ih da nađu posao; na siromaštvo koje umrtvljuje osjećaj osobne odgovornosti, prebacujući odgovornost na drugoga i tražeći pogodnosti; na siromaštvo koje truje vrutke sudjelovanja i sužava prostore stručnosti, umanjujući tako zasluge onih koji rade i proizvode; na sve te oblike siromaštva moramo odgovoriti novom vizijom života i društva.

Svi siromasi – kao što je volio reći blaženi Pavao VI. – pripadaju Crkvi po „evanđeoskom pravu“ (Govor na otvaranju drugog dijela Drugog vatikanskog koncila, 29. rujna 1963.) i obvezuju nas na temeljno

opredjeljenje za siromašne. Blagoslovljene ruke koje se šire da prime siromaha i da im pomognu: to su ruke koje donose nadu. Blagoslovljene ruke koje nadilaze svaku barijeru kulture, vjeroispovijesti i nacionalnosti, izlijevajući ulje utjehe na rane čovječanstva. Blagoslovljene ruke koje se otvaraju ne tražeći ništa za uzvrat, bez ikakvih „ako“, „ali“ i „možda“: to su ruke po kojima na braću silazi Božji blagoslov.

6. Na kraju Jubileja milosrđa želio sam Crkvi predložiti Svjetski dan siromašnih, tako da u cijelom svijetu kršćanske zajednice postaju sve više i sve bolje konkretni znak Kristove ljubavi prema posljednjima i najpotrebnijima. Svjetskim danima koje su pokrenuli moji prethodnici, koji su već zaživjeli u životu naših zajednica, želim da se doda i taj Dan, koji im pridodaje izvrsnu evanđeosku puninu, to jest Isusovu povlaštenu ljubav prema siromašnima.

Pozivam čitavu Crkvu kao i muškarce i žene dobre volje da se na taj dan okrenu svima onima koji pružaju svoje ruke i traže našu pomoć i solidarnost. Oni su naša braća i sestre, stvoreni i ljubljani od jednog Nebeskog Oca. Ovaj Dan želi potaknuti u prvom redu vjernike da reagiraju na kulturu odbacivanja i rasipanja, te da usvoje i prigrlje kulturu susreta. Istodobno, taj je poziv upućen svima neovisno o vjerskoj pripadnosti; svi su pozvani na otvorenost i dijeljenje sa siromašnima kroz konkretne znakove solidarnosti i bratstva. Bog je stvorio nebo i zemlju za sve; nažalost, ljudi su podigli barijere, zidove i ograde, izdajući izvorni dar namijenjen cijelom čovječanstvu, bez ikakve iznimke.

7. Moja je želja da kršćanske zajednice, u tjednu koji prethodi Svjetskom danu siromašnih, koji ove godine pada na 19. studenoga, to jest Trideset i treću nedjelju kroz godinu, ulože napore kako bi omogućili trenutke susreta i prijateljstva, solidarnosti i konkretne pomoći. Mogu pozvati siromašne i volontere da sudjeluju zajedno u euharistiji te nedjelje, tako da učine još autentičnijom proslavu svetkovine Gospodina našega Isusa Krista, Kralja svega stvorenja, koja se slavi slijedeće nedjelje. Kristovo kraljevstvo pokazuje se u svem svom značenju upravo na Golgoti, kada Nevini prikovan na križu, siromašan, gol i lišen svega, utjelovljuje i otkriva puninu Božje ljubavi. Isusovo potpuno prepuštanje Ocu izražava njegovo krajnje siromaštvo i ujedno pokazuje moć te Ljubavi koja ga uskrišava na novi život na dan uskrsnuća.

Ako u našim četvrtima ima siromašnih ljudi koji traže zaštitu i pomoć, približimo im se te nedjelje: to će biti pogodan trenutak da se susretnemo s Bogom kojeg tražimo. Držeći se onoga što uči Sveto pismo (usp. Post 18, 3-5, Heb 13, 2), prigrlimo ih kao časne goste za našim stolom; oni mogu biti učitelji koji nam pomažu dosljednije živjeti svoju vjeru. Svojim povjerenjem i spremnošću da prihvate pomoć, pokazuju nam na miran i često radostan način koliko je nužno živjeti jednostavno i prepustiti se Božjoj providnosti.

8. U srcu mnogih konkretnih inicijativa koje će se moći provoditi na taj Dan treba uvijek biti molitva. Ne zaboravimo da je Oče naš molitva siromašnih. Naše traženje kruha, naime, izražava naše povjerenje u Boga za naše osnovne potrebe u životu. Sve što nas je Isus učio u toj molitvi izražava i objedinjuje vapaj svih onih koji pate zbog nesigurnosti života i manjka onoga što im je potrebno. Kada su učenici zamolili Isusa da ih nauči moliti, odgovorio je riječima siromašnih koji se obraćaju jednom Ocu u kojem se svi prepoznaju kao braća i sestre. Oče naš je molitva koja se izražava množini: kruh za koji molimo je „naš“, a to podrazumijeva dijeljenje, sudjelovanje i zajedničku odgovornost. U toj molitvi svi prepoznamo potrebu za prevladavanjem svakog oblika sebičnosti, kako bismo ušli u radost uzajamnog prihvaćanja.

9. Pozivam subraću biskupe, sve svećenike i đakone, koji po svom pozivu imaju zadaću pomagati siromašne, kao i sve Bogu posvećene osobe i sve udruge, pokrete i volontere diljem svijeta, da se zauzmu da ovaj Svjetski dan siromašnih postane tradicija koja će biti konkretni doprinos evangelizaciji u današnjem svijetu.

Neka ovaj novi Svjetski dan, stoga, postane snažan podsjećaj našoj vjerničkoj savjesti, omogućujući nam sve više rasti u uvjerenju da nam dijeljenje sa siromasima omogućuje shvatiti najdublju istinu evanđelja. Siromašni nisu problem: oni su izvor na kojem se moramo napajati u našem nastojanju da prihvaćamo i živimo bit evanđelja.

Iz Vatikana, 13. lipnja 2017. Spomen svetog Antuna Padovanskog

Franjo

ZAJEDNIČKA PORUKA PAPE FRANJE I EKUMENSKOG PATRIJARHA BARTOLOMEJA PRIGODOM PROSLAVE III. SVJETSKOG DANA MOLITVE ZA SKRB O STVORENOM SVIJETU, 1. RUJNA 2017.

Izvještaj o stvaranju pruža nam panoramski pogled na svijet. Sveto pismo otkriva da je Bog »u početku« želio čovjeka za suradnika u očuvanju i zaštiti prirodnog okoliša. U početku, kao što čitamo u Postanku, »još nije bilo nikakva poljskoga grmlja po zemlji, još ne bijaše niklo nikakvo poljsko bilje, jer Jahve, Bog, još ne pusti dažda na zemlju i nije bilo čovjeka da zemlju obrađuje« (2, 5). Zemlja nam je povjerena kao uzvišeni dar i naslijeđe, za koje smo svi odgovorni sve dok »na kraju« sve na nebu i na zemlji ne bude obnovljeno u Kristu (Ef 1, 10). Naše ljudsko dostojanstvo i dobrobit duboko su povezani s našom brigom za čitav stvoreni svijet.

Međutim, »u međuvremenu«, povijest svijeta pokazuje drukčiju stvarnost. Ona otkriva moralno pustošenje gdje naši stavovi i ponašanje prema stvorenom svijetu potamnjuju naš poziv da budemo Božji suradnici. Naša sklonost da prekidamo osjetljive i uravnotežene ekosustave na svijetu, naša nezasićena želja za manipulacijom i nadzorom nad ograničenim dobrima planeta i naša pohlepa za neograničenim izvlačenjem zarade na tržištima – sve to nas je otuđilo od izvornog nauma stvaranja. Više ne poštujemo prirodu kao zajednički dar, već je, naprotiv, smatramo privatnim posjedom. Više ne postupamo s prirodom prijateljski i zaštitnički, već samovoljno njome gospodarimo kako bismo jačali naše strukture.

Posljedice ovog alternativnog pogleda na svijet su tragične i trajne. Ljudski i prirodni okoliš zajedno propadaju, a tim propadanjem planeta najteže su pogođene najranjivije osobe. Utjecaj klimatskih promjena pogađa prije svega one koji grcaju u siromaštvu u svakom kutku svijeta. Naša obveza da se odgovorno služimo zemaljskim dobrima podrazumijeva prepoznavanje i poštivanje svih ljudi i svih živih bića. Hitan poziv i izazov da skrbimo o stvorenom svijetu predstavljaju poziv čitavom čovječanstvu da radi na održivom i cjelovitom razvoju.

Stoga, ujedinjeni istom brigom za svijetom koji je Bog stvorio i priznajući da je zemlja zajedničko dobro, usrdno pozivamo sve ljude dobre volje da dana 1. rujna izdvoje vremena za molitvu za okoliš. O toj prigodi želimo zahvaliti dobrohotnom Stvoritelju za veličanstveni dar stvorenog svijeta i obvezati se da ćemo za njega skrbiti i čuvati ga radi budućih naraštaja. Najposlije, znamo da radimo uzalud ako Gospodin nije uz nas (usp. Ps 126/127), ako molitva nije u središtu našega promišljanja i proslava. Naime, cilj naše molitve je promijeniti način na koji promatramo svijet kako bismo promijenili način na koji se ophodimo prema njemu. Cilj koji si postavljamo je smoći hrabrosti prihvatiti veću jednostavnost i solidarnost u našem načinu življenja.

Onima koji su na važnim položajima u društvu, gospodarstvu, politici i kulturi upućujemo hitan apel da odgovorno osluhnu krik zemlju i da odgovore na potrebe marginaliziranih, ali prije svega da odgovore na molbu mnogih i podrže globalni konsenzus za oporavak našeg ranjenog svijeta. Uvjereni smo da nema iskrenog i trajnog rješenja za izazov ekološke krize i klimatskih promjena bez složnog i kolektivnog odgovora, bez zajedničke odgovornosti u kojoj će se voditi računa i o do sada učinjenom, te bez davanja prioriteta solidarnosti i služenju.

Iz Vatikana i Fanara, 1. rujna 2017.

Papa Franjo i ekumenski patrijarh
Bartolomej

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA 51. SVJETSKI DAN MIRA 1. SIJEČNJA 2018.

Migranti i izbjeglice – muškarci i žene u potrazi za mirom

1. Želja za mirom

Mir svim ljudima i svim narodima na zemlji! Mir, koji su anđeli navijestili pastirima u božićnoj noći,¹ je duboka težnja svakog pojedinca i svih naroda, a osobito onih koji najviše trpe zbog njegove odsutnosti. Od ovih potonjih, koje stalno nosim u svojim mislima i molitvama, ponovno bih spomenuo više od 250 milijuna migranata diljem svijeta, od čega 22,5 milijuna čine izbjeglice. Papa Benedikt XVI., moj dragi predšasnik, govorio je o njima kao »muškarcima i ženama, djeci, mladima i starijim osobama koji traže mjesto na kojem će se skrasiti i živjeti u miru«² Da bi pronašli taj mir, mnogi su od njih spremni izložiti opasnosti vlastiti život na putovanju koje je često dugotrajno i opasno, podnositi teškoće i patnje i suočavati se s ogradama i zidovima izgrađenim kako bi ih se držalo daleko od njihova cilja.

Milosrdna duha zagrlimo sve one koji bježe od rata i gladi ili su zbog diskriminacije, progonstva, siromaštva i srozavanja okoliša prisiljeni napustiti svoja ognjišta.

Svjesni smo da nije dovoljno otvoriti svoja srca za druge koji pate. Mnogo će se toga još trebati učiniti prije nego što naša braća i sestre uzmognu ponovno mirno živjeti u sigurnom domu. Prihvatanje drugih traži konkretno zalaganje, mrežu pomoći i dobročinstva, budnu i suosjećajnu pažnju, odgovorno upravljanje novim i složenim situacijama koje se katkad pridodaju brojnim drugim već postojećim problemima, kao i resursima koji su uvijek ograničeni. Provođenjem u djelo kreposti razboritosti, čelnici vladâ trebali bi poduzeti praktične korake kako bi ih primili, promicali, zaštitili i integrirali, »i koliko to dopušta nepatvoreno dobro njihove zajednice, i[šli] na ruku onima koji bi se možda htjeli uključiti u novu zajednicu«.³ Oni imaju jasnu odgovornost prema vlastitim zajednicama, legitimna prava i skladan razvoj kojih moraju osigurati, da ne bi postali poput ludog graditelja koji je pogrešno izračunao i nije uspio dovršiti kulu koju je počeo graditi.⁴

2. Zašto tako mnogo izbjeglica i migranata?

Uoči Velikog jubileja kojim se obilježavalo dvije tisuće godina od anđeoskog proglašenja mira u Betlehemu, sveti Ivan Pavao II. ubrojio je sve veći broj izbjeglica među posljedice »beskrajnog i užasnog slijeda ratova, sukobâ, genocidâ i etničkih čišćenja«⁵ koji su obilježili dvadeseto stoljeće. U ovom novom stoljeću nije se dogodio pravi preokret: oružani sukobi i drugi oblici organiziranog nasilja i dalje uzrokuju seljenje ljudi unutar nacionalnih granica i šire.

No, ljudi migriraju također iz drugih razloga, u prvom redu zato što »svim srcem žude za boljim životom i nerijetko pokušavaju ostaviti iza sebe "očaj" jedne bezizgledne budućnosti«.⁶ Kreću na put jer se žele pridružiti svojim obiteljima ili zato što traže priliku za zaposlenje ili obrazovanje: oni koji ne mogu uživati ta prava ne žive u miru. K tome, kao što sam primijetio u enciklici *Laudato si'*, došlo je do »tragičnog porasta broja migranata koji pokušavaju pobjeći od sve veće bijede uzrokovane uništavanjem okoliša«.⁷

Većina ljudi koji žele migrirati prolazi redovne procedure. Neki se, međutim, odlučuju na druge putove, prije svega iz očaja, kada njihove zemlje ne nude nikakvu sigurnost ni priliku, a svi pravni putovi su nedostupni, onemogućeni ili prespori.

1 Lk 2, 14.

2 Angelus, 15. siječnja 2012.

3 Ivan XXIII., Enc. *Pacem in terris*, 106

4 Usp. Lk 14, 28-30

5 Poruka za Svjetski dan mira 2000., 3.

6 Benedikt XVI., Poruka za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2013.

7 Br. 25.

U mnogim odredišnim zemljama uzela je velikog maha retorika u kojoj se ističu opasnosti po nacionalnu sigurnost ili visoki troškovi primanja novih pridošlica, iskazujući time prijezir prema ljudskom dostojanstvu koje se mora priznati svima kao Božjim sinovima i kćerima. Svi koji, možda i zbog političkih razloga, namjesto da grade mir raspiruju strah od migranata, siju nasilje, rasnu diskriminaciju i ksenofobiju, što izaziva veliku zabrinutost kod svih onih kojima je na srcu sigurnost svakog čovjeka.⁸

Svi pokazatelji kojima raspolaže međunarodna zajednica ukazuju na to da će globalne migracije nastaviti označavati našu budućnost. Neki to smatraju prijetnjom. Ja vas, naprotiv, pozivam da na to gledate s povjerenjem, kao na priliku za izgrađivanje budućnosti mira.

3. Gledati kontemplativnim pogledom

Mudrost vjere hrani taj kontemplativni pogled, koji je kadar prepoznati da smo svi »dio iste obitelji, doseljenici i mjesno pučanstvo koje ih prima, i svi imaju jednako pravo koristiti prirodna dobra, koja su namijenjena svima, kao što to uči socijalni nauk Crkve«.⁹ Ove riječi ponovno pred nas stavljaju biblijsku sliku novog Jeruzalema. U knjizi proroka Izaije (pogl. 60) i Otkrivenju (pogl. 21) opisan je kao grad s uvijek otvorenim vratima, kako bi u njega mogli ući ljudi iz svakog naroda, koji mu se dive i ispunjavaju ga bogatstvom. Mir je vrhovni vladar koji ga vodi a pravda načelo koje upravlja suživotom u njemu.

Trebamo ovim kontemplativnim pogledom promatrati također grad u kojem živimo, »odnosno pogledom ispunjenim vjerom koji otkriva onoga Boga koji stanuje u njegovim kućama, na njegovim ulicama, na njegovim trgovima [...] promičući solidarnost, bratstvo, želju za dobrom, istinu, pravdu«¹⁰ – drugim riječima, ostvarujući obećani mir.

Kada upravimo taj pogled na migrante i izbjeglice, otkrivamo da ne dolaze praznih ruku. Oni donose svoju hrabrost, vještine, energiju i težnje, kao i blaga vlastite kulture; i na taj način obogaćuju živote naroda koji ih primaju. Vidimo jednako tako kreativnost, ustrajnost i duh žrtve bezbrojnih pojedinaca, obitelji i zajednica širom svijeta koji otvaraju svoja vrata i srca migrantima i izbjeglicama, čak i tamo gdje se ne obiluje dobrima.

Tim se kontemplativnim pogledom trebaju također voditi u svom razlučivanju oni koji su odgovorni za javno dobro, tako da nastave poticati politike prihvaćanja »koliko to dopušta nepatvoreno dobro njihove zajednice«¹¹, imajući u vidu potrebe svih članova ljudske obitelji i dobrobit svakog pojedinog od njih.

Oni koji se nadahnjuju tim pogledom moći će prepoznati sjeme mira koje već klija i pobrinuti se za njegov rast. Naši će se gradovi, često podijeljeni i polarizirani sukobima oko prisutnosti migranata i izbjeglica, tako pretvoriti u gradilišta mira.

4. Četiri miljokaza za djelovanje

Pružiti tražiteljima azila, izbjeglicama, migrantima i žrtvama trgovine ljudima priliku da pronađu mir koji traže zahtijeva strategiju koja objedinjuje u sebi četiri djelovanja: primiti, zaštititi, promicati i integrirati.¹²

»Primiti« doziva u svijest potrebu širenja pravnih putova za ulazak i da se više migrante i izbjeglice ne tjera prema zemljama gdje ih očekuju progoni i nasilje. To također traži da se naša briga o nacionalnoj sigurnosti dovede u ravnotežu sa zaštitom temeljnih ljudskih prava. Sveto pismo nas podsjeća: »Gostoljublja ne zaboravljajte: njime neki, i ne znajući, ugostiše anđele!«¹³

»Zaštititi« se tiče naše dužnosti da prepoznamo i branimo nepovredivo dostojanstvo onih koji bježe od stvarnih opasnosti u potrazi za azilom i sigurnošću, te da spriječimo njihovo izrabljivanje. Tu posebno mislim na žene i djecu koji se nalaze u situacijama u kojima su više izloženi opasnostima i zlouporabama koje mogu čak ići dotle da ih se pretvori u roblje. Bog ne diskriminira: »Jahve štiti tuđince, sirote i udovice podupire.«¹⁴

8 Usp. obraćanje nacionalnim ravnateljima pastorala za migrante, sudionicima Susreta održanog u organizaciji Vijeća Europskih biskupskih konferencija (CCEE), 22. rujna 2017.

9 Benedikt XVI., Poruka za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2011.

10 Apost. pob. Evangelii gaudium, 71.

11 Ivan XXIII., Enc. Pacem in terris, 106.

12 Poruka za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2018., 15. kolovoza 2017.

13 Heb 13, 2.

14 Ps 146, 9.

»Promicati« podrazumijeva podupiranje cjelovitog ljudskog razvoja migranata i izbjeglica. Među mnogim sredstvima koja mogu pomoći u toj zadaći, naglasio bih važnost da se djeci i mladima osigura pristup svim razinama obrazovanja. Tako će ne samo odnjegovati i ostvariti svoje potencijala, već će ujedno biti bolje osposobljeni za susret s drugima i jačati duh dijaloga, a ne zatvaranja ili sukoba. Biblija uči da Bog »ljubi pridošlicu, daje mu hranu i odjeću«. Stoga poziva: »Ljubite i vi pridošlicu, jer ste i sami bili pridošlice u zemlji egipatskoj«.¹⁵

»Integrirati«, na kraju, znači omogućiti izbjeglicama i migrantima potpuno sudjelovanje u životu društva u koje su primljeni, kao dio procesa uzajamnog obogaćivanja i plodne suradnje u službi cjelovitog ljudskog razvoja lokalnih zajednica. Sveti Pavao to izražava u ovim riječima: »više niste tuđinci ni pridošlice, nego sugrađani ste svetih i ukućani Božji«¹⁶.

5. Prijedlog za dva međunarodna sporazuma

Od srca se nadam da će taj duh nadahnjivati proces koji će tijekom 2018. godine voditi do definiranja i odobravanja dvaju svjetskih sporazuma od strane Ujedinjenih naroda, od kojih se jedan odnosi na sigurnu, uređenu i redovnu migraciju, a drugi na izbjeglice. Kao zajednički sporazumi na globalnoj razini, ovi sporazumi će predstavljati referentni okvir za političke prijedloge i praktične mjere. Zato je važno da budu nadahnuti suosjećanjem, dalekovidnošću i hrabrošću, kako bi se iskoristilo svaku priliku za unaprjeđenje procesa izgrađivanje mira. Jedino tako nužni realizam koji se traži od međunarodne politike neće podleći cinizmu i globalizaciji ravnodušnosti.

Dijalog i koordinacija su nužnost i jasna dužnost međunarodne zajednice. Izvan granica pojedine zemlje, i manje bogate zemlje mogu primiti – ili bolje prihvatiti – veći broj izbjeglica, ako im međunarodna suradnja osigura potrebna sredstva.

Odjel za migrante i izbjeglice Dikasterija za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja objavio je dvadeset točaka djelovanja¹⁷ kao konkretne pravce za provođenje u djelo ovih četiriju glagola u državnim politikama kao i u vladanju i postupanju kršćanskih zajednica. Tim i drugim doprinosima želi se izraziti zanimanje Katoličke Crkve za proces koji će dovesti do usvajanja dva UN-ova svjetska sporazuma (Global Compact). To zanimanje je pokazatelj općenitije pastoralne skrbi koja ima svoje korijene u samim počecima Crkve a nastavila se u njezinim mnogim djelovanjima sve do naših dana.

6. Za naš zajednički dom

Neka nam za nadahnuće posluže riječi sv. Ivana Pavla II. »Ako je “san” o svijetu u kojem vlada mir zajednički mnogima, ako se prepozna vrijednost doprinosa izbjeglicâ i migranata, tada čovječanstvo može sve više postajati obitelj sviju a naša zemlja pravi “zajednički dom”.«¹⁸ Mnogi su tijekom povijesti vjerovali u ovaj »san«, a njihova postignuća svjedoče o tome da to nije puka utopija.

Među njih se ubraja i sv. Franciska Ksaver Cabrini, čija se stota obljetnica smrti obilježava ove godine. Ovog trinaestog dana mjeseca studenog mnoge crkvene zajednice slave njezin spomendan. Ta izvanredna žena, koja je svoj život posvetila služenju migrantima i postala kasnije njihovom nebeskom zaštitnicom, naučila nas je kako možemo primiti, zaštititi, promicati i integrirati tu našu braću i sestre. Neka Gospodin, po njezinu zagovoru, udijeli svima nama da iskusimo kako se »plod pravednosti u miru sije onima koji tvore mir«.

Iz Vatikana, 13. studenog 2017.

Spomen sv. Franciske Ksaver Cabrini, zaštitnice migranata

Franjo

15 Pnz 10, 18-19.

16 Ef 2, 19.

17 “Dvadeset točaka pastoralnog djelovanja” i “Dvadeset točaka djelovanja prema Svjetskim sporazumima” (2017); vidi također Dokument UN-a A/72/528.

18 Poruka za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2004., 6.

Kongregacija za bogoštovlje i sakramentalnu stegu

O KRUHU I VINU ZA EUHARISTIJU

Okružno pismo biskupima

1. Kongregacija za bogoštovlje i sakramentalnu stegu, po nalogu Svetoga Oca Franje, obraća se dijecezanskim biskupima (i onima koji su po pravu njima izjednačeni) da podsjeti da je, prije svega, njihova zadaća dostojno osigurati sve ono što je potrebno za slavljenje Večere Gospodnje (usp. Lk 22, 8.13). Biskupu, prvom djelatniku Božjih otajstava, voditelju, promicatelju i čuvaru bogoslužnog života u Crkvi koja mu je povjerena (usp. ZKP kan. 835 §1), povjerena je zadaća posvetiti budnu pozornost kvaliteti kruha i vina namijenjenih za euharistiju kao i, samim tim, osobama koje ih pripremaju. Da bi im se u toj zadaći pomoglo, u nastavku će se podsjetiti na postojeće uredbe i predložiti neke praktične upute.

2. Dok su se do sada obično redovničke zajednice brinule za pripremu kruha i vina za euharistijsko slavlje danas se oni prodaju i u supermarketima, drugim trgovinama i putem interneta. Kako ne bi bilo dvojbi oko valjanosti euharistijske tvari, ovaj vatikanski dikasterij predlaže biskupima da u vezi s tim daju upute, primjerice tako da se euharistijska tvar potvrdi odgovarajućim certifikatima.

Ordinarij je dužan podsjećati svećenike, na poseban način župnike i rektore crkava, na njihovu odgovornost da provjeravaju kako dobavljače kruha i vina za slavlje tako i prikladnost tvari.

Dužnost je ordinarija također podsjećati u vezi s tim proizvođače vina i kruha za euharistiju na apsolutno poštivanje propisâ.

3. Uredbe o euharistijskoj tvari, opisane u kan. 924 ZKP-a i brojevima 319 – 323 Opće uredbe Rimskog misala (Institutio generalis Missalis Romani), već su objašnjene u uputi Redemptionis sacramentum ove Kongregacije od 25 ožujka 2004.

a) »Kruh koji se upotrebljava u slavlju euharistijske žrtve mora biti beskvasan, čisto pšenični i svježe pečen, tako da bude isključena svaka mogućnost kvarenja. Iz toga slijedi da kruh iz druge tvari, makar i žitne, ili takav kojemu je u tolikoj mjeri dodana neka tvar različita od pšenice da se prema općem sudu ne može reći kako je riječ o pšeničnom kruhu, nikako nije valjana za tvar za tvorbu euharistijske žrtve i sakramenta. Teška je zloraba uvoditi u kruh za tvorbu euharistije druge tvari, kao što su voće, šećer ili med. Jasno je da hostije trebaju proizvoditi oni koji se ističu ne samo čestitošću već su ujedno i vješti u pripremanju te uz to opremljeni prikladnim pomagalicama« (br. 48).

b) »Vino koje se upotrebljava u slavlju presvete euharistijske žrtve mora biti prirodno, od trsova roda, čisto i nepokvareno, bez primjesa drugih sastojaka. [...] Neka se brižno pazi da se vino određeno za euharistiju čuva u besprijekornom stanju kako se ne bi ukiselilo. Zabranjeno je upotrebljavati vino o čijoj se izvornosti i podrijetlu sumnja: Crkva, naime, što se tiče uvjeta potrebnih za valjanost sakramenta zahtijeva sigurnost. Jednako se tako ni pod kakvim izgovorom ne smije dopustiti bilo koje drugo piće, koje ne tvori valjanu materiju« (br. 50).

4. Kongregacija za nauk vjere u Okružnom pismu predsjednicima biskupskih konferencija o korištenju kruha s malim udjelom glutena i mošta kao euharistijske tvari (24. srpnja 2003., Ur. br. 89/78 – 17498), objavila je uredbe za slavljenje euharistije za osobe koje, zbog različitih i teških razloga, ne smiju jesti kruh pripremljen na uobičajen način i vino koje je uzavrelo na uobičajen način:

a) »Hostije koje su potpuno bez glutena nisu valjana tvar za euharistiju. Valjana su tvar hostije koje su djelomično bez glutena i takve da sadrže toliku količinu glutena koja je dovoljna za njihovu pripravu bez dodavanja drugih tvari i bez korištenja postupaka koji mijenjaju narav kruha« (A. 1-2).

b) »Mošt, odnosno sok od grožđa, bilo da je svjež ili konzerviran na način da se vrenje prekine postupcima koji ne mijenjaju njegovu narav (primjerice zamrzavanjem), valjana je tvar za euharistiju« (A. 3).

c) »Ordinariji su mjerodavni za davanje dopuštenja pojedinom svećeniku ili vjerniku laiku da koristi kruh s niskim udjelom glutena ili mošt kao tvari euharistije. Dopuštenje se može dati na uobičajen način i dok traje situacija zbog koje je to dopuštenje dano« (C. 1).

5. Ista Kongregacija je, osim toga, odlučila da se euharistijska tvar pripravljena s genetski modificiranim organizmima može smatrati valjanom tvari (usp. Pismo pročelniku Kongregacije za bogoštovlje i sakramentalnu stegu, 9. prosinca 2013., Ur. br. 89/78 – 44897).

6. Oni koji pripremaju kruh i proizvode vino za euharistijsko slavlje moraju biti svjesni toga da je njihov rad upravljen na euharistijsku žrtvu i stoga se od njih traži čestitost, odgovornost i umješnost.

7. Kako bi lakše obdržavali opće uredbe, ordinariji se mogu korisno dogovarati na razini biskupskih konferencija, dajući konkretne upute. Zbog složenosti situacijâ i prilikâ, kao što je nedostatak poštovanja prema svetomu, uočava se praktična potreba da, po nalogu mjerodavne vlasti, postoje oni koji će nadzirati jamče li stvarno proizvođači izvornost euharistijske tvari kao i njezinu doličnu distribuciju i prodaju.

U tome se smislu predlaže, na primjer, da pojedina biskupska konferencija ovlasti jednu ili više redovničkih zajednica ili drugo tijelo koje je kadro izvršiti nužne provjere nad proizvodnjom, čuvanjem i prodajom kruha i vina za euharistiju u pojedinoj zemlji i drugim zemljama u koje se izvoze. Preporučuje se također da se s kruhom i vinom namijenjenim za euharistiju postupa na doličan način na prodajnim mjestima.

Iz sjedišta Kongregacije za bogoštovlje i sakramentalnu stegu, 15. lipnja 2017., svetkovina Presvetog Tijela i Krvi Kristove.

Robert kard. Sarah
Pročelnik

+ Arthur Roche
Nadbiskup tajnik

NADBISKUP GIUSEPPE PINTO, APOSTOLSKI NUNCIJ U REPUBLICI HRVATSKOJ

Papa Franjo imenovao je za apostolskog nuncija u Republici Hrvatskoj nadbiskupa Giuseppea Pinta, dosadašnjega apostolskog nuncija na Filipinima. Vijest o imenovanju objavljena je u subotu 1. srpnja u Vatikanu i Hrvatskoj, priopćila je Apostolska nuncijatura u Hrvatskoj.

Mons. Giuseppe Pinto rođen je 26. svibnja 1952. u Noci (Bari). Za svećenika je zaređen 1. travnja 1978. Inkardiniran je u biskupiju Conversano. Postigao je doktorat iz kanonskog prava. U diplomatsku službu Svete Stolice ušao je 1. svibnja 1984., a diplomatsku službu je obavljao u sljedećim Apostolskim nuncijaturama: Papua Nova Gvineja, Argentina i u Državnom tajništvu Svete Stolice - u Odjelu za odnose s državama. Apostolskim nuncijem u Senegal, Maliju, Gvineji Bisau i u Capo Verde te apostolskim delegatom u Mauritaniji imenovan je 4. prosinca 2001. godine. Apostolskim nuncijem u Čileu imenovan je 6. prosinca 2007. godine. Za apostolskog nuncija na Filipinima imenovan je 10. svibnja 2011. godine.

Osim materinskog talijanskog jezika govori francuski, engleski i španjolski jezik.

II.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

PORUKA ZA NEDJELJU TURIZMA

21. svibnja 2017.

Proljetni dani koji nas sve obilnije obdaruju suncem i višim temperaturama, grupe izletnika i posljednje pripreme ugostiteljskih objekata, podsjećaju nas da je početak intenzivnije turističke sezone već sasvim blizu. Nedjelja posvećena turizmu poziva nas pak kao vjernike da ni tijekom ljetnih mjeseci ne zaboravimo na evanđeoske vrijednosti te da se kao domaćini, ugošćujući turiste, iskažemo i u ovom djelu milosrđa („putnika primiti“) te budemo istinski svjedoci radosti Evanđelja. Predstojeće ljeto prava je prilika za rast u gostoljubivosti, uslužnosti i susretljivosti.

Itekako smo svjesni da ovaj društveni fenomen u mjestima duž naše obale, a raduje nas, i sve više u unutrašnjosti naše Domovine, mnogima osigurava izvor prihoda odnosno samu egzistenciju. Turizam mnogima omogućava da mogu kvalitetnije živjeti, ili pak preživjeti. No, turistička sezona donosi i više: kulturološko, sociološko i religiozno ispreplitanje različitosti u osobama naših budućih gostiju, različitosti koje će nam katkad predstavljati izazov ili teškoću, ali koje ćemo predusretati susretljivošću i velikodušnošću, svjesni da gostoprinstvo nije tek djelatnost od koje zarađujemo već i čin koji oplemenjuje onoga koga primamo ali i nas same i izaziva nas na rast i sazrijevanje. Važno nam je ostvarenje boljih statističkih rezultata i ekonomskih ciljeva, ali i ispunjenje preduvjeta za cjeloviti rast društvene zajednice i pojedinaca.

Svima nam je brinuti za sveukupno dobro svakog od čimbenika turističke djelatnosti: domaćina, djelatnika i gostiju. Poslodavci neka brinu za dobro svojih djelatnika ne zakidajući ih i ne zanemarujući njihova prava i dostojanstvo, a zajedno se brinimo za što kvalitetniji i uslužniji odnos prema gostima.

Kao domaćini mi ne pružamo samo smještaj i hranu već smo i ambasadori svojih vlastitih sredina, kulture prožete tisućljetnom tradicijom, svoje duhovne i vjerske baštine. Mnogi gosti osjećaju kako je odmor dragocjeno vrijeme koje žele kvalitetno provesti. U tom smislu, oni su u potrazi za onime što ne mogu pronaći u svom užurbanom svakodnevnom životu, a to je mir, rasterećenje, vrijeme provedeno sa svojim bližnjima u okružju mora, tišine, prirodnih ljepota i tolikih blagodati koje naša zemlja pruža gotovo sama po sebi. U ljepotama naše Domovine darovana su nam velika, neprocjenjiva bogatstva i pozvani smo ih vrednovati i štiti. Pozvani smo očuvati i oplemeniti ono radi čega najviše turista i dolazi, a to je autohtonost života naših krajeva.

Zato i prisutnost Crkve u turističkoj sezoni ima važno značenje, jer je Crkva oduvijek živjela s ljudima, uz ljude i za ljude. Polazeći od toga da je ljudska osoba sazdana od tijela, duha i duše, ovaj reciprocitet odnosa Crkve i društva bitan je uvjet koji našim gostima pruža cjelovitu brigu za odmor ne samo tijela, već i okrjepu duha. Duhovna briga za putnike i goste nezamjenjiv je dio ponude svima u potrazi za odmorom. Crkva stoga u tom važnom segmentu ljetnih mijena društvenog tkiva želi svoja vrata otvoriti svakom srcu dobre volje, potrebnom mira, odmora, tišine i molitve.

Nedjelja turizma želi uputiti poziv svim djelatnicima u turizmu da njeguju svoje ljudske, vjerske i moralne kvalitete te da svoje darove i sposobnosti ugrade u iskrenu i kvalitetnu ponudu gostima. Neka predstojeći ljetni mjeseci i gostoprincima i turistima bude na izgradnju i blagoslov!

Krk, 19. svibnja 2017.

biskup krčki dr. Ivica Petanjak,
OFM^{Cap}.
Predsjednik Odbora HBK za pastoral
turista

PRIOPĆENJE S 55. ZASJEDANJA SABORA HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE

(Zagreb, 10. – 12. listopada 2017.)

Plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije, 55. po redu, održano je pod predsjedanjem predsjednika HBK zadarskog nadbiskupa mons. Želimira Puljića u Zagrebu od 10. do 12. listopada 2017. Na zasjedanju su uz članove HBK sudjelovali apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj, nadbiskup Giuseppe Pinto, izaslanik Biskupske konferencija Bosne i Hercegovine, vojni ordinarij Tomo Vukšić, subotički biskup Ivan Penzeš i srijemski biskup Đuro Gašparović.

U pozdravnom govoru na početku zasjedanja nadbiskup Puljić posebno je pozdravio i zaželio dobrodošlicu novom apostolskom nunciju u Republici Hrvatskoj nadbiskupu Giuseppeu Pintu koji je prvi puta sudjelovao na zasjedanju HBK otkako je preuzeo svoju službu. Predsjednik HBK podsjetio je na događaje od prošlog zasjedanja u travnju 2017., te prikazao glavne teme zasjedanja. Posebice je istaknuo kako se ove godine spominjemo 20. obljetnice od utemeljenja Požeške, Varaždinske i Vojne biskupije te je uz čestitke zaželio njihovim pastirima da budu zauzeti navjestitelji Božje Riječi i uspješni odgojitelji povjerenoga puka.

Potom su biskupi gosti iz drugih Biskupskih konferencija ukratko prikazali djelovanje i izazove s kojima se susreće Katolička Crkva u njihovim državama.

U radnom dijelu zasjedanja razmatrajući evangelizacijsko-katehetsko djelovanje Crkve, biskupi su osobitu pozornost posvetili sljedećim temama: analizi pristiglih komentara na radni dokument "Da vaša radost bude potpuna.", pastoralno-katehetskim kolokvijima za svećenike kao dijelu trajne svećeničke teološko-pastoralne izobrazbe, te katoličkom vjeronauku u osnovnim i srednjim školama, s ciljem sagledavanja izrade njegovog program u sklopu cjelovite kurikulne reforme.

Zahvalni svima koji su sudjelovali u sinodalnom savjetovanju oko radnoga dokumenta „Da vaša radost bude potpuna“, biskupi su analizirali pristigle komentare u kojima se osjeća znak brige i želje da zajedno kao Crkva izgrađujemo novo lice naših župnih zajednica, koja bi imala biti istinska mjesta naviještanja Evanđelja i odgoja u vjeri. U vidu ugrađivanja pristiglih komentara u postojeću verziju radnoga dokumenta, od Vijeća za katehizaciju i novu evangelizaciju očekuju se daljnji rad na dokumentu u smislu prihvaćenog hodograma u cilju izrade završnoga teksta radnoga dokumenta Hrvatske biskupske konferencije.

Povodom predstojećeg sedmoga pastoralno-katehetskog kolokvija za svećenike koji će se održati 6. i 7. ožujka 2018. s temom "Svećenik i nedjelja", biskupi su analizirali sadržajne naglaske i pastoralno-katehetske smjernice dosadašnjih kolokvija za svećenike. Ovaj projekt ide za tim da svećenicima ponudi određenu aktualnu crkveno-pastoralnu i katehetsku problematiku. Posebnost ovakvih susreta je u tomu što su pozvani predstavnici dekanata, koji bi prije samoga kolokvija trebali sa svećenicima iz njihovoga dekanata razgovarati o najavljenom temi. A onda s pitanjima s terena sudjelovati na kolokviju o kojem će po povratku u svoju sredinu iznijeti razmišljanja, smjernice i rezultate kolokvija. Biskupi žele neka se i po ovakvom načinu okupljanja i rada svećenika, očituje jedinstvena briga za kvalitetnije pastoralno-katehetsko djelovanje naše Crkve.

Biskupi su upoznati s rezultatima završene javne rasprave o Istanbulskoj konvenciji i podržavaju zakone koji štite žene i obitelji od nasilja kojega, nažalost, kod nas ima sve više. No, biskupi ne podržavaju konvenciju koja uz plemenite nakane obrane od nasilja „implementira“ u sadržaj zakonskoga akta terminologiju „rodne ideologije“, za koju je papa Benedikt XVI. svojevremeno govorio da „vrši atentat na oblike obitelji koju čine otac, majka i djeca“. A papa Franjo je na susretu mladih u Poljskoj (12. kolovoza 2016.) rekao kako se radi o „ideološkoj kolonizaciji“. Crkva se zauzima za slobodu pojedinaca i naroda i ne prihvaća nikakvu kolonizaciju koja bi zadirala u antropologiju na kojoj stvaramo i izgrađujemo svoj identitet. Biskupi pozivaju sve odgovorne i javne djelatnike u društvu da ne podlegnu zavodljivim, nejasnim i upitnim ponudama po kojima se ponekad izglasavaju zakoni. Europa, kao i Hrvatska, stoljećima je imala svoju filozofiju, antropologiju i etiku na koju se oslanjala politika i društveno djelovanje.

Sukladno uputama i smjernicama Ministarstva znanosti i obrazovanja, vezanim uz provedbu cjelovite kurikulne reforme, o čemu je bilo govora na sjednici s voditeljima i predstavnicima predmetnih stručnih radnih skupina, 29. rujna 2017., biskupi su upoznati s procesom i tijekom rada. Osobiti interes biskupa vezan je uz katolički vjeronauk u osnovnim i srednjim školama. U tom vidu očekuje se od stručne radne skupine za katolički vjeronauk da u zadanim rokovima, nakon što odgovore na pristigla mišljenja i komentare, dovrše rad na planu i programu katoličkoga vjeronauka kako bi se, zajedno s drugim predmetima, prema uputama

Ministarstva, moglo pristupiti recenziji učinjenoga. Budući da je odgoj i obrazovanje projekt koji bi trebao biti ugrađivan u temelje novoga društva i njegove budućnosti, biskupi očekuju transparentan izbor stručnih i znanstvenih radnika na različitim područjima, posebice kad je riječ o predmetima unutar sustava odgoja i obrazovanja koji sustav čine hrvatskim, odnosno daju mu njegovu vlastitost. Naravno, riječ je najprije o hrvatskom jeziku, povijesti te onim predmetima koji na bilo koji način štite i razvijaju sve ono dobro postignuto u davnoj i novijoj povijesti našega naroda i domovine. Očekuje se da će Ministarstvo znanosti i obrazovanja u tome imati podršku onih znanstvenih institucija koje se smatra stupovima hrvatskoga društva kao što su Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, te druge relevantne institucije kojima je na srcu naš jezik, povijest i vlastiti identitet.

Biskupi su upoznati i s tijekom završnih priprema za pokretanje Hrvatske katoličke mreže (HKM) koja će objединiti sve postojeće medijske ustanove HBK, Hrvatski katolički radio i Informativnu katoličku agenciju te ujedno proširiti svoje djelovanje na područje novih digitalnih medija. HKM mora imati viziju i misiju promišljanja komunikacije kako bi doprinijela poboljšanju crkvene komunikacije kako unutar nje same tako i prema vani, pa tako na novi način osnažiti prisutnost Crkve u društvu.

Na zasjedanju je bilo govora i o prisutnosti Crkve u odgojno obrazovnom sustavu preko katoličkih osnovnih i srednjih škola, te visokoškolskih ustanova po kojima ona želi dati svoj obol općem dobru čovjeka, naroda i društva u cjelini. Biskupi su poduprli nastojanja za dobro odgojno obrazovno funkcioniranje, kao i detaljnije definiranje statusa katoličkih škola. Odlučeno je da se temeljnom dokumentu "Određbe HBK o katoličkim osnovnim i srednjim školama", koji je donešen 2013. godine "ad experimentum", a regulira ovo područje, produlji valjanost. Trenutno u Republici Hrvatskoj djeluje 10 osnovnih i 12 srednjih škola.

Na kraju drugoga dana zasjedanja, na spomendan svetoga pape Ivana XXIII., 11. listopada, biskupi su slavili svečanu euharistiju u zagrebačkoj prvostolnici u zajedništvu s novim apostolskim nuncijem u Republici Hrvatskoj, nadbiskupom Giuseppeom Pintom. Slavlje je predvodio nuncij Pinto, te se tom prigodom predstavio hrvatskoj vjerničkoj javnosti. Uvodeći u slavlje zagrebački nadbiskup kardinal Bozanić podsjetio je kako je prije 55 godina, upravo 11. listopada 1962., započelo zasjedanje Drugoga vatikanskog ekumenskog sabora, a sazvao ga je upravo sveti Ivan Dobri. A "Sabor je bio velika milost koju je Crkva dobila u 20. stoljeću" (sv. Ivan Pavao II.). Kardinal je podsjetio i na sramotnu presudu kardinalu Alojziju Stepincu, koju je na taj dan, 11. listopada

1946., izrekao komunistički sud na montiranom procesu, čime je započeo blaženikov mučenički križni put. Pozdravljajući nuncija kardinal je zaželio neka ga "u novoj službi u Hrvatskoj prati nebeska pomoć Presvete Bogorodice Marije, Majke Crkve, svetog Josipa, zaštitnika Hrvatske i blaženog Alojzija Stepinca, svjedoka čiste savjesti". U svojoj homiliji mons. Pinto je prenio pozdrave pape Franje istaknuvši kako nas se spominje u svojim molitvama i sudjeluje u našim radostima i poteškoćama, te nam srdačno podjeljuje svoj apostolski blagoslov, koji proširuje na naše obitelji, starce i bolesne, zazivajući majčinsku zaštitu Majke Božje Bistričke, „Odvjetnice Hrvatske“, svetoga Ivana XXIII., Ivana Pavla II. i blaženoga kardinala Alojzija Stepinca.

Nakon popričesne molitve, prvi tajnik Apostolske nuncijature mons. Janusz Stanislaw Blachowiak pročitao je pismo preporuke Papina državnoga tajnika kardinala Pietra Parolina upućenog predsjedniku HBK, nadbiskupu Želimiru Puljiću, koje mu je potom osobno predao nuncij mons. Giuseppe Pinto. Nakon toga riječi pozdrava i dobrodošlice novome nunciju uputio je predsjednik HBK mons. Želimir Puljić. On je podsjetio kako crkveni Zakonik promatra nuncijevu službu na tri razine: na diplomatskoj s državom ili organizacijama gdje predstavlja Svetu Stolicu, na crkvenoj u vidu koordinacije i povezivanja partikularnih crkava sa Svetim Ocem i središnjim ustanovama Svete Stolice, te na ekumenskoj i međureligijskoj razini. Ovim euharistijskim slavljem i večerašnjim nastupom Apostolski Nuncij, preuzvišeni gospodin Giuseppe Pinto, predstavio se Katoličkoj Crkvi u Hrvatskoj i započeo u ime Božje svoje poslanje kao predstavnik Svetoga Oca Pape Franje i Svete Stolice. Podsjetio je, nadalje, na stoljetnu povezanost rimskih papa s Crkvom u Hrvata i hrvatskim vladarima sve od vremena njihova dolaska u ove krajeve. Nadbiskup Puljić je posebice istaknuo kako smo osobitu blizinu, razumijevanje i zaštitu Svete Stolice osjetili tijekom Domovinskoga rata kad je na Petrovoj stolici bio sveti Ivan Pavao II. Sa zahvalnošću je podsjetio na misu u bazilici sv. Petra u Rimu, 30. travnja 1979., koju je sveti Ivan Pavao II., kao prvi papa Slaven predvodio na hrvatskome jeziku, te tom prigodom izrekao riječi koje i danas odjekuju "Kao nekoć papa Ivan VIII. tako se i ja danas radujem vašoj vjeri i ljubavi, vašoj vjernosti Isusu Kristu i njegovoj Crkvi. Papa vas voli, grli i prima. Papa vas blagoslivlja!" Na kraju je predsjednik HBK još jednom novome nunciju izrazio "srdačnu dobrodošlicu u ime biskupâ i vjernoga puka koji im je povjeren, te poželio neka njegovo djelovanje u ime pape Franje i Svete Stolice bude uspješno na sve tri spomenute razine djelovanja i popraćeno našim molitvama i obilnim nebeskim zagovorom".

Na zasjedanju su predsjednici pojedinih Komisija, Vijeća i Odbora HBK podnijeli izvješća o njihovom radu.

Biskupi su obaviješteni o hijerotoniji novoga dalmatinskoga episkopa, preosvećenoga gospodina Nikodima Kosovića, na kojoj su bili nazočni i dvojica članova HBK: splitsko-makarski nadbiskup i metropolit mons. Marin Barišić i šibenski biskup mons. Tomislav Rogić. Imajući u vidu sve što su hrvatski biskupi činili i govorili tijekom Domovinskoga rata u evanđeoskom i ekumenskom duhu, biskupi smatraju neprimjerenim i neutemeljenim prozivanje katoličkih biskupa i vjernika od strane srpskoga Patrijarha Irineja i ne prepoznaju se u tim Patrijarhovim riječima. Biskupi će i nadalje, u duhu smjernica Drugoga Vatikanskoga sabora, nastaviti njegovati dobre odnose s pripadnicima svih religija, a posebice s onima koji ispovijedaju ime Isusovo, te bez prestanka moliti na nakanu koju je Krist izgovorio na Posljednjoj večeri i ostavio kao novu zapovijed da "ljubimo jedni druge kao što je on nas ljubio" (Iv 13, 34) i truditi se "da svi budu jedno" (Iv 17,21).

Biskupi su prvoga dana zasjedanja, 10. listopada 2017., za predsjednika Hrvatske biskupske konferencije ponovno izabrali mons. Želimira Puljića, zadarskoga nadbiskupa, te na zasjedanju raspravljali i o mandatima u pojedinim tijelima HBK-a.

Nadbiskup đakovačko-osječki i metropolit i član Stalnoga vijeća HBK mons. Đuro Hranić izabran je za predsjednika Komisije „Iustitia et pax“. Požeški biskup Antun Škvorčević izabran je za predsjednika Vijeća HBK za ekumenizam i dijalog, a dosadašnji predsjednik toga Vijeća sisački biskup Vlado Košić izabran je za predsjednika Vijeća HBK za nauk vjere, nakon umirovljenja pomoćnog zagrebačkog biskupa Valentina Pozaića koji je do sada obnašao tu službu. Mons. Dražen Kutleša, biskup porečki i pulski i član Stalnoga vijeća HBK, ostaje predsjednikom Pravne komisije HBK i u sljedećem mandatu. Mons. dr. Ivica Pažin ponovno je izabran za predstojnika Nacionalnog katehetskog ureda HBK.

Nakon što su podnesena izvješća o radu pojedinih tijela HBK-a, biskupi su dogovorili kalendar zasjedanja za iduću godinu. Izvanredno zasjedanje Sabora HBK bit će 22. siječnja 2018. Pastoralno katehetski kolokvij za svećenike održat će se 6. i 7. ožujka 2018. Proljetno, 56. zasjedanje Sabora HBK, bit će od 10. do 12. travnja 2018. Susret članova HBK s redovničkim provincijalima bit će upriličen 18. lipnja 2018. Treći Nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji održat će se u Solinu 15. i 16. rujna 2018. Jesensko, 57. zasjedanje Sabora HBK, održat će se od 9. do 11. listopada 2018. u Zagrebu. Od 12. do 17. studenog 2018. hrvatski biskupi će sudjelovati na pohodu „Ad limina Apostolorum“ u Rimu.

Tajništvo HBK

PROGRAM

58. TEOLOŠKO-PASTORALNI TJEDAN

UNUTARCRKVENI DIJALOG, SURADNJA I SUODGOVORNOST

Zagreb, 23. do 25. siječnja 2018.

„Potrebna nam je širina uma kako ne bismo bili sputani ograničenim idejama i mišljenjima, nego spremni promijeniti ih ili proširiti. Moguće je da moje razmišljanje i razmišljanje drugoga dovedu do nove sinteze, koja obogaćuje i jedno i drugo. Jedinstvo kojemu treba težiti nije uniformnost (jednolikost), nego „jedinstvo u različitosti“, odnosno „pomirena različitost“. U tom obogaćujućem bratskom zajedništvu različiti se susreću, poštuju i cijene, zadržavajući ipak različite nijanse i naglaske, koji obogaćuju opće dobro. Moramo se osloboditi toga da mislimo kako svi moraju biti isti. (...) Važno je znati reći ono što se misli, a da se drugoga ne uvrijedi. Treba koristiti riječi i način govora koji drugi može lakše prihvatiti ili tolerirati, pogotovo kad se raspravlja o teškim pitanjima; vlastite kritike treba iznositi tako da se pritom ne daje oduška srdžbi i vrijeđa drugoga, kao u nekoj vrsti osvete, te izbjegavati moralizirajući govor, koji služi samo tomu da se drugoga napada, ismijava, optužuje i vrijeđa.“

Papa Franjo, *Amoris laetitia* – Radost ljubavi. Posinodalna apostolska pobudnica o ljubavi u obitelji (19. ožujka 2016.), Zagreb, 2016., br. 139.

PRVI DAN - UTORAK 23. SIJEČNJA 2018.

9.00 Otvaranje tjedna

dekan KBF-a Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Mario Cifrak

Pozdravi

9.45 Biblijsko-teološke osnove unutarcrkvenog dijaloga, suradnje i suodgovornosti

doc. dr. sc. Taras Barščevski – dr. sc. Branko Murić

Moderator: prof. dr. sc. Darko Tomašević, dekan KBF-a Sveučilišta u Sarajevu

12.00 Euharistijsko slavlje

15.30 Kultura i načela dijaloga, suradnje i suodgovornosti

izv. prof. dr. sc. Danijel Labaš – izv. prof. dr. sc. Božo Skoko – doc. dr. sc. Igor Kanižaj

* kratki odmor

16.30 Hijerarhijska struktura Crkve u dijalogu i suradnji

mons. dr. sc. Ivan Šaško – prof. dr. sc. Pero Aračić

* rasprava na dva prethodna predavanja

Moderator: doc. dr. sc. Šimo Šokčević, prodekan za znanost KBF-a Sveučilišta u Osijeku

DRUGI DAN - SRIJEDA, 24. SIJEČNJA 2018.

9.00 Dijaloški i suradnički identitet pastoralnih djelatnika

dr. sc. Sanda Smoljo – mr. sc. Boris Vidović

* kratki odmor

10.15 Povjerenje i suradnja između svećenika i vjernika laika

doc. dr. sc. Nikola Vranješ – Marija Perčić, dipl. iur.

* rasprava na dva prethodna predavanja

Moderator: dekan KBF-a Sveučilišta u Splitu

11.45 Euharistijsko slavlje

15.30 Očekivanja i mogućnosti suradnje vjeroučitelja i župnika

izv. prof. dr. sc. Valentina Mandarić – preč. Božidar Cindori, mag. theo. – Nikola Kuzmičić, mag. theo.

* kratki odmor

16.30 Uloga i doprinosi žene u izgradnji kulture dijaloga i suradnje u Crkvi

doc. dr. sc. Silvija Migles – dr. sc. Josip Bošnjaković

* rasprava na dva prethodna predavanja

Moderator: dr. sc. fra Danimir Pezer, dekan Franjevačke teologije u Sarajevu

TREĆI DAN - ČETVRTAK, 25. SIJEČNJA 2018.

9.00 Tijela sudjelovanja i suodgovornosti na biskupijskoj i župnoj razini

prof. dr. sc. Josip Šimunović – doc. dr. sc. Slavko Zec

9.50 Župa kao mjesto susreta i suradnje vjermičkih društva, crkvenih pokreta i župnih skupina

dr. sc. Tomislav Markić – mr. sc. Mirjana Anđić – Dominik Knezović, mag. pol.

* kratki odmor

Vjerski mediji u službi unutarcrkvenoga dijaloga, suradnje i suodgovornosti

izv. prof. dr. sc. Jerko Valković – dr. sc. Suzana Vrhovski Peran

*rasprava na tri prethodna predavanja

Moderator: izv. prof. dr. sc. Veronika s. Nela Gašpar, predstojnica Teologije u Rijeci

12.00 PLENARNA RASPRAVA

Moderatori: prof. dr. sc. Ružica Razum i izv. prof. dr. sc. Nenad Malović, prodekani KBF-a Sveučilišta u Zagrebu

13.00 Zatvaranje tjedna

dekan KBF-a Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Mario Cifrak

---

Teološko-pastoralni tjedan znanstveni je i pastoralni skup teologa u promišljanju nad aktualnim temama koje dotiču život Crkve, s ciljem trajne izobrazbe i usavršavanja nositelja raznih službi i poslanja u Crkvi: biskupâ, prezbitera i đakona, redovnika i redovnica te vjernikâ laika. Skup je otvoren i svima drugima koji se zanimaju za ove teme.

Organizator:

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

Sveučilišta u Zagrebu

Mjesto održavanja:

MEĐUBISKUPIJSKO SJEMENIŠTE

Voćarska 106, Zagreb – Šalata

U glazbenom dijelu sudjeluje:

Mješoviti zbor Instituta za crkvenu glazbu KBF-a Sveučilišta u Zagrebu

Pripremili:

doc. mr. art. Ruža s. Domagoja Ljubičić; doc. art. Marko Magdalenić; Danijela Župančić, prof.

Obavijesti u vezi s održavanjem Teološko-pastoralnog tjedna zainteresirani mogu dobiti u Dekanatu Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Vlaška 38. Tel.: (01) 4890 401, 429; telefaks: (01) 4814 704 E-adresa: tajnica-kbf@kbf.hr

Rezervacija smještaja:

Međubiskupijsko sjemenište, Voćarska cesta 106, p.p. 110, 10 000 Zagreb, Tel.: (01) 4697 222; faks: (01) 4680 441

Da biste mogli prisustvovati Teološko-pastoralnom tjednu potrebna vam je iskaznica, koju se dobiva po uplati kotizacije. Uplate se vrše na polukatu Međubiskupijskog sjemeništa.

Za vrijeme Tjedna u Međubiskupijskom sjemeništu ručak se poslužuje u 13.00 sati, a večera u 18.30 sati. Potvrde o sudjelovanju na Tjednu izdaju se u četvrtak 25. siječnja od 13.30 sati, uz predočenje iskaznice.

Povjerenstvo TPT-a: prof. dr. sc. Anton Tamarut, predsjednik, izv. prof. dr. sc. Franjo Podgorelec, član,

dr. sc. Branko Murić, član, prof. dr. sc. Janez Vodičar, vanjski član (Ljubljana), prof. dr. sc. Darko Tomašević, vanjski član (Sarajevo)

PORUKA POMORCIMA I RIBARIMA O BLAGDANU SV. NIKOLE BISKUPA

Draga braćo i sestre!

Uskoro ćemo morati premišljati naše blagdane i spomendane, jer im je suvremeni svijet, koji se prometnuo u to da sve promatra kroz profit, oduzeo njihovo izvorno značenje. Nekoć su ljudi sebi birali nebeske zaštitnike zato što su bili svijesni da postoje stanja i događaji koji ih nadilaze i koji su izvan njihove kontrole, te im samo Nebo može pomoći, jer su u doseg u Neba, tj. Boga Oca stvoritelja i onih koji su na posebni način s njim povezani, a to su sveci.

Tako je i sveti Nikola biskup postao zaštitnik pomoraca i ribara, ne zato što se sam nametnuo, nego zato što su pomorci prepoznali u njemu Božjeg čovjeka koji im može biti pomoćnik i zagovornik dok plove neizmjenim morskim prostranstvima na kojima i najveća ljudska građevina izgleda kao igla u sijenu ili zrno u pijesku.

Želja mi je stoga, dragi pomorci, da svog nebeskog zaštitnika svetog Nikolu prepoznate u njegovom izvornom svjetlu. On je smirio morsku oluju ne zato što je posjedovao nadnaravne moći nego zato što je nastojao svoj život oblikovati u svjetlu Kristova evanđelja, a onda se Bog njime poslužio kako bi se po njemu pred svijetom proslavio.

Međutim, svijet u kojem živimo, čini se, ne oduševljava se ovakvim Božjim očitovanjima, čudima po djelovanju svetaca. Mnogima to djeluju kao tek lijepe priče, pa i ne znaju kako bi sa svecima komunicirali i računali na njihovo suputništvo. Svijet je dovoljan sam sebi. No, pritom zaboravlja da, koliko god napredan bio, život se gradi u odnosima.

Suvremena elektroničko-tehnička dostignuća izvukla su vas iz svojevrsne izolacije koja je nekoć pratila vaše kolege i prijatelje, ali ste i vi i vaši najbliži ostali prikraćeni za fizičku blizinu koja je toliko neophodna nama koji smo bića u odnosima, a taj naizgled mali nedostatak za mnoge ima teške posljedice međusobnog otuđivanja, udaljavanja i rastanaka.

Nikada nemojte dopustiti da vas pučina odijeli od onih koji vas čekaju i prate svojim molitvama i čežnjom. To otajstvo vaše i njihove samoće i čežnje teško mogu razumijeti ljudi koji ne dijele vaš kruh sa sedam kora. Znam koliko je ljubavi, strpljivosti, vjernosti i pouzdanja u Boga potrebno u dugim danima i noćima samoće i odvojenosti, prepuštenosti moćnim silama prirode. I veliki je izazov sačuvati nutarnji mir i ravnotežu duha. Usudujem se reći da se u tim okolnostima proživljava svojevrsno mučeništvo strpljivosti i velika predanost Providnosti.

Dragi pomorci, niste sami. Vaš duhovni suputnik je sv. Nikola. Najveći dar koji vam on u ime Božje može pružiti je dar međusobnog razumijevanja i ljubavi kako biste, izgrađujući se u velikoj kreposti koja se zove strpljenje i poniznost, neprestano iznova pronalazili put do srca onih koji vas vole i s kojima dijelite najvažnije dane života.

Molite se svom nebeskom zaštitniku i utječite se u njegov zagovor kako biste snagom vjere mogli izaći kao pobjednici iz svake oluje života.

U Krku, 1. prosinca 2017.

+ Ivica Petanjak, biskup krčki
Predsjednik Odbora HBK za pastoral
pomoraca

PORUKA BISKUPA HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE

ZALOŽITI SE ZA TEMELJNE VRJEDNOTE
OBRAZOVANJA I OBITELJI

Uvod

Prateći gibanja u hrvatskome društvu i potaknuti raspravama u našoj javnosti o prijedlozima poboljšavanja sustava obrazovanja, o zakonskim odredbama koje se tiču obitelji, kao i o Konvenciji Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, kolokvijalno zvanj 'Istanbulska konvencija', mi, hrvatski biskupi, osjećamo potrebu svojim razmišljanjem i riječju pridonijeti zauzimanju ispravnoga stajališta i donošenju plodonosnih odluka o tim vrlo osjetljivim pitanjima koja dugoročno utječu na važna područja obiteljskoga, odgojnoga,

obrazovnoga i općedruštvenoga života u Hrvatskoj. To su, naime, pitanja koja duboko zadiru ne samo u osobne stavove, nego i u svjetonazorske i vrijednosne postavke hrvatskoga društva u cjelini te kao vjernici i građani Republike Hrvatske, u posebnosti svoje službe i odgovornosti, prema njima nismo i ne smijemo biti ravnodušni. Zbog toga smatramo primjerenim uputiti na određena načela, polazišta i vrijednote koje pomažu u promicanju dobrobiti naše domovine, zaštiti dostojanstva ljudske osobe i poštivanju temeljnih prava čovjeka i obitelji.

1. Školsko obrazovanje

Koliko god se isticali pojedini naglasci u obrazovanju, u nastojanju poboljšavanja školskoga obrazovnog sustava ne smije se izostaviti odgajanje za vrijednote. Iskustvo nam, naime, potvrđuje da se niti jedan društveni sustav ne može plodonosno izgrađivati i razvijati ako ne postoji prepoznatljiva vrijednosna podloga. Ona pruža sigurnost u prosuđivanju događaja, novih okolnosti i izazova te jednako tako potiče na kritičko propitivanje raznih ideoloških ponuda kojima suvremenost obiluje, pritom naročito pazeći na ideologije oslonjene na materijalizam, individualizam i etički relativizam. U tome vidu naglašavamo kako su od iznimne važnosti polazišta koja omogućuju djeci i mladima da sazrijevaju na čvrstim temeljima. Svjesni da se u školi svi predmeti trebaju međusobno povezati i da se u svakome školskom predmetu odražava određeni sustav vrijednota, želimo na osobit način naglasiti da je od iznimne važnosti za hrvatsko školstvo, ali i za opće dobro društva, da školsko obrazovanje posveti osobitu pozornost predmetima iz društveno-humanističkoga područja, budući da oni na izravan način pružaju vrijednosni okvir za odgoj u poštivanju drugoga, nesebičnosti i u istinskoj čovječnosti, u onome što se s pravom može zvati 'solidarnim humanizmom'. S tih polazišta jaču snagu i smisao zadobivaju svi ostali predmeti, kako pojedinačno, tako i u međusobnoj povezanosti.

Humanizirati odgoj znači staviti osobu u središte odgoja i obrazovanja potičući razvoj različitih odnosa koji su nužni za izgradnju pojedinca i žive

zajednice, osobito u ostvarivanju općega dobra. Imajući u vidu spoznajne mogućnosti djece i učenika u određenoj dobi, te poštujući njihov emocionalni i voljni razvoj, reformiranje obrazovanja ne može se zaustaviti samo na poboljšanju usvajanja nastavnoga gradiva. Ona se mora usmjeriti prema plodovima koji se očituju u sposobnosti mladih ljudi da oblikuju svoje osobne, moralne i društvene stavove i vrijednosti te, uvažavajući njihove talente, usmjeravati ih prema izgradnji općega dobra. Ovime se nipošto ne podcjenjuje učenje i znanje prirodnih znanosti, kao i poznavanje suvremenih tehnologija. Želimo samo naglasiti da je za razvoj stvaralačkoga i kritičkoga razmišljanja od iznimne važnosti upoznati djecu i mlade s ostvarenjima ljudskoga uma i duha, osobito na području filozofije i umjetnosti. Smatramo, stoga, da prenatlašteno isticanje 'informatike i tehnologije kao jezgre kurikulumata' neće puno pomoći u razvoju komunikacijskih vještina, a niti u poticanju neovisnoga stvaralačkog razmišljanja. Dapače, pogodovat će većoj ovisnosti i podložnosti brojnim mogućim manipulacijama. Posljedice toga naročito su vidljive u zastupanju iskrivljene antropologije i pokušaju da ju se nametne pomoću sustava obrazovanja.

Pozivamo stoga sve koji nose odgovornost za hrvatski obrazovni sustav da dužnu pozornost posvete oblikovanju nastavnih uputnika (kurikula) za predmete u kojima je najsnažnije zastupljen identitetski značaj, misleći pritom osobito na hrvatski jezik i književnost, na povijest i zemljopis te vjeronauk, jer upravo ovi

predmeti izgrađuju nacionalni, kulturalni i vjerski identitet mlade osobe. Nedvojbeno je da obrazovna reforma neće polučiti uspjeh, ako djecu ne upoznamo s bogatom hrvatskom kulturalnom baštinom, pazeći na to da bržnost o jeziku nadilazi spoznajnu, pedagošku i metodičku stranu učenja. Ni nastavni uputnik iz povijesti neće polučiti svoje ishode, ako djeci ne pružimo uvid u cjelovitu povijest hrvatskoga naroda, s ciljem ne samo očuvanja hrvatskoga povijesnog i kulturalnog identiteta, nego i čitanja povijesnih događaja kojim se otkriva istina sadašnjosti utirući put odgovornosti prema budućemu. Budući da je povijest svjedok vremena i „učiteljica života”, ona pomaže ljudima razumijevati povijesne događaje, otkrivati istinu i razvijati kritičko mišljenje.

Također je vrijedno naglasiti da su neka istraživanja i studijski članci od prije desetak godina analizirali odgojno-obrazovna polazišta i odrednice katoličkoga vjeronauka u sklopu Hrvatskoga nacionalnog obrazovnog standarda (HNOS) te pokazali da se vjeronauk u školskome sustavu usredotočuje na osobu u zajednici i njezin rast i dozrijevanje u humanosti, pa tako posebice pridonosi moralnomu i duhovnomu odgoju učenika. Konfesionalni vjeronauk, dakle, odgojnomu i obrazovnomu procesu također pruža značajan doprinos, budući da – ističući vlastitosti – razvija dijalog s pripadnicima drugih konfesija i vjerskih zajednica te odgaja za istinske moralne vrijednosti, osobito za duh služenja i življenja Kristove

zapovijedi ljubavi, pridonoseći zajedničkomu životu, promicanju mira, društvene pravednosti i solidarnosti. U suodnosu s ostalim nastavnim predmetima potiče duh stvaralaštva i poduzetnosti u svijetu rada.

Svjesni da uspjeh svake obrazovne reforme ovisi o mnogim čimbenicima, želimo ipak istaknuti da ona, na osobit način, ovisi i o uključenosti samih roditelja u školski sustav, jer su upravo oni, prije svih ostalih, najodgovorniji za odgoj i obrazovanje svoje djece. To je, uostalom, u skladu s Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te Konvencijom o pravima djeteta (usp. čl. 2.). Pozivamo stoga roditelje, prve i povlaštene odgojitelje svoje djece, da ostvare svoja prava sudjelovanjem u oblikovanju nastavnih sadržaja, osobito onih koji su povezani s njihovim vjerskim i svjetonazorskim uvjerenjima. Osim toga, svjesni važnosti koju pojedini međupredmetni sadržaji imaju u oblikovanju identiteta mlade osobe, smatramo da je od iznimne važnosti omogućiti provođenje vrijednosno različitih programa, osobito iz zdravstvenog i spolnog te građanskog odgoja. Tako se roditeljima daje mogućnost odabrati onaj program koji je u skladu s njihovim svjetonazorom ili, pak, odlučiti da njihova djeca ne slušaju određene teme ako prosude da ti sadržaji nisu primjereni dobi njihove djece. Osim toga, uspjeh obrazovne reforme ovisi i o izobrazbi samih nastavnika te smatramo da treba sve učiniti kako bi njihov poziv bio dostojno vrjednovan, a rad pravedno nagrađen.

2. Obitelj u zakonskim odredbama

Bračno zajedništvo muškarca i žene prirodno je okruženje za nastanak i rast ljudskoga života te je za svaku državu od iznimne važnosti donošenje zakonskih odredaba i drugih propisa kojima je svrha zaštititi i promicati tu temeljnu stanicu ljudskoga društva. Obitelj je područje primarne socijalizacije, jer je „prvo mjesto gdje se uči odnositi prema drugome, slušati i dijeliti, biti strpljiv i pokazati poštovanje, jedan drugomu pomagati i učiti se suživotu... U obitelji se uči blizini, brizi i poštivanju drugih. Tu se razbija prvi krug pogubne zaokupljenosti samim sobom i spoznajemo da živimo s drugima, s drugima koji su vrijedni naše pažnje, naše ljubavnosti i naše ljubavi” (papa Franjo, *Amoris laetitia* /AL/, 276). Za nas vjernike obitelj, kao intimna zajednica bračnoga života i bračne ljubavi muža i žene, ujedno je slika saveza Boga i čovjeka i nadilazi svoje sociološke temelje i razloge. Obitelj je svetište života, ozračje u kojemu se život rađa, bržno čuva, njeguje i prati u razvoju. Stoga obitelj valja promatrati ponajprije u otajstvenome odnosu muža i žene, u kojemu Bog daruje dijete. Taj je temelj važno polazište za promišljanje o svakomu čovjeku i o odnosima prema roditeljima.

U tome smislu ne bi se smjelo dogoditi, da se pod krinkom zabrinutosti da nekomu ne bi bila nanesena nepravda, otvori prostor za promicanje ideologije koja ima nakanu promijeniti same antropološke temelje poimanja obitelji. Sasvim je jasno da se pravno uređenje učinaka drugih zajednica koje nisu obitelj uređuju i mogu urediti drugim posebnim propisima.

Jasno podupiremo one zakonske odredbe koje imaju za cilj zaštitu dobrobiti djece i njihova prava na oba roditelja. To je načelni stav koji za hrvatsko društvo dobiva dodatnu težinu u ozračju sadašnjih nepovoljnih demografskih kretanja i zabrinjavajućega pada nataliteta, kao i porasta broja razvoda i rastava. U tome duhu također podupiremo nastojanja da se osmisli i ostvari posredovanje u slučajevima u kojima prijete opasnost razvoda; da se pruži stručna pomoć bračnim drugovima koji imaju zajedničku maloljetnu djecu, kako bi prevladali krizu i ozdravili svoje odnose. Naime, treba učiniti sve što je moguće da dođe do pomirenja i jačanja bračnoga zajedništva, jer se na taj način štiti institucija braka, a istodobno dodatno konkretizira ustavna obveza države da štiti obitelj.

Podsjećamo stoga kako je obitelj „prva škola ljudskih vrijednosti, gdje se učimo mudro koristiti slobodu” (AL 274). Suočeni i s onim mučnim slučajevima u kojima u braku treba zaustaviti nepravdu, nasilje i zlostavljanje; u kojima je „potrebno slabijega bračnog druga ili malu djecu sačuvati od težih rana, prouzročenih arogancijom i nasiljem, ponižavanjem i izrabljivanjem,

zastranjivanjem i ravnodušnošću” (AL 241), ističemo da je potrebno na prvo mjesto staviti dobrobit djece, a ne ih držati kao taoce. Podupiremo stoga i nastojanja da se, kao opće pravilo, uvede zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi za roditelje koji ne žive zajedno, kako bi se ojačala naravna veza djeteta s oba roditelja.

3. ‘Istanbulska konvencija’

Bilo koji oblik nasilja nad ljudima, usmjeren protiv žena, djece ili muškaraca, kršćanima je neprihvatljiv i suprotan je Kristovu učenju i crkvenomu nauku. Osim toga, obiteljsko nasilje nije samo privatna stvar, nego i veliki društveni problem, zlo o kojemu moramo javno govoriti i učiniti sve da bi ono bilo iskorijenjeno. Na osobit se način svi trebamo zaloziti za suzbijanje diskriminiranja žena, za uređivanje zakonskih propisa i za učinkovito djelovanje mjero-davnih tijela da nasilje bude spriječeno, a ako se ono dogodi, da se žrtvama osigura pomoć i zaštita. S toga stajališta treba pozdraviti namjere, prijedloge i dokumente koji očituju obvezu države da štiti od nasilja i da zaštiti žrtve.

U Konvenciji Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, nalaze se takvi i drugi naglasci koje treba promicati, uočavajući da se problemu obiteljskoga nasilja u tome dokumentu ne pristupa samo s gledišta kaznenoga prava i progona, nego i s gledišta preventivnoga postupanja. Vidljivo je da postoje i opravdane odredbe koje obvezuju države potpisnice da osiguraju uvjete i sredstva za edukaciju odgovarajućih služba te one koje nalažu osnivanje većega broja skloništa za žrtve, kao i pokretanje promidžbe protiv nasilja u obitelji.

Ipak, dužnost nam je upozoriti i na to da, zbog težine i višeslojnosti problema – jer su žrtve obiteljskoga nasilja najčešće žene i djeca – pitanje zaštite posebno ranjivih skupina ne smije biti podložno nikakvim ideologijama. U tome smislu, izražavamo zabrinutost što se u tako važnome međunarodnom dokumentu (u čl. 3.) pojavljuju neprihvatljive definicije, prema kojima bi trebalo poimati ‘obitelj’, ‘rod’ i ‘rodno nasilje’. Očito je da u Konvenciji navedena definicija ‘roda’ odudara od uvriježenoga shvaćanja da je rod identičan spolu i može biti muški ili ženski. Biti žena ili biti muškarac način je postojanja, a ne tek puki “atribut” ljudskoga bića. U svojoj poruci Muško i žensko stvori ih! (2014.) jasno smo naglasili da kršćanska antropologija u muškarcu i ženi prepoznaje njihovu različitost, ali i međuupućenost, nadopunjavanje koje je neodvojivo od njihove naravi. Spol i rod usko su i neodvojivo povezani, iznutra međuovisni, moglo bi se reći – dva su lica jedne te iste “ljudske”

stvarnosti. Muško i žensko, kako ih je Bog zamislio i stvorio, dva su jednakovrijedna spola, zbog toga i jednakopravna roda, a različitost muškarca i žene nije zaprjeka, već poseban put ostvarenja bračnoga i obiteljskoga zajedništva.

Nasuprot takvomu, duboko utemeljenomu shvaćanju, u Konvenciji se ističe da rod „označava društveno oblikovane uloge, ponašanja, aktivnosti i osobine koje određeno društvo smatra prikladnima za žene i muškarce” (čl. 3 c). Tim određenjem roda Konvencija čini određeni odmak od tradicionalnoga poimanja rodnih uloga koje se u određenoj kulturi oblikuju na temelju spola. To još više dolazi do izražaja, kada se naglašavaju mjere za zaštitu prava žrtava, „bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi kao što su: spol, rod, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, pripadnost nacionalnim manjinama, imovinsko stanje, rođenje, seksualna orijentacija, rodni identitet, dob, zdravstveno stanje, invaliditet, bračno stanje, migrantski, izbjeglički ili drugi status” (čl. 4. st. 3.). Očito je da se u Konvenciji, osobito navodeći pojam ‘rodni identitet’, razlikuje (i razdvaja) spol od roda te se ‘rod’ poima kao društveni konstrukt, vrlo promjenjiv i načelno neovisan od biološke stvarnosti spola. Osim toga, mišljenja smo da je potpuno pogriješno uzroke nasilja u nekome društvu svesti samo na tzv. rodnu uvjetovanost. To je vrlo pojednostavljeno gledanje koje zanemaruje niz drugih uzroka.

Naša zabrinutost tim je veća što Konvencija, nakon ratifikacije, postaje dijelom pravnoga poretka na području njezine primjene te ostaje nejasno koji bi bio doseg tih definicija. Osobito ostaje nejasno tko će tumačiti pojmove „rodni identitet”, i „nestereotipne rodne uloge”, kao i obvezu država potpisnica da, kada je to primjereno, poduzmu potrebne korake „kako bi nastavne materijale o pitanjima kao što su: ravnopravnost žena i muškaraca, nestereotipne rodne uloge, uzajamno poštovanje, nenasilno rješavanje sukoba u osobnim odnosima, rodno utemeljeno nasilje nad ženama i pravo na osobni integritet, prilagođeno razvojnim sposobnostima učenika, uključile u redovni nastavni plan i program i na svim razinama obrazovanja” (čl. 14.). Smatramo da se na taj način oduzima

pravo roditeljima na odgoj djece u skladu s vlastitim kršćanskim uvjerenjima, a vjerskim zajednicama pravo da poučavaju u skladu sa svojim učenjem. Konvencija tako dovodi u pitanje pravo na vjersku slobodu, koja je jedno od temeljnih ljudskih prava u svakome demokratskom društvu.

Želimo istaknuti i vrlo problematičan tekst Konvencije koji predviđa da će države potpisnice „poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da pravila povjerljivosti koja su unutarnjim pravom nametnuta određenim stručnim osobama ne predstavljaju prepreku za mogućnost prijavljivanja, pod odgovarajućim uvjetima, nadležnim organizacijama ili tijelima ako imaju opravdanoga razloga vjerovati da je počinjeno teško djelo nasilja obuhvaćeno područjem primjene ove Konvencije i da se mogu očekivati daljnja teška djela nasilja” (čl. 28.). Mišljenja smo da, unatoč svim poteškoćama, zaštita žrtve ne smije zahtijevati izravnu povrjedu profesionalne tajne, jer to otvara širok prostor nepovjerenju prema osobama koje rade sa žrtvama obiteljskoga nasilja, a osobito prema obiteljskim savjetnicima i terapeutima te vjerskim službenicima.

Za katoličke svećenike to je dodatno neprihvatljivo, jer Konvencija na taj način izravno zadire u područje ispovjedne tajne i krši temeljna prava vjerske slobode, osobito zajamčena međunarodnim Ugovorom između Republike Hrvatske i Svete Stolice. Slobodni smo podsjetiti da odredbe Konvencije o profesionalnoj tajni, a time i ispovjednoj, ne mogu dovesti u pitanje odredbe međunarodnoga prava i drugih propisa kojima se jamči nepovrjedivost ispovjedne tajne, odnosno prema kojima su ispovjednici izuzeti od obveze da moraju prijaviti kaznena djela koja se progone po službenoj dužnosti, ako su za njih doznali tijekom obnašanja svoje službe. To, uostalom, priznaje i sama Konvencija, kada na drugome mjestu ističe da ona „ne utječe na obveze koje proizlaze iz drugih međunarodnih instrumenata” (čl. 71.) te tako protuslovi samoj sebi i dodatno otkriva svoju nedorečenost.

Ne možemo se stoga oteti dojmu da se potihom, nedovoljno pojašnjenim pojmovima, na mala vrata uvodi rodna ideologija u naše društvo. Konvencija, naime, na prikriven način, uvodi novo poimanje ljudske spolnosti koje zadire u sam ustroj osobe. Prema onome što zastupa rodna ideologija, muški i ženski rod više nije utemeljen na biološkom spolu, nego se razvija

unutar određenoga društvenog konteksta te kao takav podliježe različitim socijalnim i drugim utjecajima te dva roda, muški i ženski, nisu više čovjeku prirodno urođeni, već su mu na neki način nametnuti. U tom smislu, ne zanemarujući činjenicu „da na oblikovanje našeg bića, bilo muškog bilo ženskog, nemaju utjecaj samo biološki ili genetski čimbenici, nego također mnogi elementi vezani uz temperament, obiteljsku povijest, kulturu, proživljena iskustva, stečeno obrazovanje” (AL 286) kao i druge okolnosti koje iziskuju napor prilagodbe, želimo još jedanput naglasiti „da ne možemo odvajati ono što je muško i ono što je žensko iz Božjeg djela stvaranja, koje prethodi svim našim odlukama i iskustvima i gdje postoje biološki elementi koje je nemoguće ignorirati” (AL 286). S druge strane, svjesni smo i da se previše krut pristup zdravoj „razmjeni” poslova može pretvoriti u pretjerano naglašavanje muškosti i ženskosti koje onemogućava ravnopravnost spolova, a djecu i mlade ne odgaja za istinsku uzajamnost koja je utkana u stvarne okolnosti bračnog života (usp. AL 286).

Pozivamo stoga da se o ratifikaciji te Konvencije otvori javna rasprava u hrvatskome društvu te da se u otvorenome razgovoru razmotre sve nedoumice koje ona ostavlja, kako bi se izbjegle dugoročne štetne posljedice, osobito u zakonodavnome i obrazovnome sustavu te time i posljedice za cjelokupno hrvatsko društvo. Uostalom, nositelji javnih vlasti, i bez ratifikacije Istanbulske konvencije u Hrvatskome saboru, pozvani su u nacionalno zakonodavstvo ugraditi najviše standarde zaštite od obiteljskoga nasilja i nasilja prema ženama i djeci te osigurati učinkovitu prevenciju promičući jednakost ljudskoga dostojanstva žena i muškaraca.

Nadamo se da će se ova naša razmišljanja primiti u duhu dobronamjernosti kojim su pisana te potaknuti sve ljude otvorene istini, kojima je stalo do naše domovine, na kritičko preispitivanje prijedloga o poboljšavanju sustava obrazovanja, o zakonskim odredbama koje se tiču obitelji kao i o Konvenciji Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Moleći snagu Duha Svetoga onima koji o tim važnim pitanjima odlučuju, na sve zazivamo Božji blagoslov.

U Zagrebu, 30. studenoga 2017. na blagdan sv. Andrije, apostola

III.

POREČKA I PULSKA BISKUPIJA

SUSRET U PAZINU

Poreč, 13. svibnja 2017.
Prot.: 465/2017.

Velečasni gospodine!
Velečasni oče!
Časne sestre!

U ponedjeljak, 22. svibnja 2017. godine s početkom u 10,00 sati, održat će se u Pazinskom kolegiju redoviti sastanak za svećenike, redovnike i redovnice.

Tema ovogodišnjih susreta u Pazinu biti će: Lik i djelo biskupa Dragutina Nežića i obljetnica ujedinjenja Istarske crkve. Tijekom godine predviđena su četiri predavanja.

Drugo predavanje na temu: Biskup mons. dr. Dragutin Nežić i svećenička staleška udruženja s posebnim osvrtom na Istarsko društvo sv. Ćirila i Metoda održat će dr. Stipan Trogrlić iz Pule.

Uz pozdrav i svako dobro od Gospodina!

Mons. Vilim Grbac,
generalni vikar

Svim svećenicima, redovnicima i redovnicama

DAN POSVEĆENJA SVEĆENIKA 2017.

Poreč, 13. lipnja 2017.
Prot.:591/2017.

Velečasni gospodine!
Velečasni oče!

I ove godine naša Biskupija organizira susret svećenika i redovnika na svetkovinu Presvetog Srca Isusova kao Dan posvećenja svećenika.

Susret će se ove godine održati u župnoj crkvi u Hreljićima, 23. lipnja 2017. godine s početkom u 10,00 sati.

Program:

10,00 sati - Molitva Srednjeg časa
Pozdrav Biskupa

10,15 sati PRESVETO SRCE ISUSOVO I SVEĆENIČKI POZIV
vlč.o. Drago Vujević, franjevac

11,15 sati - ISPIT SAVJESTI

11,30 sati - ispovijedi

12,00 sati - koncelebrirana sveta misa – predvodi Biskup

12,30 sati - zajednički ručak

Radujemo se susretu s Vama! Uz pozdrav i svako dobro!

Mons. Vilim Grbac,
generalni vikar

SUSRET U PAZINU

Poreč, 4. rujna 2017.
Prot.: 887/2017.

Velečasni gospodine!
Velečasni oče!
Časne sestre!

U ponedjeljak, 18. rujna 2017. godine s početkom u 10,00 sati, održat će se u Pazinskom kolegiju redoviti sastanak za svećenike, redovnike i redovnice.

Tema ovogodišnjih susreta u Pazinu biti će: Lik i djelo biskupa Dragutina Nežića i obljetnica ujedinjenja Istarske crkve. Tijekom godine predviđena su četiri predavanja.

Treće predavanje na temu: Uspostava Apostolske administrature u Pazinu (crkvene i vjerske prilike) održat će vlč. mr. sc. Maksimilijan Buždon iz Pule.

Uz pozdrav i svako dobro od Gospodina!

Mons. Vilim Grbac,
generalni vikar

Priopćenje Porečke i Pulske biskupije u svezi događaja na svečanoj sjednici Dana Istarske županije 25. rujna 2017. u Pazinu

ZVIŽDUCIMA NA ANTIFAŠISTU MONS. BOŽU MILANOVIĆA

Bili smo u mnogo navrata svjedoci kako se proteklih godina, na brojnim skupovima na kojima se obilježavala obljetnica pripojenja Istre Hrvatskoj, sustavno prešućivala istina o ulozi Katoličke Crkve u Istri i mons. dr. Boži Milanoviću u tom povijesnom događaju. Uglavnom se redovito veličala uloga ondašnjih vlastodržaca. Naravno da nitko pametan neće relativizirati ulogu ondašnjih boraca za oslobođenje Istre od fašizma, pa i njihovu ulogu u procesu pripojenja Istre Matici zemlji. Ne treba zaboraviti da su upravo istarski svećenici, na čelu s mons. Božom Milanovićem, bili istaknute žrtve fašističkog režima.

Svećenici Josip Pavlišić, Zvonimir Brumnić i Srećko Štifanić sudjeluju u izradi i donošenju Rujanskih (Pazinskih) odluka 1943. Svećenici Božo Milanović, Tomo Banko i Leopold Jurca 19. ožujka 1946. primaju 17 članova Savezničke komisije i podacima iz crkvenih matica dokazuju da je stanovništvo Istre slavensko. Tom je prilikom Božo Milanović u zgradi pazinskog sjemeništa upriličio izložbu „Svjedočanstva o slavenstvu Istre“ i na nju doveo predstavnike te komisije. Zbor svećenika svetog Pavla za Istru, koji je imao 55 članova-svećenika, sastavio je Memorandum hrvatskih svećenika Istre (Savezničkoj komisiji) koji će na Pariškoj mirovnoj konferenciji 1947. biti ključan za odluku o pripojenju Istre Hrvatskoj. Božo Milanović 1946. i 1947. u Londonu, Bruxellesu i Parizu lobira za priključenje Istre Hrvatskoj i sudjeluje na mirovnoj konferenciji prilikom donošenja odluke u Parizu kojom se Istra priključuje Hrvatskoj. Najviše vlasti bivše države 1978. dodjeljuju mons. Boži Milanoviću i mons. Dragutinu Nežiću Orden zasluga za narod sa srebrnim zrakama.

Stoga su nas začudila, ražalostila i neugodno iznenadila nedavna događanja u Pazinu, na proslavi Dana Istarske županije, kada se glasno negodovalo pri spomenu uloge Crkve i mons. Bože Milanovića u procesu pripojenja Istre Hrvatskoj. Više je nego očito da se radilo o unaprijed režiranoj predstavi, kojom se demagoški nastojalo obezvrijediti Crkvu i njezino svećenstvo, a cjelokupnu istarsku javnost ispolitizirati i iskoristiti u korist određenih političkih i demagoških ciljeva. Iako je svima jasno da se tu radilo o izmanipuliranoj i unaprijed pripremljenoj manjini, ipak je ona, svojim besramnim istupom, imala velikog odjeka u javnosti. Vjerujemo da se velika većina dobronamjernih ljudi u Istri, i to ne samo vjernika, takvim nastupom osjeća posramljenom i uvrijeđenom. Vika i buka uperena protiv Bože Milanovića i istarskog svećenstva, ali i Crkve u cjelini, je pobuna protiv istine koja u 21. stoljeću na zaprepašujuć način otkriva glasove nečiste savjesti i okaljanih ruku koje su na krizmi u Lanišću 1947. beščutno udarile na nevinog svećenika vlč. Miroslava Bulešića, a njegova osveta i osveta Crkve bila je i bit će oprost.

Opetovano slušamo o Istri kao županiji s visokom stopom tolerancije i uvažavanja svih i svakoga. Ovakva nakaradna predstava u Pazinu dokazuje da to možda nije tako. U javnost je poslana slika o Istri kao netolerantnoj i negostoljubivoj županiji u kojoj Crkva i njezini svećenici, nakon 1700 godina djelovanja, kao da nisu poželjni. Još uvijek su iz ovakve tolerancije isključeni svi oni koji se smatraju nepodobnima i nepoželjnim. Čak se očita povijesna istina podređuje jednomnoj ideologiji. Predstavnici vlasti u Istri trebali bi se jasnije i nedvosmislenije ograditi od ovakvog netolerantnog nastupa. Za to nikada nije kasno! Vjerujemo da žitelji Istre, vjernici i oni koji to nisu, barem toliko zaslužuju.

Poreč, 26. rujna 2017.

SJEDNICA ZBORA KONZULTORA

Poreč, 3. listopada 2017. godine

Nazočni: mons. Dražen Kutleša, biskup, mons. Vilim Grbac, vlč. Milan Zgrablić, vlč. Luka Pranjić, vlč. Jordan Rovis, vlč. Joško Listeš i vlč. Sergije Jelenić.

Nakon molitve, mons. Vilim Grbac je ukratko izložio prijedlog Pastoralnog plana Porečke i Pulske biskupije (za razdoblje od studenoga 2017. do studenoga 2018. godine).

Predlaže se da tema Pastoralnog plana bude Starost – „Hram mudrosti“ i da se na biskupijskoj, dekanatskoj i župnoj razini ove godine razmišlja i svoju pažnju usmjeri na starije osobe – o njihovu dostojanstvu, osjećaju poštovanja i razumijevanja, da im se iskaže zahvalnost, dobrotu i strpljivost osobito prema bolesnima i nemoćnima. Na rekolekcijama i susretima za svećenike u Pazinu trebalo bi više govoriti o Spasonosnom trpljenju, Sakramentu bolesničkog pomazanja, o palijativnoj skrbi i hospicijima.

Biskup je rekao kako se iz HBK predlaže da se ove godine organizira što više hodočašća blaženom Alojziju Stepincu.

Na planu Riječke metropolije dogovoreno je da će se svi biskupi uključiti u proslavu blaženog Miroslava Bulešića, 24. kolovoza u Svetvinčentu. U našoj biskupiji nemamo svetišta slično Trsatu, pa se predlaže da se to s vremenom ostvari u Svetvinčentu, kao Svetište blaženog Miroslava Bulešića. Ono što je osobito potrebno u vezi blaženog Miroslava Bulešića jest što više moliti da se po njegovu zagovoru dogodi čudo, kako bi što prije bio proglašen i svetim.

Postavilo se i pitanje hodočašća na Trsat, koje je do sada bilo već više godina organizirano u rujnu, u subotu prije blagdana Male Gospe. Predlaže se da se nađe neko bolje rješenje – tako da hodočašće u Svetvinčenat, 24. kolovoza i hodočašće na Trsat ne budu previše blizu.

Govorilo se i o predstojećem simpoziju koji će se održati u Pazinskom kolegiju, 20. listopada 2017. godine povodom 70. obljetnice uspostave Pazinske apostolske administrature, 40. obljetnici sjedinjenja Istarske crkve i o biskupu mon. dr. Dragutinu Nežiću.

Pitanje duhovnih zvanja u našoj biskupiji je posljednja tema o kojoj se raspravljalo. Predložilo se da se što češće, nedjeljom i svakog dana moli za duhovna zvanja i da se Vijeće za duhovna zvanja još više angažira na tom planu. Moglo bi se zvati na župe i bogoslove koji bi svjedočili osobito mladima o Božjem pozivu.

SUSRET U PAZINU

Poreč, 9. listopada 2017.
Prot.:981/2017.

Velečasni gospodine!
Velečasni oče!
Časne sestre!

U ponedjeljak, 16. listopada 2017. godine s početkom u 10,00 sati, održat će se u Pazinskom kolegiju redoviti sastanak za svećenike, redovnike i redovnice.

Tema ovogodišnjih susreta u Pazinu biti će: Lik i djelo biskupa Dragutina Nežića i obljetnica ujedinjenja Istarske crkve. Tijekom godine predviđena su četiri predavanja.

Četvrto predavanje na temu: Bule Locum beati Petri (1828.) i Prioribus saeculi (1977.) – značenje i posljedice za Crkvu u Istri održat će vlč. mr. sc. Mladen Milohanić iz Buja.

Uz pozdrav i svako dobro od Gospodina!

Mons. Vilim Grbac,
generalni vikar

Svim svećenicima, redovnicima i redovnicama

POZIV NA SJEDNICU SVEĆENIČKOG VIJEĆA

Poreč, 21. listopada 2017.
Prot.:1004/2017.

Ovim dopisom pozivam Vas na redovitu sjednicu Svećeničkog vijeća koja će se održati u utorak, 24. listopada 2017. godine u prostorijama Ordinarijata s početkom u 9 sati.

Dnevni red:

Pastoralni plan i program Porečke i Pulske biskupije 2017. – 2018.

Proslava svetog Mavra (21. studenoga 2017.) – zaštitnika Porečke biskupije i Grada Poreča te svečana proslava 40. obljetnice ujedinjenja Crkve u Istri

Razno

Preporučamo da svećenici na sjednici iznesu i svoje prijedloge u vezi Pastoralnog plana i programa
Radujem se susretu s Vama i iskreno Vas pozdravljam u Gospodinu.

✠ Dražen Kutleša,
biskup

Svim članovima Svećeničkog vijeća

DUHOVNA OBNOVA U PAZINU

Poreč, 6. studenoga 2017.
Prot.:1051/2017.

Velečasni gospodine!
Velečasni oče!
Časne sestre!

U ponedjeljak, 27. studenoga 2017. godine s početkom u 10,00 sati, održat će se u Pazinskom kolegiju duhovna obnova za svećenike, redovnike i redovnice.

Tema duhovne obnove biti će: Duhovna obnova kao dobra priprava za Božić.

Voditelj obnove biti će o. Smiljan Berišić, franjevac iz Rovinja.

Neka nam i ovaj susret doprinese rastu u vjeri, kršćanskom svjedočenju i svetosti!

Uz pozdrav i svako dobro od Gospodina!

Mons. Vilim Grbac,
generalni vikar

Svim svećenicima, redovnicima i redovnicama

DUHOVNE VJEŽBE ZA SVEĆENIKE

NOVIGRAD, 7., 8. i 9. studenoga 2017.
Voditelj: fra Marijan Glamočak iz Rovinja

“A MI SMO SE NADALI”

Utorak, 7. studenoga 2017. svagdan

9.30 sati – Zaziv Duha Svetoga –

Srednji čas i 1. nagovor prema Lk 24,13-35:

Povijest ljudskih nadanja

10.45 sati i 2. nagovor:

Naum Božji, i u našoj nevolji volja Božja, Luka 1-2

11.30 sati Služba čitanja i sv. misa, Lk 14,15-24

12,30 sati Ručak

15,00 sati Zajedništvo uz kavu ili čaj

16,00 sati 3. nagovor:

Isus u komunikaciji sa ženama prema Lukinom evanđelju

17,45 sati Večernja

18,00 sati Večera

20,30 sati Povečerje

Srijeda, 8. studenoga 2017. Bl. Ivan Duns Škot, OFM, spomendan

8.00 sati Jutarnja

8,15 sati Zajuttrak

9,15 sati Služba čitanja i 1. nagovor:

10,45 sati Srednji čas i 2. nagovor:

11,30 sati i sv. misa, Lk 14,25-33

12,30 sati Ručak

15.00 sati Zajedništvo uz kavu ili čaj

16.00 sati 3. nagovor:

17,45 sati Vespere

18,00 sati Večera

20,30 sati Povečerje

Četvrtak, 9. studenoga 2017. Posveta Lateranske bazilike, blagdan

8.00 sati Jutarnja

8,15 sati Zajuttrak

9,15 sati 1. nagovor: Isus u poslu s grješnicima prema Lukinom evanđelju

10,00 sati 2. nagovor: Slavlje pomirenja; pojedinačna ispovijed i osobno odrješenje

11,00 sati Sv. misa, Iv 2,13-22

Zahvala Očevu milosrđu; Salve Regina

12,00 sati Ručak

Sudjelovali su:

Ivan Kramar

Aleksandar Branimir Petrović

Stipan Mišura

Ivan Mlikota

Ivan Štoković

Milan Mužina

Ivan Prodan

Jordan Rovis

Vilim Grbac

Ivica Butković

Marijo Žmak

o. Đuro Vuradin

Antun Kurelović

Ante Žufić

Josip Zović

Ivan Princ

Rudolf Koraca

Marijan Kancijanić

Mirko Vukšić

Dalibor Pilekić

POZIV NA PROSLAVU SV. MAVRA

Poreč, 6. studenoga 2017.
Prot. br. 1048/2017.

Poštovana i draga braćo svećenici, redovnici i redovnice!

Kao što vam je poznato idućega, 21. studenoga 2017. slavimo sv. Maura biskupa i mučenika zaštitnika Porečke biskupije te na poseban način 70. godišnjicu Apostolske administrature u Pazinu i 40. obljetnicu bule Prioribus saeculi. Katedrala je majka svih crkava u našoj Biskupiji, a sveti Mauro naš zaštitnik i zagovornik svih vjernika Porečke biskupije. Blagdan sv. Maura stoga je blagdan cijele Biskupije i svih njenih župa i crkava. Dostojno je da taj spomen proslavimo u svim našim župama, i da mu zajednički iskažemo čast u porečkoj Bazilici.

Pozivamo vas da toga dana u svojim župama tako organizirate slavlje da svi možete sudjelovati na svečanosti u porečkoj Katedrali. Proslava sv. Maura započet će u 10,30 sati svečanim Euharistijskim slavljem koje predvodi zadarski nadbiskup i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije mons dr. Želimir Puljić u zajedništvu s biskupima Riječke metropolije, nakon kojeg slijedi procesija gradom Porečom.

Proslava sv. Maura nastavlja se svečanom večernjom misom u 18,00 sati, na kojoj će podijeliti plakete zaslužnim vjernicima za očitovane znakove služenja u Crkvi i hrabrog svjedočenja stožernih kršćanskih kreposti vjere, ufanja i ljubavi prema svima koji su potrebni ljudske pažnje i pomoći

Svojim sudjelovanjem u svetim Otajstvima posvjedočimo svoju vjeru Kristu Gospodinu i privrženost našem nebeskom zaštitniku, biskupu i mučeniku sv. Mauru.

S poštovanjem vas pozdravljam i želim svako dobro u Gospodinu,

✠ Dražen Kutleša,
biskup

POZIV BISKUPIMA RIJEČKE METROPOLIJE

Poreč, 6. studenoga 2017.
Prot. br. 1049/2017.

Predmet: Poziv na proslavu sv. Mavra

Preuzvišena braćo u biskupstvu!

Kao što Vam je poznato idućega, 21. studenoga 2017. slavimo sv. Maura biskupa i mučenika, zaštitnika Porečke biskupije i na poseban način, ove godine proslavljamo 70. godišnjicu Apostolske administrature u Pazinu i 40. obljetnicu bule Prioribus saeculi.

Pozivamo Vas da toga dana uzveličate našu proslavu svojim sudjelovanjem na sv. Misi i procesiji u čast našega Zaštitnika u porečkoj Katedrali. Proslava sv. Maura započet će u 10,30 sati svečanim Euharistijskim slavljem koje predvodi zadarski nadbiskup i predsjednik HBK mons, dr. Želimir Puljić, nakon kojeg slijedi procesija gradom Porečom.

Svojim sudjelovanjem u svetim Otajstvima posvjedočimo svoju vjeru Kristu Gospodinu i privrženost našem nebeskom zaštitniku, biskupu i mučeniku sv. Mauru.

S poštovanjem vas pozdravljam i želim svako dobro u Gospodinu,

✠ Dražen Kutleša,
biskup

GOVOR BISKUPA DRAŽENA KUTLEŠE PRIGODOM PROSLAVE 40. OBLJETNICE PRIORIBUS SAECULI

Poreč, sv. Mavro 21. studenoga 2017.

Čast mi je i zadovoljstvo sve vas pozdraviti na današnji blagdan nebeskog zaštitnika ove biskupije i grada i prvog porečkog biskupa sv. Mavra. Ovom prigodom slavimo 70. obljetnicu uspostave privremene Apostolske administrature i 40 godina od ujedinjena više nekadašnjih biskupija hrvatskog dijela Istre u jednu pokrajinsku Crkvu. Dogodila se jedna velika stvar koju naš narod nije nikada imao. Nestale su stare granice a dosegnut je jedan viši stupanj jedinstva, tj. dio Istre unutar granice Republike Hrvatske tada je pravno i izvanjski postala jedna biskupija.

Danas je trenutak da sebi i uglednim gostima dozovemo u svijest važnost događaja koji se zbio prije 40 godina. Ovaj trenutak je važan kako bi shvatili da istarski svećenik, baštinik glagoljaške prošlosti, ne može drugačije doživjeti ovaj događaj nego s osjećajem radosti u duši, prisjećajući se svih minulih događanja u svojim mislima i smirenijim pogledom u budućnost. Dostojno je u ovom trenutku iznijeti osjećaje tih dičnih nasljednika istarskih glagoljaša sažeto u razmišljanju jednog njihovog vrsnog i učenog nasljednika.¹⁹

Bula Prioribus saeculi jest, dakle, crkvenopravni pečat, amen jednom predugom, mukotrpnom, često opasnom, ali bogatom i u konačnici lijepom povijesnom događanju.

Zato je danas iščitavamo s mirom u duši, istodobno kao svoje veliko dostignuće i prekretnicu. I tako, nakon što se sav hrvatski narod Istre po prvi put u svojoj povijesti našao zajedno s maticom zemljom u jednoj državi, i sva istarska Crkva u sklopu riječke metropolije ulazi konačno u zajedništvo Crkve u Hrvata, istoj onoj Crkvi koja je stoljećima u malome istarskom kmetu jedina mogla i znala buditi žeđ za tim zajedništvom.

Ovdje je živjela na čitavom istarskom tlu svoju upornu, tihu i duboku crkvenost kmetska glagoljaška hrvatska istarska Crkva, neprimjetno pokrštena još tamo negdje između VII. i IX. stoljeća, u više navrata opasno prorjeđivana uzastopnim kugama i ponovno oživljavana novim doseljenicima s dinarskog zaleđa. Takva će istarska Crkva trajati sve do najnovijih potresa što su ih u prošlom stoljeću izazvali svjetski ratovi i na ovom tlu duboko izmijenili tijek povijesti.

Ovdje su se dodirnula dva svijeta, dva kulturna kruga: romanski i slavenski. Trajnost dodira ovih dvaju kulturnih krugova jest najdublja konstanta istarske povijesti i tumač gotovo svih njezinih specifičnosti. Mogućnosti dvaju spomenutih svjetova nisu društveno i politički bile nikada jednake: prvi su uvijek bili gospodari, a drugi kmetovi; ali su drugi bili mnogobrojniji, svuda prisutni i izdržljiviji. S njima je bio i njihov svećenik glagoljaš, izrastao između njih, upućen na istu škrtu njivu i pašnjak, školovao se redovito sam uz starijega kolegu i prenosio znanja koja su nepismenu narodu bila draga i važna. Stvorila su se tako dva susjedna svijeta, jedan gore - drugi dolje, koja su stoljećima trajala svaki u svom krugu bez pravih prijelaza iz jednoga u drugi.

Istarski Hrvat nije imao ni svog plemića, ni svog građanina. Jedini skupni životni okvir bila mu je Crkva, a učitelj starac i glagoljaš. Ali isti uvjeti, isto osjećanje i duh povezivao ga je na ovom poluotoku i daleko izvan njega unutar iste narodne matice s onu stranu neprelazne Učke, u cjelinu koju nisu mogle podijeliti nikakve državne ni druge granice. Crkvenost i narodni život prožimali su se ovdje kontinuirano i do dna sve do današnjih dana.

Glagoljaška je Istra bila sredina koja nije imala velikih mogućnosti, ali gdje se ipak mislilo i odakle se mnogo i na daleko vidjelo. Već ranije su preko Istre u veliki slavenski svijet krenuli važni srednjovjekovni tekstovi: viđenja, legende i romani. Ni punih 30 godina nakon izuma tiskarskog stroja, kod nas je priređen za tisak prvi staroslavenski misal (i otisnut 1483. godine). Uredili su ga vjerojatno stari istarski svećenici glagoljaši.

Toj povijesnoj glagoljaškoj Istri pripada i sam veliki njezin sin, jedan od najvidovitijih Hrvata XIX. stoljeća, njezin prvi biskup Hrvat i preporoditelj Juraj Dobrila.

¹⁹ Govor J. Turčinović 8. travnja 1978. prigodom proslave ujedinjenja Crkve u Istri.

Brojan obespravljen hrvatski narod, za čija se prava borio, iskonski je u njegovu molitveniku „Oče, budi volja tvoja“ otkrio i svoju molitvu, i svoju školu, i svoju narodnu legitimaciju. Dobrila je svojim djelom postao ipak i pravi početak novovjeke Istre. Probudeni narod traži pristup u škole, javni život, upravu i gospodarstvo.

Pored svećenika pojavljuje se odsada po prvi put i laička istarska narodnjačka inteligencija, najprije i najbrojnija u Liburniji, a zatim na čitavom poluotoku. Istarska je Crkva časno sa svojim svećenicima izvršila svoje povijesno poslanje među Hrvatima.

U opasnom i teškom međuratnom razdoblju fašističke okupacije povijesni je teret opet silom prilika znatnije pao na svećenička leđa: oni su jedini mogli ostati s nacionalno ugroženim narodom. Što je u njima kao i u narodu živjelo, sazrijevalo i borilo se, pokazali su kako svojim ratnim stradanjima tako i kad su odmah poslije rata na čelu s mons. Božom Milanovićem pred čitavim svijetom punim ustima zatražili priključenje Istre matici zemlji Hrvatskoj, iako su već tada - nećemo to kriti - jasno znali da kao vjernici i svećenici tom opcijom ne biraju sebi lagodniji put. Što je ubrzo pokazala i mučenička smrt bl. Miroslava Bulešića. Tada kao i mnogo puta prije, njihova osveta je bila, jest i bit će oprost.

No svako bi drugo ponašanje bilo zasigurno povijesno promašeno i, u konačnici, neekvono. Pučka je istarska Crkva i u tom trenutku bila sebi dosljedna i povijesno zrela.

Povijest se nakon toga počela događati naglije nego ikada ranije. Drevna Istra se također do temelja mijenja. Njezina Crkva ovim događajem zaključuje u neku ruku svu svoju dosadašnju prošlost. Gotovo dva milenija te prošlosti započela su upravo iz ovih prostora. Po čemu možemo znati da svi koji smo ovdje sabrani nismo pred nekim novim nama svima još pravo nespoznatljivim počecima novih milenija već rođenih iz zajedničkog nam povijesnog krila?

Zbog toga se možemo zapitati: Koje jamstvo i budućnost ima Crkva u Istri i Hrvatskoj? Koji su joj sada izgledi? Kolikom se uspjehu može nadati u bližoj budućnosti? Je li kršćanska Crkva svoje učinila za svoj narod? Jesu li njezina vremena prošla?

Kao odgovor na ova pitanja parafrazirao bih govor jednog velikog državnika²⁰ koji se ugledao na poznatog atenskog državnika i govornika Perikla.

Prije trinaest stoljeća naši su očevi u ovoj zemlji stvorili svoj dom i zasijali sjeme koje još i danas donosi ploda i zanosili se idejom da bi svi ljudi trebali biti slobodni i da su svi ljudi stvoreni od Boga jednaki. Sad smo u jednom posebnom razdoblju naše povijesti koje će pokazati da li ova ili bilo koja druga ideja, stvorena i posvećena u istom duhu, može opstati na duže vrijeme. Opstali smo i stojimo na ovom povijesnom i svetom mjestu drevne Istre. Došli smo iskazati poštovanje onima koji su utkali svoje živote u ovaj povijesni tijek kako bi očuvali vjerske i nacionalne osjećaje kako bi ovaj narod mogao živjeti dostojanstveno i uzdignute glave. Dostojno je i pravedno to im učiniti.

Mi se danas možemo zapitati, u jednom širem smislu, jesmo li mi ti koji bi mogli posvetiti i blagosloviti ovu zemlju koju nam je Bog dao, Istru, Hrvatsku. Mnogi hrabri svećenici – glagoljaši kroz povijest svojim životom, radom i žrtvom posvetili su ovo tlo i to daleko nadilazi našu jadnu mogućnost da tome nešto dodamo, oduzmemo ili osporimo. Svijet će tek malo zabilježiti i neće dugo pamtititi ono što mi sada ovdje kažemo, ali neće nikad zaboraviti ono što su ovi naši pređi ovdje učinili. Stoga je na nama koji sada živimo da se ovdje posvetimo tom nedovršenom poslu, koji su oni, što su ovdje živjeli tako plemenito unaprijedili. Mi se ovdje moramo posvetiti velikom zadatku koji je pred nama – ugledati se u one koji su slavno živjeli i umrli za križ časni i slobodu slavnu, i preuzeti na sebe stvar za koju su oni pružili najveći dokaz odanosti i ljubavi, moramo ovdje jasno zaključiti da oni nisu živjeli i umrli uzaludno za svoju vjeru i svoj narod – tako da ova zemlje, vođena Bogom, doživi novo preporođenje prave slobode, poštenja i dobrote – i da vlada naroda, od naroda i za narod ne nestane s lica ove Bogom dane zemlje.

²⁰ Govor Abrahama Lincolna na Gettysburgskom polju 19. studenog 1863.

SVETI MAVRO ZAŠTITNIK POREČKE BISKUPIJE I GRADA POREČA

Propovijed

(2 Mak 7, 27-29 –str. 234; Ps 126; 1 Pt 3, 14-17-str 247; Iv 17, 11-19-str 254-255)

1. Pozdravljam biskupa mons. Dražena Kutlešu kome zahvaljujem na pozivu predvoditi ovo misno slavlje uz svečanost zaštitnika biskupije svetoga Mavra. Drago mi je što je s nama i riječki nadbiskup i metropolit mons. Ivan Devčić, te krčki biskup mons. Petanjak, gospičko senjski mons. Križić, te umirovljeni porečko-pulski biskup mons. Milovan. Koristim prigodu odmah na početku od srca čestitati na znanstvenom skupu koji je održan u Pazinskom kolegiju prije mjesec dana (20. listopada 2017.) povodom 70. obljetnice uspostave Pazinske administrature, 40. obljetnice ujedinjenja, te prvog biskupa ujedinjene istarske Crkve, mons. Dragutina Nežića. Kao mladi bogoslov znao sam često prespavati u župnoj kući svete Terezije Avilske u Požegi, gdje je u gostinjskoj sobi visjela na zidu slika mladoga kapelana Dragutina koji je par godina službovao u toj župi (1930.-1932.), danas katedrali. Pozdravljam svećenike i redovnike, časne sestre, bogoslove i sjemeništarce i sve vas braćo i sestre koji ste na poziv svoga pastira došli proslaviti svoga nebeskoga zaštitnika svetoga Mavra. Kao prvi poznati porečki biskup i mučenik on je zaštitnik Porečke biskupije i grada Poreča. Iskrene čestitke u svoje ime, kao i u ime klera i vjernika zadarske nadbiskupije, Vama mons. Kutleša, te vjernom puku ove starodrevne Mavrove Crkve povodom današnjeg blagdana. Čestitam gradonačelniku grada Poreča, kao i svim javnim, kulturnim i društvenim institucijama i pojedincima koji zauzeto rade na općem dobru ovoga grada i ovoga kraja.

Naslovnik ove katedrale i zaštitnik biskupije koja se stere diljem „Istre zemlje mile“, živio je u vrijeme cara Dioklecijana koji je progonio kršćane i izdao odredbu neka se uništi sve što se krstom krsti. Budući da je Mavro ustrajao u vjeri, bio je uhvaćen, mučen i ubijen. Crkva ga, evo, stoljećima časti i njemu se moli jer zna i vjeruje da je mučeništvo dragocjeno blago Crkve, a oni (mučenici) sastavni dio naše kršćanske memorije, našega spomena i pamćenja. U blagdana mučenika Mavra, kao i sjećanja na blaženoga Miroslava Bulešića, ponosnog sina ove biskupije, nije patetično tvrditi da je i naša domaća Crkva, Crkva mučenika. Dovoljno je prelistati kronike iz vremena osmanlijske tiranije i mučenja kršćana kroz puna četiri stoljeća. Ili, sjetiti se nedavne prošlosti: Drugog svjetskog rata i poraća, znanih i neznanih stradalnika po logorima i grobištima od Dravograda i Maribora do Ogulina i Gospića, od Maceljjskih šuma i Jazovke, Istre, Križevaca i Bjelovara do Srijemske Mitrovice, Sarajeva, Foče, Zenice i Mostara. Naši su očevi zbog toga birali za svoje svete patrone upravo mučenike kako bi im njihova vjera i svjedočanstvo svijetlili u tami, bili snaga u klonućima i pouzdanje u sumnjama.

2. Zbog toga nas je sveti Ivan Pavao II. neumorno pozivao štovati svete mučenike i ne zaboravljati spomen na njih. U tom vidu poticajna su dva odlomka iz Biblije koje smo slušali: Izvješće o hrabroj majci Makabejki koja je „u jednom danu gledala smrt svojih sedam sinova“, te Isusov govor na rastanku od apostola sa znakovitom molitvom koju za njih upućuje Ocu nebeskome. Dirljivo je držanje majke Makabejke koja sokoli sina i moli ga: „Sinko moj, smiluj se meni koja sam te devet mjeseci nosila u utrobi i dojila te tri godine. Molim te dijete, pogledaj nebo i zemlju i znaj da je sve to Bog načinio. Ne boj se krvnika, nego budi dostojan svoje braće“. Dok smo ovih dana gledali potresne slike iz Domovinskoga rata, od Dubrovnika, Škabrnje, Siska i Vinkovaca do Vukovara, mislio sam i na našu „hrvatsku Makabejku“, Katu Šoljić, koja je kao mlada djevojka u Drugom svjetskom ratu izgubila četvoricu svoje braće, a u Vukovaru četvoricu svojih vrijednih sinova Miju, Matu, Ivana i Niku. Posmrtno ostatke ovoga posljednjega tražila je punih 12 godina. Zbog velike žrtve koju je herojski podnijela postala je simbolom stradanja u Domovinskom ratu i dobila nadimak „Vukovarska Majka hrabrosti“. Neka njoj, koja je preminula prije devet godina, Gospodin udijeli pokoj vječni, a svim drugim ranjenim i ožalošćenim ženama i majkama neka daruje mir, okrjepu i snagu.

Stradanja u Domovinskom ratu, o čemu smo ovih dana malo više razmišljali, a u kontekstu izborne slobode najbolje oslikava psalam 126. koji je ispunjen osobitim zanosom pa pjeva: „Kada Jahve vraćaše sužnjeve Sionske, bilo nam je k'o da snivamo. Usta nam bjehu puna smijeha, a jezik klicanja“ (Ps 126, 1-2). Ovu zanosnu pjesmu psalmiste moguće je razumjeti ako imamo u vidu pad Jeruzalema i Babilonsko sužanjstvo, gubitak zemlje i uništenje hrama, te svršetak progonstva i povratak u domovinu uz pjesmu psalmiste „vraćat

će se s pjesmom, noseći snoplje svoje“ (Ps 126, 6). Ne bi li se nešto slično moglo reći i u našem slučaju?! Nije li 70-godišnje jugoslavensko ropstvo i posebice otuđivanje koje je kroz 50 godina stvarala komunistička i ateistička ideologija još više budilo čežnju kod hrvatskog čovjeka za slobodom i nezavisnošću. A ta čežnja nakon pada Berlinskoga zida, toga sramotnoga znaka moći ateističke i komunističke ideologije, još više je rasla i bujala u srcima našega puka. Bila je nošena onim Gundulićevim snom ‘o lijepoj, dragoj i slatkoj slobodi, koju nam višnji Bog je do’. I širila se velikom brzinom od juga do sjevera, i od istoka do zapada, pa je ništa nije moglo obustaviti. Čak ni strašna stradanja Vukovara i Škabrnje.

3. Uz liturgijsko izvješće o stradanju Židova, koje nas je podsjetilo i naših stradanja u Domovinskom ratu, čuli smo i odlomak iz Ivanovoga evanđelja o Isusovoj molitvi u Dvorani posljednje večere. Molitva otkriva smisao euharistije, kao i Isusove žrtve i predanja za ljude. U njoj koju nazivaju „Velikosvećeničkom“ molitvom, sažeta je sva teologija, želje, planovi i osjećaji koji su prožimali njegovo Božansko Srce one svete večeri. Posebice su mu na srcu bili oni koji su prihvatili njegovu riječ, pa za njih žarko moli neka „ostanu u istini, vjeri i ljubavi kako ne bi postali plijenom laži i nevjere. „Ja za njih molim; ne molim za svijet, nego za one koje si mi dao, jer su tvoji“. Isus, dakle, one koji će nastaviti njegovo poslanje na zemlji posvećuje Bogu Otcu. A u molitvu uključuje sve koji će po njihovom propovijedanju prihvatiti njegov nauk i ostvariti „zajednicu ljubavi“ koju Crkvom zovemo.

Crkva, dakle, u koju smo ušli sakramentom krštenja, nije utemeljena na nekom mitskom događaju, već je ukorijenjena u osobi Isusa Krista, utjelovljenoga Bogočovjeka iz Nazareta. Zato Crkva kao Božje otajstvo (LG 1) nadilazi granice kulture, prostora i vremena. Ona nije puka skupina ljudi, društvo ili sindikalna udruga, nego zajednica vjere božanskoga porijekla. Ona je božanska i ljudska stvarnost kojoj je glava Krist, a Duh Sveti život i duša. Rođena u krvi na križu nastavlja u vremenu i prostoru, kao „produljeno Isusovo utjelovljenje“ živjeti među ljudima. Na Duhove je počela rasti i osvajati svijet. I razvija se, evo, kroz stoljeća sve do naših dana. To se otajstvo jedino vjerom može shvatiti i objaviti. Zato navjestitelji toga otajstva nisu ni znanstvenici, ni filozofi, nego svjedoci što ih Isus izabire i šalje.

4. Ona nije proizvod povijesnog slučaja, nego izvorni Božji naum, Isusova zaručnica, Tijelo Kristovo, Božje zdanje komu je zaglavni kamen Krist, a u njezinim su temeljima ugrađeni apostoli, mučenici i proroci. Duljina pak i širina, visina i dubina tog otajstva može se obuhvatiti jedino mjerom vjere. Mi, štovatelji sv. Mavra, čvrsto vjerujemo i ispovijedamo da je euharistija središte i vrhunac kršćanskog života. Naši su pređi ljubomorno čuvali i branili taj predragocjeni dar. Jer, vjerovali su kako Crkva slavi euharistiju i od euharistije živi. I dok su u povijesti mnoge kulture nestajale, filozofski i politički sustavi se smjenjivali, u Crkvi je, nešto ostalo netaknuto i nepromjenjivo: njezina vjera u Kristovu stvarnu prisutnost u euharistiji, kao i vršenje spomen-čina u vjernosti onome „što je primila od Gospodina“ (1 Kor 11, 23). Euharistijski Krist nije neki simbol, slika ili sveta relikvija koju se časti i cjeliva. Ne, euharistijski Krist je živi Bog među nama, Mesija i Spasitelj koji nas tijelom svojim liječi i hrani za život vječni. On leži na oltaru kao žrtvovano i uvijek živo „Janje Božje koje oduzima grijeha svijeta“ (Iv 1, 29).

Nama putnicima u ovom prolaznome svijetu potrebna je neprolazna hrana. Nema ovdje trajnog prebivališta jer putujemo u kuću Očevu. Hranimo se, dakle, Božjom riječju i euharistijom i ne umarajmo se pružati svima svojom vjerom i osobnim svjedočanstvom „razloge nade koja je u nama“ (1 Pet 3, 15). Budući da je svaka misna pretvorba predokus Božjeg Kraljevstva i navještaj njegovoga „konačnog dolaska jednoga dana“, mi uvijek nakon podizanja jednoglasno molimo i pjevamo: „Tvoju smrt, Gospodine, naviještamo. Tvoje uskrsnuće slavimo i Tvoj slavni dolazak iščekujemo“. Osaženi primjerom mučenika Mavra, koji je životom i smrću pokazao da si mu ti, Kriste, bio pravi i jedini otkupitelj, mi njegovi odani štovatelji danas Ti izričemo žarku molitvu: Dođi i ostani s nama! Dođi u grad Poreč u kojem ćemo danas pronijeti svoje svete relikvije. Dođi u Porečko-Pulsku biskupiju i Istarsku županiju koja je puna tvojih štovatelja i svjedoka! Pohodi sve naše obitelji i ponovi što si rekao svojim učenicima: „Vi ste prijatelji moji“. Prijateljstvo s Tobom u dobrim i lošim danima i godinama bilo nam je izvorom sigurnosti. Ono neka ostane i zalogom naše budućnosti. Znamo, naime, i vjerujemo da Ti nosiš ključeve povijesti. Tvoja su vremena i vjekovi. Tebi slava u vijeke vjekova. Amen.

Poreč, 21. studenoga 2017.

Mons. Želimir Puljić, nadbiskup zadarski

KANDIDATI ZA BISKUPIJSKU NAGRADU

Poreč - Sveti Mavro - 21. 11. 2017.

Gospodin Vladimir Mirko Bilić iz župe Uznesenja Marijina – Katedrala u Puli za više od 35. godina sakristanske službe.

Gospodin Valter Valković iz župe Uznesenja Marijina – Katedrala u Puli za više od 35. godina sakristanske službe.

Gospođa Gisella Smilović iz župe Sv. Martina biskupa u Momjanu za vođenje crkvenog zbora i uređivanje crkve.

Gospođa Elza Camlić iz župe Sv. Nikole biskupa iz Barbana za preko 40 godina pomaganja župnicima i za aktivno sudjelovanje u crkvenom zboru.

Gospodin Inočente Ružić iz župe Sv. Kuzme i Damjana mučenika u Kašteliru za redovitu skrb oko liturgijskih slavlja i održavanja crkvenih zgrada.

Gospodin Romano Benčić iz župe Sv. Mateja apostola u Sv. Mateju – Cere za 60 godina službe orguljaša i vođenja župnog zbora (25. 11. 2017. slavi sa suprugom Milkom 50. godišnjicu braka).

Gospodin Marin Golob iz župe Sv. Martina biskupa u Bermu za višegodišnje služenje i pomaganje u župi, župniku i potrebnima.

RAZRJEŠENJA I IMENOVANJA SVEĆENIKA – PREMJETAJI

Vlč. o. Job Mikolić razrješuje se službe župnika župe sv. Antuna opata u Rovinjskom Selu.

Vlč. o. Smiljan Berišić imenuje se župnikom župe sv. Antuna opata u Rovinjskom Selu.

Vlč. o. Marijan Glamočak imenuje se župnim vikarom župe sv. Antuna opata u Rovinjskom Selu.

Vlč. o. Darko Tepert dobiva ispovjednu jurisdikciju i kanonsku misiju za samostansku crkvu Pohođenja Blažene Djevice Marije u Pazinu.

Vlč. Mladen Milohanić razrješuje se službe župnika župa sv. Servula u Bujama i sv. Jurja mučenika u Tribanu s time da i dalje zadržava pastoralnu brigu za župu sv. Jurja mučenika u Tribanu.

Vlč. Lino Rakar razrješuje se službe župnika župa sv. Jurja mučenika u Zrenju i sv. Mihovila arkandela u Šterni i umirovljuje se.

Vlč. Vladimir Brizić razrješuje se službe upravitelja župa sv. Petra i Pavla apostola u Gologorici, Uznesenja BDM u Pazu, sv. Ivana Krstitelja u Krbunama i sv. Mihovila arkandela u Pazinskim Novakima, a imenuje se župnikom župa sv. Servula mučenika u Bujama, sv. Jurja mučenika u Tribanu, sv. Jurja mučenika u Zrenju i sv. Mihovila arkandela u Šterni.

Vlč. Milivoj Koren razrješuje se službe župnika župa Rođenja BDM u Gornjem Labinu, sv. Barbare djevice i mučenice u Raši, Presvetog Trojstva u Svetoj Nedelji, sv. Martina u Svetom Martinu i sv. Ivana i Pavla mučenika u Šumberu, a imenuje se župnikom župa sv. Petra i Pavla apostola u Gologorici, Uznesenja BDM u Pazu, sv. Mihovila arkandela u Pazinskim Novakima i sv. Ivana Krstitelja u Krbunama.

Vlč. Mirko Vukšić razrješuje se službe župnika župa BDM od Snijega u Materadi, sv. Petra i Pavla apostola u Kršetama i sv. Stjepana prvomučenika u Petroviji, a imenuje se župnikom župa Rođenja BDM u Labinu Gornjem i sv. Barbare djevice i mučenice u Raši.

Vlč. Geremia Massa imenuje se župnikom župa Presvetog Trojstva u Svetoj Nedelji, sv. Martina u Svetom Martinu i sv. Ivana i Pavla mučenika u Šumberu.

Vlč. Carlos Arturo Fonseca razrješuje se službe župnog vikara u župama sv. Filipa i Jakova apostola u Filipani, Gospe od Zdravlja u Hreljićima, sv. Petra i Pavla apostola u Marčani i sv. Flora biskupa u Loborici, a imenuje se župnikom župa BDM od Snijega u Materadi, sv. Petra i Pavla apostola u Kršetama i sv. Stjepana prvomučenika u Petroviji.

Vlč. Anton Nižetić razrješuje se službe duhovnog pomoćnika u župi sv. Blaža biskupa i mučenika u Vodnjanu.

Vlč. Hrvoje Okadar razrješuje se službe župnika župa sv. Petra i Pavla apostola u Marčani i sv. Flora biskupa u Loborici. U župi sv. Blaža biskupa i mučenika u Vodnjanu preuzet će jednu nedjeljnu misu.

Vlč. Jure Purkić razrješuje se službe župnika župa sv. Jurja mučenika u Boljunu, sv. Martina biskupa u Dolenjoj Vasi i sv. Petra i Pavla apostola u Vranji, a imenuje se župnikom župa sv. Petra i Pavla apostola u Marčani i sv. Flora biskupa u Loborici.

Vlč. Jeronim Jokić razrješuje se službe župnog suradnika u župama Rođenja BDM u Labinu Gornjem, sv. Barbare djevice i mučenice u Raši, Presvetog Trojstva u Svetoj Nedelji, sv. Martina u Svetom Martinu i sv. Ivana i Pavla mučenika u Šumberu, a imenuje se župnim upraviteljem župa sv. Jurja mučenika u Boljunu, sv. Martina biskupa u Dolenjoj Vasi i sv. Petra i Pavla apostola u Vranji.

Vlč. Marcin Madej razrješuje se službe župnog vikara u župama Uznesenja BDM u Puli i sv. Margarete djevice u mučenice u Štinjanu, a imenuje se župnim vikarom župa sv. Seervula mučenika u Bujama, sv. Jurja mučenika u Tribanu, sv. Jurja mučenika u Zrenju i sv. Mihovila arkandela u Šterni.

Vlč. Mauro Boccadoro, mladomisnik imenuje se župnim vikarom župa Uznesenja BDM u Puli i sv. Margarete djevice i mučenice u Štinjanu.

Vlč. Anton Pernat razrješuje se službe župnog vikara župe sv. Peregrina mučenika u Umagu i stavlja se na raspolaganje Neokatekumenskom putu.

Vlč. Dejvis Martinović, mladomisnik imenuje se župnim vikarom župe sv. Peregrina mučenika u Umagu.

Vlč. Goran Levak, mladomisnik imenuje se vicekancelarom Porečke i Pulske biskupije.

Vlč. Alejandro Castillo je ponovno imenovan ravnateljem Pazinskog kolegija – Klasične gimnazije na razdoblje od pet godina.

Vlč. Leonardo Krakan inkardiniran u Porečku i Pulsku biskupiju.

Vlč. Mirko Vukšić, župnik Gornjeg Labina i Raše imenovan je dekanom Labinskog dekanata.

Vlč. Ivan Macinić zbog bolesti privremeno se razrješuje službe župnika župa sv. Šimuna i Jude apostola u Tinjanu i sv. Martina biskupa u Bermu.

Vlč. Mladen Matika župnik župe sv. Nikole biskupa u Pazinu imenuje se župnim upraviteljem župa sv. Šimuna i Jude apostola u Tinjanu i sv. Martina biskupa u Bermu.

Mons. Vilim Grbac imenuje se predstojnikom Ureda za katoličke škole u Porečkoj i Pulskoj biskupiji.

Vlč. o. Euzebije Josip Knežević razrješuje se službe župnika župa Sv. Petra i Pavla apostola u Svetom Petru u Šumi i Sv. Ivana i Pavla u Sv. Ivanu i Pavlu – Zabrežani.

Vlč. o. Ivan Šarić imenuje se upraviteljem župa Sv. Petra i Pavla apostola u Svetom Petru u Šumi i Sv. Ivana i Pavla u Sv. Ivanu i Pavlu – Zabrežani.

KRIZME U 2018.

TRAVANJ			
1	07.04. – subota	Fažana 10.30	
2	08.04. - 2. VN	Roč 9	
3		Buzet 11	
4		Pula – Gospa od Mora 10.30	
5	14.04. - subota	Valtura 17	
6	15.04. - 3. VN	Buje 11	
7		Loborika 9	
8		Marčana 11.15	
9	21.04. - subota	Vrsar 17	
10		Galižana 17	
11	22.04. - 4. VN	Novigrad 11	
12		Pičan 17	
13		Sveta Lucija 10	
14		Stari Pazin 12	
15	28.04. – subota	Sv. Antun – Pula 17	
16	29.04. – 5. VN	Umag 11	
17		Trviž 11	
SVIBANJ			
18	01.05. – sv. Josip r.	Bale 11	
19		Pula sv. Josip 11	
20	05.05. – subota	Kaštelir 17	
21	06.05. - 6. VN	Rovinj 10.30	
22		Žminj 17	
23		Sv. Vital 10	
24		Vižinada 11.30	
25	12.05. - subota	Pula – Sv. Ivan 11	
26		Premantura 17	
27		Višnjan 17	
28	13.05. - 7. VN	Pazin 10	
29		Poreč 11	
30		Vodnjan 17	
31	19.05. - subota	Pula – Krist Spasitelj 11	
32	20.05. - Duhovi	Pula - Katedrala 9.30	
33		Pula - sv. Pavao 11.30	
34		Sv. Nedelja Lab. 11.30	
35	26.05. - subota	Krnica – Mutovran 17	
36		Štinjan 17	
37	27.05. – Pr. Trojstvo	Žbandaj 11	
38		Nova Vas Por. 11	
39		Tar 17	
LIPANJ			
40	02.06. - subota	Rovinjsko Selo 11	
41	03.06. – 9 NKG	Labin Gornji 11	
42		Dolenja Vas 10	
43		Boljun 12	
44	09.06. – subota	Savudrija 17	
45	10.06. – 10 NKG	Donji Labin 11	
46		Završje 11	
47	16.06. – subota	Grimalda 17	
48	17.06. – 11. NKG	Medulin 10	
49	24.06. – Sv. Ivan Kr.	Rabac 10	
50		Sv. Ivan od Šterne 17	
51	30.06. - subota	Zarečje 17	
SRPANJ			
52	01.07. – 13. NKG	Plomin 10.30	
53	17.07. – sv. Marina	Lindar 11	

PASTORALNI PLAN POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

(za razdoblje od studenoga 2017. do studenoga 2018.)

Uvod

Pastoralni plan i program Porečke i Pulske biskupije u razdoblju od studenog 2017. do studenog 2018. godine želi na poseban način usredotočiti svoju pažnju na osobe starije dobi. Potaknuti riječima Sv. Oca pape Franje „Gdje nema ljubavi prema starijima, nema ni budućnosti za mlade“. Naša mjesna Crkva Porečka i Pulska biskupija također želi kroz ovu pastoralnu godinu promišljati o temi dostojanstva starijih osoba, ugrađivati osjećaj poštovanja i razumijevanja prema osobama starije dobi, poticati zahvalnost i odgovornost mladih prema starijima, kao i razvijati osjećaj dobrote i strpljenja prema bolesnima i nemoćnima. To će biti prigoda da na planu naše biskupije, dekanata i župa te svih zajednica koje djeluju u našoj biskupiji postajemo svjesniji riječi Sv. Oca pape Benedikta XVI koji je rekao: „Kvaliteta društva, odnosno uljudbe prosuđuje se po tome kako se to društvo odnosi prema starijima i prema mjestu koje im je osigurano u toj zajednici.“ (12. prosinca 2012.). Sukladno predloženoj temi biti će hvale vrijedno promišljati o značaju i važnosti sakramenta bolesničkog pomazanja, kao i o palijativnoj skrbi na koju nas potiče naša kršćanska odgovornost i ljubav. Vjerujemo da će nas u nastojanju da što bolje, korisnije i djelotvornije proživimo i ovu pastoralnu godinu uz geslo: Starost - “Hram mudrosti” pratiti zagovor blaženog Miroslava Bulešića čiji nas primjer hrabri i potiče, u 71. obljetnici njegove mučeničke smrti.

Prijedlozi pastoralnih aktivnosti na biskupijskoj razini

Susreti svećenika naše biskupije koji se održavaju u Pazinu u ovoj godini biti će obilježeni temama koje prate pastoralni plan. Predviđeni termini sastanaka su 16. travnja 2018., 28. svibnja 2018., 17. rujna 2018., 15. listopada 2018. i 19. studenoga 2018. godine. Teme mogu biti:

- Dostojanstvo starenja i poodmakle dobi u svećeničkom i redovničkom životu,
- O palijativnoj skrbi susreta sa stvarnosti umiranja i smrti,
- Značaj i opravdanost slavlja sakramenta bolesničkog pomazanja,
- Uspješna komunikacija sa starijim, nemoćnim i bolesnim osobama iz perspektive pastoralnog djelovanja.

Predviđeni susreti u vidu duhovne obnove za svećenike održat će se početkom Došašća, 27. studenog 2017. te početkom Korizme 19. veljače 2018. godine.

- Istoga dana naša biskupija se spominje i svih žrtava totalitarnih režima.

Duhovne vježbe za svećenike ove pastoralne godine održat će se od 16. do 18. srpnja 2018. godine u Pazinu.

U organizaciji Vijeća za liturgiju i crkvenu glazbu i ove se godine održavaju susreti župnih pjevačkih zborova po ustaljenom rasporedu, s ciljem promicanja liturgijskog pjevanja u našim župnim zajednicama.

Dakonsko ređenje proslavit ćemo u Pulskoj katedrali 25. studenog 2017. godine.

- To je prigoda da naša mjesna Crkva zahvali Bogu za dar novih duhovnih zvanja.

U organizaciji Caritasa naše biskupije predviđena je duhovna obnova za djelatnike Caritasa iz svih župa i to 18. studenog 2017. te 18. ožujka 2018. godine u Pazinskom Kolegiju.

- U dvorani Pazinskog Kolegija 2. prosinca 2017. godine održat će se već tradicionalni Adventski koncert. Tom prigodom uručit će se i stipendije koje dijeli naša biskupija učenicima i studentima kao pomoć u odgoju i obrazovanju mladih.

Katehetski ured organizira susrete za vjeroučitelje koji djeluju u osnovnim i srednjim školama biskupije. Susreti će se održati 2. prosinca 2017. i 17. veljače 2018. godine. Ured tijekom Korizme organizira susrete za župne animatore 17. veljače 2018., 24. veljače 2018. i 3. ožujka 2018. Ti susreti imaju za cilj pomoći vjeroučiteljima te potaknuti i podržati rad župnih animatora u njihovom djelovanju u župnim zajednicama.

Ured za obitelj Porečke i Pulske biskupije u suradnji s Uredom za život i obitelj Hrvatske Biskupske Konferencije predlaže temu za ovu godinu „Obitelj šansa obnove kroz promicanje roditeljstva“ s naglaskom na ulogu majčinstva.

Ured potiče korištenje materijala Ureda za obitelj HBK, prigodom Dana života 4. veljače 2018. kao i svjetskog Dana braka 11. veljače 2018. godine.

Tribine na temu „Kako postati i ostati dobar roditelj“ organizirat će se u slijedećim centrima naše biskupije: u Rovinju, Pazinu, Novigradu i Puli.

Tijekom cijele godine pripremat će se za Nacionalni obiteljski susret u Solinu koji će se održati 15. i 16. rujna 2018. godine.

Ured za obitelj poziva da se o nacionalnom susretu govori prigodom raznih susreta u župama i dekanatima, kako bi sve važne obavijesti o tom susretu za cijelu našu Domovinsku Crkvu mogle doći do svake obitelji.

Početkom godine, od 15. do 20. siječnja 2018. biti će organiziran pohod župnika ordinarijatu po već uhodanom rasporedu.

Sukladno temi Pastoralnog plana u kome posebno razmišljamo o starijima i bolesnima valjalo bi na dostojan način obilježiti blagdan Gospe Lurdske 11. veljače 2018. godine. To je prigoda da usmjerimo pažnju vjernika na bolesne i one koji su najpotrebniji tuđe pomoći.

U korizmenom vremenu je predviđena i duhovna obnova za pjevače koju organizira Vijeće za liturgiju i crkvenu glazbu, 3. ožujka 2018. godine.

U korizmenom vremenu održat će se hodočašća u Katedrale. To je prigoda za duhovni rast i što bolju pripremu naših vjernika za vazmene blagdane.

Hodočašće u porečku katedralu biti će 4. ožujka, a u pulsku katedralu 11. ožujka 2018. godine.

Vijeće za mlade, duhovna zvanja i ministrante naše biskupije predlaže susrete koji imaju za cilj okupljati mlade i poticati ih u življenju vjere.

Susreti će se održati:

- 11. veljače 2018. godine Biskupijski susret mladih u Franjevačkom samostanu u Pazinu.
- 17. ožujka 2018. godine tradicionalni Križni put mladih u Gračišću.
- 21. travnja 2018. godine bdjenje i molitva za duhovna zvanja u Svetvinčentu (uoči Nedjelje Dobroga Pastira).
- Duhovsko bdjenje u Rovinju, Puli ... kao molitvena priprema na svetkovinu Duhova.

Susret ministranata iz cijele biskupije, u organizaciji Vijeća, 18. lipnja 2018. godine organizira hodočašće u Zagreb i Krašić, putevima blaženog kardinala Alojzija Stepinca.

Svećeničko ređenje u Pulskoj katedrali održat će se 9. lipnja 2018. godine.

Blaženi Miroslav Bulešić je trajno nadahnuće za našu biskupiju, posebno može biti primjer našim mladima. Stoga je i ove godine hvale vrijedno organizirati hodočašće vjernika, osobito mladih, a na poseban način bilo bi to korisno našim krizmanicima. Dobro bi bilo posjetiti mjesto mučeništva Lanišće ili Svetvinčenat, rodnu župu Miroslava Bulešića, ili pak Krasicu, mjesto mučeništva bl. Bonifacia, posebno koristeći datume 13. svibnja (rođendan Miroslava Bulešića), 24. kolovoza (71. obljetnicu mučeničke smrti) i 28. rujna (obljetnicu beatifikacije bl. Miroslava). Predlažemo obilježiti i 11. rujna - 72. obljetnicu smrti bl. Francesca Bonifacija.

Susret biskupa i svećenika Riječke metropolije organizira se u Lanišću, 22. lipnja 2018. godine. (Ove godine neće biti susreta prigodom Presvetog Srca Isusova, 8. lipnja 2018. godine).

Naša mjesna Crkva će i ove godine dostojno obilježiti 71. obljetnicu bl. Miroslava Bulešića u Svetvinčentu 24. kolovoza 2018. godine u 18,00 sati.

Za sve djelatnike u katehetskom radu održat će se 30. kolovoza 2018. godine Katehetski dan, kao priprema za novu školsku i vjeronaučnu godinu.

Biskupijsko hodočašće na Trsat biti će 1. rujna 2018. godine.

Pazinski kolegij će obilježiti 25. obljetnicu djelovanja prigodnim programom 22. rujna 2018. u Pazinu.

Važno je da svi naši vjernici na dostojan način sudjeluju na slavljinama koja su posebno značajna u našoj biskupiji, kao što su;

- 3. srpnja 2018. godine, blagdan svetog Tome, zaštitnika Pulske biskupije
- 21. studenoga 2018. godine, blagdan svetog Mavra, zaštitnika Porečke biskupije.

Na taj način molitvom i svojim sudjelovanjem pokažimo jedinstvo naše mjesne Crkve.

U ovoj pastoralnoj godini biti će važno i hvalevrijedno obratiti pažnju i poštovanje prema starijim svećenicima, redovnicima i redovnicama koji su djelovali ili još uvijek djeluju u našoj mjesnoj Crkvi.

Prijedlozi pastoralnih aktivnosti na dekanatskoj razini

U organizaciji dekanata i ove pastoralne godine održavati će se redovne rekolekcije. To su susreti svećenika gdje se na pravi način može promišljati i planirati prioritetne teme u pastoralnom planu biskupije. Bilo bi dobro da se na rekolekcijama nađu mjesto teme vezane za starost i poodmaklu dob života.

Bilo bi korisno na planu dekanata organizirati susrete ili tribine na temu:

- Dostojanstva ljudske osobe i dostojno starenje.
- Pojma zrelosti ljudske osobe u Bibliji.
- Odnosa prema bolesti i nemoći u knjigama Novog i Starog zavjeta.
- Značaja i ispravnog slavlja sakramenta Bolesničkog pomazanja.
- Uspješna komunikacije sa starijim osobama (slušanje, govor, opažanje, fleksibilnost, poštivanje i prihvaćanje, strpljenje, poticanje neovisnosti...)

Domovi za starije osobe sve više postaju važan prostor pastoralnog djelovanja.

Promišljati o našem pastoralu u vidu poboljšanja istoga (sv. misa, ispovijedi, pobožnosti u domovima). Stoga je potrebna suradnja i podrška cijelog dekanata.

Već je postala lijepa tradicija da se na planu dekanata organiziraju hodočašća u razna svetišta ili razna mjesta. To također može biti prigoda da se vjernici bolje upoznaju. Bilo bi dobro voditi računa kroz ovu godinu da se organiziraju hodočašća, na koja će se moći odazvati starije i nemoćnije osobe. Bio bi to znak da ih uvažavamo, poštujemo i cijenimo.

I putem lokalnih medija, radio postaja, pisanih glasila može se progovoriti o ispravnom kršćanskom odnosu prema starijim i bolesnim osobama.

Na planu dekanata se također mogu organizirati predavanja ili tribine s ciljem upoznavanja crkvene povijesti s temama o hospicijima koji su bili prisutni u mnogim našim sredinama.

Ova godina može biti i prigoda da se naše vjernike na pravi način upozna i s palijativnom skrbi za bolesne i umiruće.

Veoma je važno da u dekanatima njegujemo zajedništvo te da smo svi, osobito svećenici otvoreni za suradnju. Međusobna komunikacija je veoma važna, kako ne bi došlo do preklapanja više važnih događaja u isto vrijeme i u istom dekanatu.

Važno je da na pravi način prenesemo do svakog vjernika ono što organiziramo. (Tu nam može pomoći Internet, društvene mreže... itd).

Od velike koristi je među župna suradnja unutar dekanata u vidu što boljeg djelovanja; susreti pjevača, ministranata, čitača, karitativnih zajednica.

Prijedlozi pastoralnih aktivnosti na župnoj razini

Posebno je važno da sve ono što činimo na biskupijskoj i dekanatskoj razini pretočimo i nastojimo ostvariti na župnoj razini.

U mnogim našim župama najveći broj vjernika čine ljudi u poodmakloj dobi života. To je itekako dobar razlog da promišljamo o tome kakav je naš odnos prema njima.

Na toj razini je potrebno progovoriti o dostojanstvu starenja, o zahvalnosti prema starijim osobama, o poštivanju osobe i onda kada je stara i nemoćna.

O tome treba progovoriti na župnoj katehezi i školskom vjeronauku. To je važna tema i za susret mladih u župi. Prigoda mogu biti susreti s roditeljima da ukažemo na odgovornost prema starijima i bolesnima.

Obiteljski i drugi susreti koje predlaže Ured za obitelj, mogu potaknuti raspravu i razgovor na temu:

- Ima li mjesta u našim kućama za starije osobe ili je rješenje uvijek samo starački dom?
- Kako organizirati život u obitelji da bude mjesta i za one najstarije, kako bi osjećali da je to njihov dom?
- Razvijamo li dovoljno zahvalnost kod djece i mladih prema onima koji su sav svoj život posvetili tomu da njima danas bude dobro i da dobro žive?

Svakako bi bilo korisno kroz ovu pastoralnu godinu u molitvama, klanjanjima i pobožnostima koje organiziramo u župi imati pred očima teme: ljubav prema starijima, strpljivost i dobrota prema bolesnima, po uzoru na Isusovu ljubav prema čovjeku u potrebi.

Posebno važnu ulogu u našim župama kroz ovu godinu bi trebale imati zajednice Caritas i Udruga sv. Vinka. Valjalo bi uključiti što više onih koji su spremni odvojiti malo svog vremena, kako bi se pomoglo starijima, nemoćnima i bolesnima. Ovo će imati smisla ako to ne bude samo trenutak dobrote (prije blagdana) nego ako to postane stalna briga darivanja naše blizine i lijepih riječi. Ova godina bi mogla biti prigoda za mnoge naše zajednice da ožive u svojem djelovanju i aktivnostima.

Geslo pastoralne godine dobro je promišljati kroz pitanja:

- Jesu li sve naše obitelji, naše župe, sve druge zajednice koje krase našu crkvenu stvarnost spremne otvoriti taj „hram mudrosti“ koji nije daleko, koji je tu među nama, tu kraj nas?

Neka nam Božja milost bude od pomoći da nešto od ovih ideja i planova ostvarimo, na dobrobit duhovnog života i rasta cijele naše Porečke i Pulske biskupije.

BOŽIĆNO PRIMANJE – POZIV

Poreč, 2. prosinca 2017.
Prot.: 1126/2017.

Gospodin biskup, mons. Dražen Kutleša i ove godine rado poziva sve svećenike, redovnike i redovnice na božićni prijem koji će se održati u prostorijama biskupskog Ordinarijata u Poreču, u subotu 23. prosinca 2017. godine u 11,00 sati.

Bit će to dobra prilika za kratko zajedničko druženje i da si izmijenimo čestitke za božićne i novogodišnje blagdane. Dobro došli!

Radosno očekujemo sve!

Mons. Vilim Grbac,
generalni vikar

SVIM ŽUPNIM UREDIMA POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

Poreč, 2. prosinca 2017.
Prot.: 1126/2017.

Predmet: Obveze župnih ureda prema Ordinarijatu - dostaviti:

1. - Godišnji blagajnički obračun: I. - XII. mjesec 2017. (za one koji nisu za sve mjesece u godini popunjavali Tablice primitaka i izdataka)
2. - statistički izvještaj,
3. - prijepise svih Matica za 2017. godinu (i iz ranijih godina)
4. - detaljan pismeni izvještaj o važnim događajima u župi: stanje vjerskog života, vjernika, osoblja, objekata (gradnja: obnove, novogradnje).
5. Osobnik za svakog svećenika, ako već nije dostavio

Pohod župnika Ordinarijatu radi sređivanja župničkih poslova i obveza za 2017. godinu predviđen je kako slijedi:

15. siječnja 2018.	- ponedjeljak	župe Pulskog dekanata
16. siječnja 2018.	- utorak	župe Pazinskog dekanata
		župe Buzetskog dekanata
17. siječnja 2018.	- srijeda	župe Labinskog dekanata
		župe Pićanskog dekanata
18. siječnja 2018.	- četvrtak	župe Porečkog dekanata
		župe Rovinjsko - Kanfanarskog dekanata
19. siječnja 2018.	- petak	župe Umaško - Oprtaljskog dekanata
		župe Vodnjanskog dekanata

Pozivam velečasne župnike da na Ordinarijat dođu osobno, u vrijeme označeno prema rasporedu za vlastiti dekanat. Neka župnici ne donose dokumente drugih župnika, bez biskupova odobrenja.

Molim sve župnike da za tu prigodu uredno pripreme sva tražena izvješća i dokumente. Nedopustivo je da se prijepisi i drugi spisi iz nekih župa iščekuju mjesecima. Kancelarija također ima obveze prema višim ustanovama i mora njima dostaviti na vrijeme svoje izvještaje.

Mons. Vilim Grbac,
generalni vikar

RASPORED POHODA ŽUPNIKA ORDINARIJATU

PULSKI DEKANAT - ponedjeljak - 15. siječnja 2018. godine

Br.	Vrijeme	Župa	Župnik/Župni upravitelj
1	8,30	PREMANTURA, POMER	don Antun NIŽETIĆ
2	8,45	VALTURA, MUNTIC, ŠIŠAN	don Armando ILLICH
3	9,00	MEDULIN	don Ante MOČIBOB
4	9,15	KATEDRALA – PULA, ŠTINJAN	don Rikard LEKAJ
5	9,30	GOSPA OD MORA - PULA	don Maksimilijan BUŽDON
6	9,45	VELI VRH – PULA , GALIŽANA	don Joško LISTEŠ
7	10,00	SVETI ANTUN - PULA	fra Gabrijel ŠKIBOLA
8	10,15	SVETI IVAN KRSTITELJ - PULA	fra Đuro HONTIĆ
9	10,30	SVETI JOSIP – PULA, LIŽNJAN	don Ivan PRODAN
10	10,45	SVETI PAVAO - PULA	don Milan MUŽINA
11	11,00	SVEĆENIČKI DOM BETANIJA	don Milan MUŽINA
12	11,15	REDEMPTORIS MATER	don Piergiorgio De Angelis
13	11,30	PAZINSKI KOLEGIJ	don Alejandro CASTILLO
14	11,45	JOSIP TURČINOVIĆ	Nada LAKOSELJAC
15	12,00	MAVAR, AGRO MAVAR	Maja VIŽINTIN
16	12,15	BUUK	don Milan ZGRABLIĆ
17	14,00	URED ZA OBITELJ	
18	14,15	KATEHETSKE UREDE	don Luka PRANJIĆ
19	14,30	EKONOMAT BISKUPIJE	don Sergije JELENIĆ

PAZINSKI DEKANAT - utorak - 16. siječnja 2018. godine

Br.	Vrijeme	Župa	Župnik/Župni upravitelj
1	8,30	KALDIR, MOTOVUN	don Izidor SEKICKI
2	8,45	GRDOSEL(O), ZAREČJE	don Maksimilijan FERLIN
3		GRAČIŠĆE, LINDAR	don Maksimilijan FERLIN
4	9,00	KAROJBA, RAKOTULE,	don Rudolf KORACA
5		MOTOVUNSKI NOVAKI	don Rudolf KORACA
6	9,15	TRVIŽ, KAŠČERGA, ZAMASK	don Ante ŽUFIC
7	9,30	KRINGA, MUNTRILJ	don Stipan BOŠNJAK
8	9,45	PAZIN, BERAM, TINJAN	don Mladen MATIKA
9	10,00	STARI PAZIN, SVETA LUCIJA P.	don Željko ZEC
10		CARITAS, MAJMAJOLA	don Željko ZEC
11	10,15	ŽMINJ	don Jordan ROVIS
12	10,30	SVETI IVAN I PAVAO	o. Ivan ŠARIĆ
13		SVETI PETAR U ŠUMI	o. Ivan ŠARIĆ
14	10,45	BARBAN, SVETI MATEJ – CERE	don Bernard JURJEVIĆ
15		SVETI IVANAC NAD RAŠOM	don Bernard JURJEVIĆ

BUZETSKI DEKANAT - utorak - 16. siječnja 2018. godine

Br.	Vrijeme	Župa	Župnik/Župni upravitelj
1	11,00	BOLJUN, DOLENJA VAS, VRANJA	don Jeronim JOKIĆ
2	11,15	ROČ, HUM, LANIŠĆE	don Dalibor PILEKIĆ
3	11,30	BUZET, BREST	don Mario ŽMAK
4		ČRNICA, SLUM, SOVINJAK	don Mario ŽMAK
5	11,45	DRAGUĆ, RAČICE, VRH	don Ivan ŠTOKOVIĆ

LABINSKI DEKANAT - srijeda -17. siječnja 2018. godine

Br.	Vrijeme	Župa	Župnik/Župni upravitelj
1	8,30	BRDO, ČEPIĆ, KRŠAN	don Josip PETEH
2	8,45	PLOMIN, KOŽLJAK	don Aleksandar PETROVIĆ
3	9,00	SUŠNJEVICA	don Dragutin PETROVIĆ
4	9,15	RABAC	don Stipan MIŠURA
5	9,30	SV. LOVREČ LAB., SKITAČA	don Ivan MLIKOTA
6	9,45	GORNJI LABIN, RAŠA	don Mirko VUKŠIĆ
7	10,00	SV.NEDELJA, SV.MARTIN, ŠUMBER	don Geremia MASSA
8	10,15	DONJI LABIN, MARCILNICA	don Blaž BOŠNJAKOVIĆ

PIĆANSKI DEKANAT - srijeda - 17. siječnja 2018. godine

Br.	Vrijeme	Župa	Župnik/Župni upravitelj
1	10,30	BORUT, CEROVLJE, GRIMALDA	don Marijan PAMIĆ
2	10,45	KRBUNE, PAZINSKI NOVAKI	don Milivoj KOREN
3	11,00	GOLOGORICA, PAZ	don Milivoj KOREN
4	11,15	PIĆAN, TUPLJAK	don Antun KURELOVIĆ

POREČKI DEKANAT - četvrtak - 18. siječnja 2018. godine

Br.	Vrijeme	Župa	Župnik/Župni upravitelj
1	8,30	BAČVA, VIŠNJAN	don Dariusz SZYMANSKI
2		SVETI IVAN OD ŠTERNE	don Dariusz SZYMANSKI
3	8,45	BADERNA, ŽBANDAJ	don Ivan KRAMAR
4	9,00	FUNTANA, FUŠKULIN	don Ivan BUTKOVIĆ
5	9,15	GRADINA, VRSAR	don Lino ZOHIL
6	9,30	NOVA VAS POREČKA, TAR	don Ivan PRINC
7	9,45	KAŠTELIR, LABINCI	don Marijan KANCIJANIĆ
8	10,00	VIŽINADA, SVETI VITAL(BRIG)	don Leonardo KRAKAN
9	10,15	POREČ, SVETI LOVREČ PAZ.	don Milan ZGRABLIĆ

ROVINJSKO - KANFANARSKI DEKANAT - četvrtak - 18. siječnja 2018. godine

Br.	Vrijeme	Župa	Župnik/Župni upravitelj
1	10,30	BALE, KANFANAR	don Joel CATARY
2	10,45	SVETVINČENAT, JURŠIĆI	don Darko ZGRABLIĆ
3	11,00	ROVINJSKO SELO	fra Smiljan BERIŠIĆ
4	11,15	ROVINJ	mons. Vilim GRBAC

UMAŠKO - OPRTALJSKI DEKANAT - petak - 19. siječnja 2018. godine

Br.	Vrijeme	Župa	Župnik/Župni upravitelj
1	8,30	BRDA, MOMJAN, KOSTANJICA	don Miroslaw PARANIAK
2		KRASICA, GROŽNJAN	don Miroslaw PARANIAK
3	8,45	BRTONIGLA, LOVREČICA,	don Željko RAJČIĆ
4		NOVA VAS NAD MIRMOM	don Željko RAJČIĆ
5	9,00	BUJE, TRIBAN, ŠTERNA, ZRENJ	don Vladimir BRIZIĆ
6	9,15	NOVIGRAD, DAJLA	don Luka PRANJIĆ
7	9,30	KAŠTEL, SV.MARIJA NA KRASU	don Benjamin PETROVIĆ
8		SAVUDRIJA	don Benjamin PETROVIĆ
9	9,45	MATERADA, KRŠETE, PETROVIJA	don Carlos F. FARFAN
10	10,00	OPRTALJ, ZAVRŠJE	don Ante JUKOPILA
11	10,15	UMAG	don Josip GRBAC

VODNJANSKI DEKANAT - petak - 19. siječnja 2018. godine

Br.	Vrijeme	Župa	Župnik/Župni upravitelj
1	10,30	MARČANA, LOBORIKA	don Jure PURKIĆ
2	10,45	FILIPANA, HRELJIĆI	don Hrvoje OKADAR
3	11,00	KRNICA- MUTVORAN, RAKALJ	don Graciano ŽIVOLIĆ
4	11,15	VODNJAN	don Marijan JELENIĆ
5	11,30	FAŽANA	don Ilija JAKOVLJEVIĆ

IV.

VAŽNIJI DOGAĐAJI I VIJESTI IZ ŽIVOTA BISKUPIJE

SVEĆENIČKO REĐENJE U PULI

U subotu, 10. lipnja 2017. godine, Mauro Boccadoro, Dejvis Martinović i Goran Levak primili su red prezbiterata i postali novi svećenici Porečke i Pulske biskupije. Misu i obred ređenja u pulskoj prvostolnici predvodio je porečki i pulski biskup mons. dr. Dražen Kutleša uz koncelebraciju šezdesetak svećenika. Misi su nazočili i rektori bogoslovija gdje su ređenici stekli formaciju: rektor Međunarodne bogoslovije Sedes Sapientiae u Rimu don Julio Dieguez, rektor Bogoslovije „Ivan Pavao II.“ u Rijeci vlč. dr. sc. Mario Tomljanović, te rektor, preč. Piergiorgio De Angelis, i odgajatelji iz pulskog Biskupijskog misijskog sjemeništa „Redemptoris Mater“.

Biskup je na početku homilije izrazio nadu da će ta tri nova svećenička zvanja biti uspješna i na ponos obiteljima te mjesnoj i univerzalnoj Crkvi. Spominjući pitanje sv. Tome „Gospodine, ne znamo kamo ideš. Kako bismo znali put?“ iz Ivanova evanđelja i Isusov odgovor „Ja sam put i istina i život.“, propovjednik je potaknuo ređenike da se ne boje pitati pojašnjenje i savjet, bilo kolege bilo vjernike u zajednicama koje im budu povjerene. No nadasve, neka nikada ne prestanu komunicirati sa samim Isusom kroz molitvu. Propovjednik je nadalje pojasnio Isusov odgovor „ja sam put“, najbolje nas na pravi put upućuje onaj koji nas jednostavno pozove da ide-

mo s njime, ka istome cilju, tako čini Isus, on je sam to putovanje. Upravo tako mi svećenici trebamo biti predvodnici svojih župnih zajednica, voditi ljude ka pravome Cilju, istaknuo je propovjednik. U konačnici, zato svećenici i bivaju zaređeni, da bi ljude usmjeravali na pravi put i vodili ka Cilju. Istaknuvši nadalje kako je Istina, svetopisamski gledano, podudaranje srca i razuma, mons. Kutleša je pozvao ređenike da ono što riječima budu propovjedili svojim životom i svjedoče. Budite činjenica, a ne samo tvrdnja, naglasio je biskup. Duhovni rast traje cijeloga života, istaknuo je propovjednik pozvavši ređenike da rade na svome duhovnome rastu, te da vrijedno i marljivo budu uvijek na raspolaganju vjernicima, kako bi se pokazali dostojnima svega onoga što su obitelji i Crkva u njih ulagali, te da doista budu na ponos svojim bližnjima i biskupiji.

Biskup je na kraju izrazio zahvalnost roditeljima ređenika, radost zbog novih svećenika te pozvao okupljene vjernike na molitvu za nova duhovna zvanja, za sve svećenike, a napose za umirovljene svećenike koji su cijeli svoj život djelovali na Njivi Gospodnjoj, neka im Gospodin bude najveća nagrada, jer nema puta bez hoda, nema istine bez spoznaje i nema života bez življenja, zaključio je biskup.

POSVETA CRKVE SVETOG IVANA KRSTITELJA U PULI

U subotu, 24. lipnja 2017. godine, o blagdanu Rođenja sv. Ivana Krstitelja u Puli je posvećena nova župna crkva sv. Ivana Krstitelja. Misno slavlje posvete, uz koncelebraciju tridesetak svećenika, predvodio je porečki i pulski ordinarij mons. Dražen Kutleša. Uz relikvije sv. Ivana Krstitelja iz stare crkvice, u oltar su ugrađene i relikvije bl. Miroslava Bulešića.

Koncelebrantima su u svečanoj procesiji prošli trijemom crkve gdje su biskupu, pred zatvorenim i svečano urešenim vratima crkve, uz prigodni govor, ključeve crkve predali župljani, braćni par Dolores i Vedran Vojnić. Biskup je u prvom dijelu homilije govorio o liku i djelu sv. Ivana Krstitelja, čiju zaštitu na njegov blagdan dolazimo tražiti. O razlozima zašto se sv. Ivana štuje kroz dva tisućljeća je što je on činio sve sasvim suprotno od onoga što mi danas činimo i želimo. On je prezirao materijalno, živio je, po današnjim kriterijima vrlo čudno, u pustinji, posve isposnički, no on je svojim životom pokazao što je bitno u čovjekovu životu. Htio je ljudima pokazati da je materijalno, za što se mi borimo, prolazno i da to

čovjek kada umre ne može ponijeti s ovoga svijeta. Tražio je i žudio za neprolaznim, za vječnim vrednotama. Sv. Ivan je ljudima govorio ono što im treba reći, a ne ono što oni žele čuti, za razliku od nas danas koji se na sve načine, i po cijenu istine, ne želimo nikome proturječiti. Sv. Ivan je zato i stradao. Svi smo mi dakle pozvani jednostavno govoriti Istinu i biti vjerodostojni, istaknuo je biskup. Sv. Ivan je bio nadasve ponizan, posve svjestan i vjeran svojoj ulozi: došao je navijestiti Isusa Krista i potom se povukao. I mi smo danas pozvani na poniznost, iako se ta vrlina danas smatra slabošću. Sv. Ivan nas poziva na jednostavnost, i na prepoznavanje onih jednostavnih, istinskih vrednota potrebnih za spasenje.

I ova posveta crkve jest jedan znak povezanosti s Bogom; svaki je čovjek po svojoj naravi okrenut prema Bogu, djeca od kada progovore, postavljaju pitanja, i na neki način tragaju za smislom. Tako i Crkva, od samih početaka želi posvetiti posebna mjesta gdje se ljudi mole i gdje na poseban način žele iskazati svoju vjernost Bogu. Kada gledamo crkve diljem svijeta,

vidimo da su one izraz ljudi koji su ih pravili i izraz onoga vremena u kojemu su živjeli: željeli su ono najljepše i najbolje posvetiti Bogu, upravo iz njihove ljubavi prema Bogu te crkve postaju i kulturna baština svakoga naroda. Danas ova župna zajednica, sa svojim župnikom i ponosno posvećuje ovu crkvu, uzdižući svoje molitve i zahvalu za ovaj hram koji je izgrađen trudom svih onih koji su u tome sudjelovali. Nije toliko bitna njegova znamenitost, već je daleko važnije to zajedništvo župe koje se slijeva u ovu župnu crkvu, da svi kao jedno upućujemo molitve Bogu. Biskup je prigodno spomenuo oduševljenje židovskog naroda hramom koje se spominje u Nehemijinu čitanju.

Ova crkva poziv vjernicima na molitvu, na postizanje svetosti, i da tu svetost postižemo u zajedništvu, i da jedni druge izgrađujemo. Da bi čovjek mogao posvjedočiti postojanje dva načina: riječima i djelom. Vaša vjera donijela je ploda, a to je ovaj hram koji posvećujemo Bogu. Polazući u ovaj oltar moći bl. Miroslava Bulešića, koji je svoj život položio za svoje ideale, želimo se podsjetiti da je i naš život prolazan i da se u ovom hramu Božjemu želimo moliti za svoju vjeru i vjeru svojih bližnjih, da svi skupa možemo napredovati u mudrosti i znanju.

Današnji će dan biti upisan u povijest ove župe, postat će to svetkovina za ovu župu kada će se slaviti obljetnica posvete crkve, zaključio je biskup te pozvao sve da mole za svoje žive i pokojne te na nakanu prosperiteta te župne zajednice.

Prije euharistijske izmoljene su litanije svih svetih i posvetna molitva, te je održan sam obred posvete oltara i crkve: pomazanje oltara i zidova crkve, paljenje tamjana na oltaru, pokrivanje oltara bijelim platnom te donošenje upaljenih svijeća na oltar. Sve je to prigodnim pojašnjenjima i tumačenjima popratio vlč. Josip Kolega, duhovnika pulskog Biskupijskog misijskog sjemeništa „Redemptoris Mater“.

Biskup je nakon pomazanja oltara pomazao i posvetni križ na zidu lijevo od oltara, a ostala dva pomazao je pulski dekan preč. Milan Mužina. Nakon donošenja upaljenih svijeća na novoposvećeni oltar, svijeće pored zidova crkve upalio je župnik p. Đuro Hontić.

Nakon popričesne molitve relikvije su do oltara donijeli Marko Drmić i Đino Peruško, koji su ujedno bili i kumovi crkve, te su kasnije potpisali Povelju o posveti. Relikvije su u oltar postavili stric

i nećak, Božo i Vjeko Divković, čije su građevinske tvrtke izvele građevinske radove na crkvi. Relikvije sv. Ivana Krstitelja iz stare crkve postavljene su sa stražnje strane, a bl. Bulešića s prednje strane oltara. Potom je pročitana Povelja posvete crkve, a tijekom potpisivanja pročitana je povijesni pregled župe i crkve.

Povelja glasi: „U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen! Na slavu Boga svemogućega, i na čast sv. Ivana Krstitelja, kada je Crkvom upravljao papa Franjo, Biskupijom Porečkom i Pulsom biskup Dražen Kutleša, kada je predsjednica Republike Hrvatske bila gospođa Kolinda Grabar Kitarović, provincijal Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevac konventualaca o. Josip Blažević, župnik župe i gvardijan samostana o. Đuro Hontić, gradonačelnik Grada Pule Boris Miletić, godine Gospodnje 2017., na blagdan sv. Ivana Krstitelja, 24. lipnja 2017., ovu crkvu posvetio porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša. Temeljni kamen za crkvu blagoslovio je 5. veljače 2005. biskup Ivan Milovan. Crkva je sagrađena prema projektu arhitekta Maurizija Bergama iz Venecije, a izvedbeni projekt izradio je arhitektonski „Studio Kaić“. Gradnju je izvelo poduzeće Zvonka i Bože Divkovića. Crkva je izgrađena priložima Porečke i Pulske biskupije, Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca, Padovanske provincije sv. Antuna franjevaca konventualaca, dobrovoljnim priložima župljana i donacijom poduzeća „Kamen Pazin d.d.“ Svjedoci posvete: biskup mons. Dražen Kutleša, Vikar Provincije p. Matrin Jaković, dogradonačelnica Elena Puh Belci, župnik i gvardijan p. Đuro Hontić te kumovi Marko Drmić i Đino Peruško.“

U ime Grada Pule misi je nazočila dogradonačelnica Elena Puh Belci, a u ime Istarske županije zamjenik župana Fabrizio Radin.

Prije samog kraja prigodnim zahvalama svima koji su na bilo koji način dali svoj doprinos u izgradnji crkve i realizaciji proslave zahvalio je župnik, p. Đuro Hontić.

Po završetku svete mise vjernici su pristupili čašćenju relikvija bl. Bulešića, koje je za tu prigodu, u prikladnom relikvijaru dostavila Vicepostulatura za kanonizaciju blaženog Miroslava Bulešića.

Misno slavlje glazbeno je animirao župni zbor uz orguljsku pratnju župljanke mr. art. Elde Krajcar Percan te pjevači pulskog sjemeništa.

O povijesti župe i crkve

Na mjestu gdje se danas nalazi crkva sv. Ivana Krstitelja, na sjevernom obronku brda Monte Magno nalazila se prethodno manja crkva koja je bila izgrađena 1911. godine.

No povijest sakralne naravi toga mjesta seže u daleku prošlost. Ondje se, naime nalazila crkva sv. Felicite mučenice. Bilo je to prvokršćansko zdanje iz IV. stoljeća, u čijim su zidovima bili ugrađeni

rimski nadgrobni natpisi. Prvotno trobrodno zdanje s pravokutnom apsidom u glavnoj lađi dograđeno je u VII. stoljeću s tri polukružne apside. Činjenica da je nadograđivana pokazatelj je da je ta crkva bila značajna i korištena. Naime, ta se je crkva nalazila, uz već tada prometnu žilu kucavicu, rimsku cestu koja je od slavoluka Sergijevaca vodila prema Medulinu. Crkvu sv. Felicite su u prvoj polovici 12. stoljeća preuzeli templari i njome upravljali do 1312. godine. Tada je preuzima Viteški red ivanovaca i biva posvećena sv. Ivanu Krstitelju.

Crkva se 1483. u zapisima spominje kao Ecclesia S. Johhanes di Lecanne, te potom 1534. kao Ecclesia S. Johhanes in Caneto. Kasnije je njome upravljao Viteški red s Rodosa, te zatim Malteški viteški red. U sklopu crkve sv. Felicite i crkve sv. Ivana djelovale su istoimene bratovštine.

To je područje bilo opustošeno epidemijom kuge 1527. godine te je slijedom toga i crkva podlegla zubu vremena, no neizbrisiv je ostao trag o sakralnoj naravi ovoga mjesta pa je tako početkom XX. stoljeća izgrađena mala crkva sv. Ivana koje se mnogi sjećaju.

Franjevci konventualci su prisutni u Puli već od prvih franjevačkih početaka a o tome svjedoči i ploča na ulazu u samostan sv. Franje u starom gradu, koja govori da je taj samostan 1239. ustanovio sv. Antun Padovanski. Između dva Svjetska rata, franjevci započinju pastoralno djelovati i podno brda Monte Paradiso, danas Vidikovac. Ondje je 1942. tadašnji ordinarij mons. Raffaele Radossi ustanovio novu Župu sv. Josipa, kojoj pripada i filijalna crkva sv. Ivana. Po svršetku Drugoga svjetskog rata talijanski su franjevci u jesen 1947. napustili Pulu, a iste godine samostan i crkva sv. Josipa pripojeni su Hrvatskoj provinciji sv. Jeronima franjevac konventualaca sa sjedištem u Zagrebu. U novijoj povijesti, nadolaskom povoljnijih povijesnih okolnosti povećavaju se i pastoralne potrebe u gradu Puli, a pri crkvi sv. Ivana na Medulinskoj cesti, napose zbog nagle izgradnje obiteljskih kuća u okolnim naseljima. Stoga je 1990. godine ovdje započela izgradnja novog samostana, te su franjevci nedugo zatim ovamo i preselili.

Godine 1996. mons. Antun Bogetić osnovao je župu sv. Ivana Krstitelja. Potkraj 2004. srušena je stara, i započela gradnja nove crkve. Idejne nacрте izradio je venecijanski arhitekt Maurizio Bergamo, a izvedbene pulski Studio Kaić.

Kamen temeljac za gradnju nove crkve, uazočnosti provincijala o. Ilije Miškića i mnoštva vjernika, blagoslovio je porečki i pulski biskup mons. Ivan Milovan, 5. veljače 2005. godine. Gradnju je izvelo građevinsko poduzeće Zvonka i Bože Divkovića. Župnik i gvardijan u vrijeme gradnje bio je o. Tomislav Cvetko.

Župa danas broji oko 3.500 vjernika, odnosno blagoslov prima oko 1000 obitelji. U župi djeluju: Caritas, Franjevački svjetovni red (OFS), Vojska Bezgrešne, Radnici milosrdnog Isusa, Zajednica Kraljica Mira, Zajednica molitve za duše u čistilištu. Mise su svakodnevno, a nedjeljom i blagdanom vjernici u lijepom broju sudjeluju na tri svete mise. Na stupovima trijema crkve, u prigodi posvete bili su istaknuti panoi s fotografijama raznih faza izgradnje, no nakon stavljanja pod krov, ta je crkva ipak najveću transformaciju, gotovo do neprepoznatljivosti, doživjela u posljednje dvije godine: sukladno liturgijskim odredbama preuređen je prezbiterij, obojani su zidovi i mramorom je popločen pod. Nekako usporedno s time radilo se i na estetskim sadržajima, dubokog vjerskog značenja: nabavljen je novi, veličinom prikladan kip sv. Ivana, restaurirani su postojeći kipovi iz stare crkve, Blažene Djevice Marije, sv. Ane i sv. Antuna, i svi su skladno smješteni u sakralnom prostoru. Zatim je u crkvu stigao simbol franjevaštva, replika križa iz crkve sv. Damjana, slike sv. Franje, sv. Klare, sv. Marka Križevčanina, bl. Alojzija Stepinca, sv. Maksimilijana Kolbea i sv. Majke Terezije.

Kao župnici u ovoj novoj župi bili su o. Bernardin Filinić, zatim o. Tomislav Cvetko, o. Krunoslav Kemić i sada o. Đuro Hontić. Kroz razne periode ovdje su uz župnike djelovali i drugi: o. Miroslav Štuban, o. Nikola Rožanković, o. Željko Klarić, o. Vladimir Vidović, te kao đakon, od nedavno zaređen Ivan Lotar. Sada su ovdje na službi: o. Jeronim Vujić, o. Bernardin Filinić, i župnik i gvardijan o. Đuro Hontić.

Posvete crkve i blagdanu sv. Ivana Krstitelja prethodila je trodnevna duhovna priprava koju je vodio fra Nikola Šantek. Svake večeri trodnevnice misu je animirala neka od zajednica aktivnih u župi, a nakon krunice i misnog slavlja, prikazan jedan prigodni dokumentarni film koji je temom ili redateljem povezan s tom župom. Prve večeri prikazan je film „Život s Gospom“ redatelja Edija Benčića, koji se veoma uspješno bavi dokumentarnim filmovima vjerske tematike, a župljanin je te župe. Drugoga dana trodnevnice nakon mise prikazan je film „Fra Berard Barčić“, o životu najstarijeg franjevca na svijetu, koji je upravo u Puli, u Samostanu sv. Antuna Padovanskog, doživio 106. godina života. Posljednjeg dana trodnevnice nakon mise prikazan je film „Kristu vjeran“, dokumentarni film o vlč. Atiliju Krajcaru. Film je priča o generaciji devetero braće i sestara, a središnji lik je vlč. Atilije koji priča o djetinjstvu i odrastanju, o svojem svećeničkom pozivu te o teškom vremenu za Crkvu sredinom prošlog stoljeća kada je i sam kao bogoslov tri godine robijao u Kazneno popravnom zavodu u Nišu i u zloglasnom zatvoru Stara Gradiška. Glavni motivi filma su pjesma, optimizam i vjera uz koju je obitelj prevladala sve nedaće. Autori filma su mladi novinari

Ana i Marko Percan, nećaci vlč. Atilija, a župljani su Župe sv. Ivana Krstitelja.

Prema riječima p. Đure Hontića, župnika Župe sv. Ivana Krstitelja, ovakvim izborom sadržaja trodnevnice željelo se naglasiti pojam obitelji kao nit vodilju kroz trodnevnicu: obitelj u kojoj se živi kršćanski život, obitelj u kojoj se rađaju duhovna zvanja, obitelj iz koje dolaze budući mladi umjetnici, snimatelji, pisci,

propovjednici, i sve ono što je potrebno da bi ljudski život na ovome svijetu bio ljepši, bolji i plemenitiji. Život u obitelji prihvaćanje je života prema nauku onoga kojega je sv. Ivan Krstitelj naviještao, Isusa Krista.

Neka ovu crkvu i sve koji ovdje budu dolazili vazda prati zagovor patrona, sv. Ivana Krstitelja i našeg bl. Miroslava Bulešića!

PREMIJER ANDREJ PLENKOVIĆ U BISKUPSKOM ORDINARIJATU U POREČU

Hrvatski premijer Andrej Plenković i porečki i pulski biskup Dražen Kutleša su u srijedu, 23. kolovoza 2017., u porečkom Biskupskom ordinarijatu svečano potpisali darovnicu kojom je Vlada darovala pulsku Vilu Idolu Porečkoj i Pulskoj biskupiji kao naknadu za oduzeta crkvena dobra koja su Crkvi oduzeli predstavnici komunističke vlasti nakon Drugog svjetskog rata.

Znakovit je ovo dan za nas, jer se upravo danas obilježavaju žrtve svih totalitarističkih režima. Sutra slavimo 70 godina od kad je blaženi Miroslav Bulešić podnio mučeničku smrt, kao žrtva tri režima – nacizma, fašizma i komunizma. Današnji potpis darovnice gledamo kao veliku stvar koju je Vlada prepoznala i kojom je ispravljena nepravda. Biskupija postoji od šestog stoljeća i zgrade koje su nekoć bile u Puli funkcionirale su do 1945. godine. Stoga su moji prethodnici 70 godina nastojali da biskupija ima urede u Puli, jer više od trećine vjernika živi tamo i to su upravo oni tražili da bi mogli jednostavnije doći do tih ustanova, rekao je biskup Kutleša i zahvalio na ovoj gesti Vlade i hrvatskog naroda prema Crkvi u Istri.

Premijeru je ovo prvi ovakav ugovor koji potpisuje otkad je preuzeo dužnost. Zahvaljujem ministru i njegovim suradnicima i svima koji su pridonijeli da u prethodnih nekoliko mjeseci reagiramo ispravno, pa i pravodobno, možda čak i prigodno. Činjenica je da se potpisivanje odvija baš na 23. kolovoza, na Europski dan sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih režima, čime šaljemo važnu poruku i to uoči svete mise koju će kardinal Vinko Puljić držati na 70. obljetnicu mučeništva bl. Bulešića. Ovo je simbolika i daje poseban kontekst ovoj darovnici, istaknuo je premijer Plenković, dodavši da će Vila Idola riješiti potrebe biskupije i vjernika u Istri.

Crkva njeguje hrvatske vrijednosti, naš identitet, kulturu, baštinu i okuplja naše ljude. Na ovaj način

rješavamo pitanje za koje se desetljećima tražilo rješenje, rekao je Plenković nakon potpisivanja darovnice.

Ministar državne imovine Goran Marić izrazio je zadovoljstvo što je prisutan na tom potpisivanju. Sve ima svoje vrijeme – vrijeme oduzimanja, vrijeme vraćanja i vrijeme darivanja. Evo mi smo u vremenu kada vraćamo, ali ne možemo vratiti što je oduzeto, pa moramo darivati da bismo nadoknadili neka druga vremena. Povijest ovakve darovnice pamti uvijek kao dobre i znakovite, a nadam se i želim da ova darovnica Istri neće biti samo materijalna korist nego i duhovna svježina, rekao je Marić.

Vlada je pulsku vilu Crkvi darovala na sjednici u Kninu 5. kolovoza. Transakcija je to u sklopu ugovora koji je Hrvatska potpisala sa Svetom Stolicom o povratu oduzete crkvene imovine u poraću. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje bio je dosad korisnik Idole, prekrasne vile iz austrougarskog perioda, sagrađene 1914. godine kao ljetnikovac za potrebe princeze Eleonore von Habsburg i njenog supruga Alfonsa von Klossa. Prinčevski par Pulu je napustio 1918., kada je vilu preuzeo poznati vlasnik rudnika boksita Antonio Crljenica. Godine 1947., uspostavljanjem jugoslavenske vlasti, i Crljenica je napustio Idolu, koja je sukladno pravilima tog doba prešla u državno vlasništvo. Do prije nekoliko godina u njoj je bio dom za starije i nemoćne, nakon čega je vila, na odličnoj lokaciji na Verudi, nastavila propadati i biti meta provalnika i lopova.

Premijer je prije potpisa darovnice s ministrom Marićem održao sastanak iza zatvorenih vrata s biskupom Kutlešom, biskupom u miru Ivanom Milovanom i drugim predstavnicima crkvenih vlasti. Nakon potpisivanja uputili su se u gradsku upravu gdje su ih ugostili gradonačelnik Loris Peršurić i zamjenica župana Sandra Ćakić Kuhar. (Tanja Kocijančić (G. I.)/T.U.)

OBILJEŽAVANJE 70. OBLJETNICE MUČENIŠTVA BLAŽENOG MIROSLAVA BULEŠIĆA U LANIŠĆU

U Lanišću predstavljena fotomonografija o beatifikaciji i Duhovni dnevnik blaženog Miroslava Bulešića

U srijedu, 23. kolovoza, dan uoči 70. obljetnice mučeništva bl. Miroslava Bulešića, na Dan sjećanja na žrtve svih totalitarističkih režima, u Lanišću u župnoj crkvi, održana je svečana akademija tijekom koje su predstavljena dvije značajne knjige, fotomonografija o beatifikaciji i Duhovni dnevnik bl. Miroslava Bulešića.

U glazbenom dijelu nastupio je Župni pjevački zbor laniške Župe sv. Kancija, Kancijana i Kancijanile s dvije pjesme koje su se pjevale prije 70. godina kod slavlja svete krizme u Lanišću, te Vokalni ansambl Dulciana iz Rijeke koji se predstavio sa nekoliko maestralnih izvedbi klasične sakralne glazbe. Obraćanjima više sudionika projekata predstavljena su dva nova izdanja: monografija, te „Duhovnik dnevnik bl. Miroslava Bulešića, svećenika i mučenika“.

Večer je započela premijernim prikazivanjem spota pod naslovom „Molitva“. Spot je nastao upravo za prigodu obilježavanja 70. obljetnice mučeništva Blaženika. Režiju potpisuje Elizabeta Ružić, snimanje Josip Ružić, u spotu Blaženika glumi Danijel Kirinčić, a glazbu na tekst pokojnog svećenika Izidora Poljaka (1883. – 1924.) skladao je Bruno Krajcar. Tekst Molitve pronađen je Blaženiku u džepu u trenutku mučeništva. Nakon spota pjevači laniške župe otpjevali su pjesmu „Pozdravljena Marijo“, isto onako kako se je ondje pjevala i prije 70 godina.

Na početku programa kojeg je moderirao mons. Vilim Grbac, generalni vikar biskupije, okupljenima se prigodnim pozdravom obratio porečki i pulski ordinarij mons. dr. Dražen Kutleša. On je istaknuo zahvalnost svima koji su sudjelovali u projektu glede beatifikacije, napose pokojnom mons. Vjekoslavu Milovanu i biskupu u miru Ivanu Milovanu koji su najviše doprinijeli da bi Miroslav Bulešić moga biti proglašen blaženim. O poruci koju lik Blaženika nama danas prenosi biskup je istaknuo poznatu izreku „Moja osveta je oprost.“ Time nas poziva da i mi u svojim obiteljima oprostimo jedni drugima da bi mogli krenuti naprijed, no jednako je tako i u društvu općenito potrebno praštati. Bl. Miroslav Bulešić je uvijek tražio Istinu, za nju je dao i život, on i nas danas poziva da slijedimo Istinu, koja je u biblijskom smislu podudaranje razuma i srca, a sve u podložnosti pred Bogom. Ako tako budemo činili ići ćemo putem kojim je išao bl. Miroslav Bulešić, zaključio je ordinarij.

O monografiji s beatifikacije bl. Miroslava iz pulske Arene s naslovom „Blaženi Miroslav Bulešić,

beatifikacija“ govorili su njezin tehnički urednik David Ivić i urednik izdanja preč. Sergije Jelenić. Ivić je na početku kratko predstavio spot kojim je započeo program, a potom se osvrnuo na tehničke aspekte ne samo realizacije samog izdanja već i na brojne pojedinosti o kojima treba voditi računa i kod samog fotografiranja takvih događaja, iznio je podatak su je na dan beatifikacije četiri fotografa čije se slike nalaze u monografiji napravili više od 6000 fotografija. Predstavio je impressum knjige te izrazio zadovoljstvo što je mogao sudjelovati u realizaciji toga projekta.

Preč. Sergije Jelenić, kancelar i ekonom biskupije, glavni urednik izdanja u svome je obraćanju ukratko podsjetio na odvijanje procesa kauze beatifikacije te na velebni događaj proglašenja blaženim u pulskoj Areni, citiravši pritom ordinarija Kutlešu koji je tada rekao „Uzdizanjem svećenika Katoličke Crkve u Hrvatskoj u razdoblju za vrijeme i nakon II. svjetskog rata na čast Oltara, znači ujedno priznanje svim žrtvama i mučenicima iz fašističkog, nacističkog i komunističkog režima u Istri.“

Knjiga donosi i kratak životopis novog Blaženika koji prikazuje životni put i pripremu na svećeništvo mladog Miroslava u teškim i neizvjesnim ratnim godinama. I njegovo svećeničko djelovanje u povjerenim mu župama bilo je obilježeno mnogim progonstvima, prijetnjama, iako je on činio svima dobro, istaknuo je preč. Jelenić te zaključio - neka ova fotomonografija bude poticaj svakom dobronamjernom čovjeku, vjerniku da u životu treba uvijek činiti dobro, pa makar se zbog toga moralo i trpjeti, jer samo dobro ima budućnost, život.

O Duhovnom dnevniku govorili su: vlč. mr. Ilija Jakovljević, priređivač i vicepostulator, mons. Ivan Milovan, biskup u miru i vlč. dr. Josip Grbac.

Vlč. Ilija Jakovljević je nakon zahvala suradnicima ukratko predstavio knjigu koja se sastoji od uvodnih misli i kratkog presjeka života bl. Miroslava Bulešića od početka intelektualne i duhovne formacije u Rimu, pripreme na svete redove, župničke službe u Baderni i Kanfanaru, službe podravnatelja u pazinskom Sjemeništu, tajnika Zbora svećenika sv. Pavla za Istru, komunističkih progona te svjedočanstava i zapisa o Blaženikovu životu odmah nakon mučeništva u Lanišću. Potom je pobliže iznio sadržaj svakog pojedinog poglavlja, njih 5, koja čitatelja vode kroz posljednje godine prerano prekinutog života Blaženika, uz napo-

menu da treba razlikovati zapise iz Duhovnog dnevnika i one, u posljednjim poglavljima, koji su preuzeti iz kronika župa gdje je Blaženik djelovao. Prvo poglavlje sadrži zapise duhovne pripreme na svete redove; s četiri naslova: duhovne vježbe za subđakonat, đakonat, akademska godina 1942.-43., te duhovne vježbe za prezbiterat. Drugo poglavlje, naslova „Župa Baderna – pastoralni izazovi mladog svećenika“ sastoji se od dvaju Blaženikovih različitih zapisa: iz Duhovnog dnevnika te Dnevnika župe Baderna. Treće poglavlje, „Duhovni preporod župe Kanfanar“ donosi zapise o njegovim izvanrednim pastoralnim uspjesima u Kanfanaru, došavši na mjesto župnika kojeg je njemačka vojska objesila, Bulešić je uspio doslovno preporoditi duhovni život župe. Četvrto poglavlje naziva „Podravnatelj pazinskog sjemeništa“ donosi Blaženikove zapise iz vremena kada je obnašao tu dužnost, gdje je inzistirao na ne samo intelektualnoj već nadasve duhovnoj formaciji sjemeništaraca. Peto poglavlje donosi kroniku župe Baderna, teško stanje na koje je naišao došavši u župu, poteškoće na koje je nailazio zbog stava komunističkih vlasti prema svećenicima, upravo je ondje zapisao svoju najpoznatiju rečenicu: „Moja osveta je oprost.“ To je poruka Crkve svima onima koji su desetljećima u Istri progonili vjernike, svećenike i Crkvu. Mi Vam praštamo, jer naša snaga je Euharistija i Gospa, kako kaže bl. Miroslav, zaključio je vlč. Jakovljević.

Ovaj Duhovni dnevnik nije još jedna knjiga o bl. Miroslavu Bulešiću već je to izraz njegove duše, njegovi intimni zapisi, razmatranja, životne odluke, zazivi, molitve i vapaji, rekao je biskup Milovan na početku svoga obraćanja. On nije pisao dnevnik za druge već, poput sv. Augustina, kao izraz svoje duše pred Bogom. To je knjiga koja najviše i najintimnije govori o Blaženiku. Tu se zrcali kao u bistroj vodi njegova duša, srce, stajališta, želje, odluke i muke. Biskup je ukratko iznio glavne smjernice koje se o Blaženiku mogu iščitati iz Duhovnog dnevnika. Kao najeklatantniju karakteristiku Miroslavove duše koja se iščitava iz Dnevnika mons. Milovan je istaknuo Miroslavovo predanje Bogu, jer to je za njega bilo živjeti svoje svećeništvo. Već je pokojni mons. Ivan Pavić, kao njegov vjeroučitelj u Juršićima, kod dječaka Miroslava primjećivao posebnu nadarenost za duhovno, a godinama kasnije, u kojima je Miroslav marljivo gradio svoju duhovnost, umirovljeni tršćansko-koparski biskup Fogar će o mladome kandidatu za svećeništvo Miroslavu, kojeg je susreo u Rimu, zapisati mišljenje kao o budućem istarskom biskupu. Stranice Dnevnika svjedoče kako Miroslav intenzivno živi svoju vjeru i svagdanje predanje Bogu, vrlo doživljajno opisuje primanje svetih redova, te obljetnice istih. Njegova pokretačka snaga za svakodnevni život je upravo njegova stalna povezanost s Bogom kroz misu, molitvu,

euharistijsko klanjanje i moljenje krunice. Stranice dnevnika svjedoče o njegovoj stalnoj povezanosti s Bogom Ocem milosrđa i dobrote, svjedoče o vjeri u Njegovu Providnost i predanje sve do zadnjih riječi „Isuse primi moju dušu“. Bog mu je bio prijatelj, zaštitnik, snaga te smisao život i zalaganja. Njegova se duša s godinama sve više suobličuje Isusovoj riječi „Moja je hrana vršiti Volju očevu“. O tome svjedoče i gesla koja je birao, za prigodu oblačenja talara sa 16 godina „Bog moj si ti, u rukama tvojim sudbina je moja“ te za mladu misu geslo „Dođi kraljevstvo Tvoje, budi volja Tvoja.“ On svoje predanje Bogu pokazuje i svagdanjom praksom. Bio je zaljubljen u svoje svećeništvo, upravo kao služenje Bogu i narodu, on ga je živio u stalnom zaletu. Svoje je svećeništvo živio kao vjerno, zauzeto, dosljedno i neustrašivo služenje Bogu i narodu. Biskup se napose osvrnuo na ljubav s kojom je Blaženik djelovao na župama koje su mu bile povjerene. Kao treću karakteristiku Miroslavovog duhovnoga života biskup je istaknuo Blaženikovu marijansku pobožnost, te pojedine podudarnosti sa marijanskim blagdanima koje su obilježile njegov život ali i primjerice, prijenos posmrtnih ostataka, 11 godina nakon smrti, na njegov rođendan, na blagdan Gospe Fatimske, sa laniškog groblja u Svetvinčenat, pa je UDBA, odobrivši to za taj dan, postupila po savjetu Majke Božje, našalio se je biskup.

Vlč. dr. Josip Grbac napomenuo je nekoliko stvari na koje bi čitatelji Dnevnika trebali obratiti pozornost. Istaknuo je kako se nema Bulešićevo dopuštenje za objaviti Dnevnik, te da je objavljivanje takvih intimnih zapisa uvijek problematično. U duhovnome dnevniku isprepliću se emocije, sumnje, druge osobe s kojima se je susretao, pitanje vjere, morala, smisla i besmisla života, poslanja. Duhovni dnevnik govori i o napastima s kojima se je susretao, no postoji uzrečica da Sotona napada dobre, jer one druge ne treba. Vlč. Grbac je spomenuo, na primjer, šok koji je izazvalo objavljivanje duhovnog dnevnika Majke Terezije, „Tamna noć vjere“, zbog dubokih sumnji koje je zapisala. Nadalje, čovjek u duhovnome dnevniku izgovara prosudbe o drugim ljudima koje ne moraju uvijek biti objektivne, pa to može predstavljati moralno pitanje kod objavljivanja duhovnog dnevnika neke osobe. Bulešić si dopušta dobronamjernu kritiku nekih članova obitelji. No, bitno je napomenuti, da je prvi i jedini sugovornik Bulešićev u Duhovnome dnevniku upravo Bog, istaknuo je dr. Grbac. Njegov Duhovni dnevnik njegova je teologija, duhovnost, poimanje vjere i kršćanskog savršenstva. Zbog vremena u kojem je pisan, i odraza nekih značajki koje su karakterizirali teologiju toga vremena, ovaj će se dnevnik čitateljima možda činiti zastarjelim. Bulešić svijet vidi očnima evanđelista Ivana, za kojega je svijet prostor zla i napasti, koji čovjeka ograničava u njegovom napredovanju

prema Spasenju. U Bulešićevim je zapisima potrebno razlikovati pojam svijet od pojma čovjek, koji kao da su u nekakvoj oprečnosti. To je viđenje svijeta jedne klasične teologije prije II. vatikanskog sabora. Tada još nije bila u kršćansko razmišljanje prodrila jedna pozitivna vizija svijeta koju nudi II. vatikanski sabor, koji je u toj pozitivnoj viziji svijeta pretjerao, reka je vlč. Grbac. Zbog takve vizije svijeta Bulešić često citira sv. Augustina, koji je dijeleći ovozemno i onozemno pao u herezu, prema kojem bi se savršenstvo kršćanina sastojalo u trajnom nijekanju ovoga svijeta koji na sprječava na putu prema Bogu. Bulešić ne ide tako daleko ali jedna od njegovih misli vodilja je relativiziranje svega ovozemnoga na putu prema Bogu. „Izgubivši sve zemaljsko dobit ću po tebi sve vremenito. Još se nalazim u poteškoćama, još nisam sasvim odstranio svoje srce od zemalština, od stvorova, ali po Tvojim pomoći uvjeren sam da ću doći do toga“, citirao je vlč. Grbac Blaženika naglasivši njegov eshatološki pogled na svijet. Dr. Grbac je napomenuo propust Drugog vatikanskog sabora u nedovoljnom uvažavanju pojma grijeha, te nedovoljnu razradu onoga što će biti poslije, a upravo su te dvije misli ključ shvaćanja vjere i morala kod Miroslava Bulešića. Taj Duhovni dnevnik može se preporučiti svima, a napose onima

koji se teško koncentriraju na ono što izgovaraju dok mole, rekao je vlč. Grbac podsjetivši da je molitva razgovor s Bogom. Bulešićeva molitva izražava nada-sve bezuvjetno prihvaćanja volje Božje. Kao napose bitno vlč. Grbac je istaknuo poglavlje koje govori o Blaženikovoj pripravi na primanje svećeničkog reda, gdje on sagledava iskreno svoje dobre i loše strane, tako bi, naglasio je vlč. Grbac, trebao učiniti svatko tko se priprema za svećeništvo. Bulešić kao najveću krepost vidi poniznost, a najveće probleme vidi u svojoj oholosti, te je glavnina molitve usmjerena upravo na postizanje poniznosti. Ovaj Blaženikov duhovni dnevnik najbolje oslikava razloge zašto je on zaslužio čast oltara, zaključio je vlč. Grbac.

Nakon predstavljanja knjiga pozvani su da se pokažu krizmanici koji su primili sakrament sv. Potvrde 24. kolovoza 1947. te im je biskup Kutleša knjige koje su netom predstavljene.

Prije i poslije akademije svi okupljeni su mogli obići župnu kuću i pogledati mjesto ubojstva bl. Miroslava gdje je postavljena prigodna tematska izložba fotografija. Svečanoj akademiji je osim biskupa, svećenika, načelnice Općine Lanišće Roberte Medica i domaćih župljana sudjelovao i lijepi broj vjernika iz svih dijelova Istre.

OBILJEŽENA 70. OBLJETNICA MUČENIŠTVA BLAŽENOG MIROSLAVA BULEŠIĆA U SVETVINČENTU

U četvrtak, 24. kolovoza 2017. godine u Svetvinčentu, na središnjem trgu ispred župne crkve, obilježena je svečanim koncelebriranim misnim slavljem 70. obljetnica mučeničke smrti bl. Miroslava Bulešića. Misno slavlje predvodio je uzoriti kardinal Vinko Puljić, vrhbosanski nadbiskup i metropolita.

Koncelebrirali su riječki nadbiskup i metropolita mons. Ivan Devčić, gospičko-senjski biskup mons. Zdenko Križić, krčki biskup u miru mons. Valter Župan, porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan, porečki i pulski ordinarij mons. dr. Dražen Kutleša te oko stotinjak svećenika iz Porečke i Pulske i drugih biskupija. Prije početka misnoga slavlja uvodni govor o Blaženiku izrekao je vlč. dr. Josip Grbac.

Pozdravnim riječima dobrodošlice se na početku okupljenima obratio biskup domaćin mons. Dražen Kutleša. Izrazio je dobrodošlicu koncelebrantima, hodočasnicima, predstavnicima građanske vlasti, kulturnog, socijalnog i humanitarnog života u Istri. Biskup je naglasio da kardinal dolazi iz biskupije gdje su mnogi kršćani tijekom povijesti podnijeli mučeništvo radi svoje vjere i pripadnosti hrvatskom

narodu, a i sam je kardinal osobno prošao strahote rata, u kojem je nastojao štititi nauk Crkve i male, obične ljude. Biskup je izrazio zahvalu kardinalu za sve dobro koje je učinio onima koji su u teškim vremenima u njemu vidjeli svjetlo u tami.

Odgovarajući na riječi dobrodošlice kardinal Puljić je rekao je da je ponosan što je mogao doći predvoditi misno slavlje na 70. obljetnicu nebeskog rođenja bl. Bulešića. Zajedno slavimo Boga, zajedno molimo, napose zagovor bl. Miroslava, da nam uvijek udjeli radosnu i hrabru vjeru, da se ne damo obeshrabriti u ovom ozračju, nego da svjedočimo korijen iz kojeg smo nikli. S tim raspoloženjem slavimo ovu svetu misu i ugledajmo se na bl. Miroslava.

U prigodnoj homiliji kardinal Puljić je naglasio kako je bl. Miroslav doista zanimljiv lik, želimo se stoga nadahnuti na njegovu životu, hrabroć vjeri i vjernosti. Sin je to ovoga kraja, ponikao iz našeg naroda, te ga zato treba poznavati, i pravo je da se njime ponosimo. On je ostavio svijetli lik u Crkvi ne samo u ovim krajevima. Prvi njegov cilj bio je odgoj djece i mladih, shvatio je, kako kaže narodna poslovi-

ca, da se „Trn od malena oštri.“ Zato je i on bio tako hrabar, tako vjeran, jer je iz malena stekao ono što je živio, prvo iz obiteljskog doma, a onda surađujući s odgojiteljima, a napose surađujući s Kristom, stekao je tu vjernost, hrabrost, odanost i spremnost. To je htio prenijeti na mlade generacije, i s dušom je radio s tim mladima. Danas na poseban način osjećamo potrebu za tim, mladima treba dati smisao života, treba ih znati oduševiti. Danas, u vrijeme kada je mlade posve preuzela tehnologija, ne znaju razmišljati, posve su zaokupljeni mobitelima, pa se stoga ne treba čuditi što su bezvoljni. Nisu se kao djeca igrali, a igranje čini sposobnost mašte, dosjetljivosti. Pružajući im svu moguću tehnološku zabavu ukrali smo im djetinjstvo. Bl. Miroslav je znao, njih treba odgojiti jer to je budućnost. Zato bih želio da ovaj Blaženik u nama izazove odgovornost za odgoj mladih, odgovornost da toj djeci pružimo primjer u prvom redu. Blaženik je itekako primjerom pokazao ono što je govorio, i to je djeci, mladima potrebno, treba nadasve pokazati primjer vjernosti i vjerodostojnosti, a zatim im pomoći da se razvijaju u odgovorne ljude. Često se čuje kukanje glede djece i mladih, no ja kažem „dobri su tko ih je odgajao“, rekao je biskup sa svojim prepoznatljivim primjesom humora.

Blaženi Miroslav daruje svoj život za svoje stado, ta me rečenica posebno dirnula u njegovom životopisu, istaknuo je kardinal, te nadodao, to je pravi pastir. Ne znajući što ga čeka već je tada bio spreman dati svoj život za svoje stado. To je prema Isusovoj riječi „tko hoće ići za mnom neka uzme svoj križ i neka me slijedi, i njega će Otac nebeski proslaviti“.

Napose svećenike treba resiti ta oduševljenost, revnost, istaknuo je propovjednik te citirao papu Franju „pravi svećenik je zanesen Kristom“. Spomenuo je svećenike koji su dali svoje živote zbog vjernosti Kristu u Drugom svjetskom ratu. Posebno je istaknuo progone u poratnom vremenu, ako se je tko, primjerice, usudio što god dobro reći o Bl. Alojziju Stepincu. I u Domovinskom ratu, divio sam se mnogim svećenicima koji su bili hrabri ostati uz svoje stado, rekoa je kardinal Puljić. Naveo je primjer vlč. Ivana Borika koji je unatoč biskupovu prijedlogu da pođe, ostao uz svoje stado i umro mučeničkom smrću. Prisjetio se i svoga školskog kolege vlč. Filipa Lukende u Banjaluci kojeg su spalili u župnoj kući. Dakle i danas imamo heroje vjere, naglasio je kardinal. Podsjetio je na poznati događaj kada je nadbiskup Josip Stadler došao u Rim tražiti relikvije od pape, a papa mu je odgovorio „Gdje god potražiš u svojoj zemlji naći ćeš kosti mučenika, jer toliko ih je pobijeno za vrijeme Osmanskog carstva.“ Za te mučenike nisu pokrenuti procesi, i teško ih je pokrenuti, no ti grobovi i danas okupljaju vjernike, i narod ih proglašava blaženima iako Crkva šuti, rekoa je propovjednik. Naš narod kao

da ne zna cijeliti tu vjeru za koju su mnogi umirali. Znao, ne umire se za bilo što, umire se za ono što je sveto, za što se isplati život položiti, podsjetio je kardinal. I branitelji su položili život za ono što su smatrali svetim, sveto ognjište, sveta rodna gruda, sveta Domovina, a na poseban način treba shvatiti svetost vjere, za tu se vjeru gine, „za Krst časni i slobodu zlatnu“, citirao je propovjednik. Blaženi Miroslav je divan primjer koji nam ne da mira u savjesti, jer i mi smo generacija koja mora unijeti vjeru u ovo javno mnijenje koje je bolesno, u to javno mnijenje moramo unijeti svoje uvjerenje, život vjere. Tako ćemo graditi zdravo, ispravno društvo. Potrebno je naučiti razlučiti Istinu od laži. Obilazeći patnički narod u ratnim vremenima, i gledajući bolne rane psihičke i fizičke, nemam riječi da ljudski tješim, ali jednostavno kažem „Božja je zadnja.“ „Mogu ljudi kako hoće, ali neće dokle hoće“, podsjetio je kardinal, te spomenuo zgodu kada je jednom diplomati, koji je insinuirao da će se Hrvati morati ili seliti ili asimilirati s nadolazećim narodima, rekao kako su „hrvati preživjeli i Osmansko carstvo, i komunizam, a i vas ćemo, ako Bog da.“, što je izazvalo spontani pljesak vjernika na svetvinčentskom trgu. Važno je steći to vjerničko uvjerenje, taj duh i srce koje nas nosi, da se ne bojimo žrtve. Danas sve manje odgajamo za žrtvu. Naveo je čuđenje jedne mlade djevojke zbog činjenice kako su nekadašnje generacije pjevale i vesile se u velikoj neimaštini, no, tko se nije naučio žrtvovati, taj se ne zna radovati, jer žrtvovanje je svjedočanstvo ljubavi i darivanja, naglasio je propovjednik. U tome je bila hrabrost bl. Miroslava, nije se bojao žrtvovati za svoje stado, za svoj narod. Ima onih koji ginu sa stisnutom šakom za osvetu, ali bl. Miroslav je rekao „Moja osvetta je oprost“, to je hrabrost vjere. Snaga je to vjere i praštanje koje pobjeđuje zlobu i mržnju, nema goreg otrova u srcu od mržnje, koja nagrizava srce iznutra, i prevažno je biti slobodan. Bl. Miroslav je bio hrabar i bio je u duši slobodan, za Božju se skroz opredijelio. Slaviti blaženog Miroslava znači dozvoliti da nas zahvati oduševljenje za Isusa Krista, i to ugraditi u svoje uvjerenje. Nije dovoljno samo reći „ja vjerujem, ja molim“, najvažnije je moći reći „ja svjedočim“, to svjedočanstvo unosim u društvo, u život, u ovu svoju Domovinu, u svoju grudnu, koju nazivamo svetom, i ona to i je jer je posvećena tolikom mučeničkom krvlju, tolikim suzama, znojem. Zato ne smijemo izgubiti taj osjećaj- gdje smo nikli. Trebamo je znati voljeti ne samo kada je treba čuvati i braniti kada je neprijatelj napadne, nego sada kad je treba izgrađivati, kada u nju treba unijeti duha, duše, da ne vlada bezdušnost nego duša vjernika koja odgaja mladost. Potrebno je biti svjesni važnosti Domovine, i Isus je imao svoju domovinu, umro je pod natpisom Nazarećanin. Iz te domovine donio je spasenje svima, i mi ljubeći svoju

Domovinu nikoga ne isključujemo, nikog ne mrzimo, nego želimo posvjedočiti one vrijednosti koje čine čovjeka dostojanstvenim, da on svoje dostojanstvo posvjedoči i živi i prenosi na buduća pokoljenja. Kada večeras dođete kući, i nađete trenutak tišine, pomolite se za tu radosnu vjeru, da se ne bojite života, da nas ne zatruje ovaj zloduh, koji nam krade nadu. Čovjek koji s Kristom živi on nikada ne može izgubiti, on je uvijek dobitnik. Kada molite, utvrđujte svoju nadu, svoje pouzdanje. Kardinal se podsjetio vremena poraća nakon Drugog svjetskog rata, u neimaštini, kada su ljudi govorili „dat će Bog, providit će Bog“. Želim da ne nasjedate ovima koji brane zločin i zlobu, tko brani zločin, dionik je zločina. Zločin treba osuditi. Trebamo biti ljudi Istine, povjerenja i pouzdanja u Boga, ponesimo to u svoju svagdašnjicu. Neka svatko na nama može pročitati „on zna zašto živi“, jer tko vjeruje u Boga zna zašto živi. Želim da ta radosna vjera prožme vaša srca, vaše obitelji i vaš kraj, da budete dostojni potomci divnih predaka koji su za vjeru umirali i vjerni ostali, zaključio je kardinal, a trgov se ponovno prolomio spontani gromoglasni pljesak.

Na kraju misnoga slavlja zahvalnu riječ uputio je mons. Kutleša, zahvalivši napose onim hodočasnici- cima koji su s vjerom običnih vjernika došli iskazati štovanje bl. Miroslavu i još jednom tako potvrditi svoju vjeru i poštovanje prema onome što je bl. Miroslav učinio za nas ovdje u Istri. Zahvalio je svima koji su na bilo koji način doprinijeli organizaciji obilježavanja

obljetnice. Posebnu zahvalu uputio je predvoditelju misnoga slavlja, te mu se zahvalio što je tijekom svoga biskupstva u svojoj nadbiskupiji toliko pretrpio i bio spreman dati život za svoje vjernike. Vidim tu jednu veliku sličnost između našeg Blaženika i uzoritog kardinala koji je pokazao što znači biti pravi pastir. Hvala Vam na svemu što ste učinili, što činite i što ćete učiniti za Crkvu u Bosni i Hercegovini i u cijelom hrvatskom narodu.

Potom su svi sudionici zajedno izmolili molitvu bl. Miroslavu te kao zahvalu za taj veliki dan otpjevali zahvalnu pjesmu „Tebe Boga hvalimo“. Misno slavlje zaključeno je kardinalovim blagoslovom s relikvijama bl. Miroslava. Nakon misnog slavlja, prvo koncelebranti, a zatim puk uputili su se prema crvki gdje su u ophodu obišli oltar gdje počivaju kosti Blaženika te iza oltara gdje se na talaru i drugim predmetima čuva relikvija njegove krvi prolivene u trenutku mučeništva.

Osim gotovo tri tisuće hodočasnika koliko ih se okupilo na svetvinčentskom trgu, a koji su iz svih dijelova biskupije došli automobilima i organizirano autobusima, iz Pule Vodnjan, Pazina i drugih župa pedesetak hodočasnika došlo je pješice, što je iz nekih mjesta već višegodišnja tradicija.

Misno slavlje glazbeno je animirao Župni zbor župe sv. Mihovila iz Žminja pod ravnanjem Aleksandre Orbanić.

HODOČAŠĆE ISTRANA NA TRSAT

U subotu, 2. rujna 2017. održano je godišnje hodočašće Istrana na Trsat koje se tradicionalno održava prve subote u rujnu, odnosno subotu uoči blagdana Rođenja Blažene Djevice Marije. Mnoštvo hodočasnika, pristiglih autobusima i osobnim automobilima iz svih dijelova Porečke i Pulske biskupije, okupilo se u perivoju Svetišta Gospe trsatske na svečanom koncelebrirano misnom slavlju koje je predvodio porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan u zajedništvu s porečkim i pulskim ordinarijem mons. dr. Draženom Kutlešom te sedamdesetak svećenika prezbiterija svoje dijeceze.

Nakon uvodnih riječi pozdrava i dobrodošlice koje je hodočasnici uputio gvardijan trsatskog svetišta p. Anton Jesenović prigodnu homiliju izrekao je biskup Milovan. Govoreći o okupljanju vjernika na tome hodočašću podsjetio je kako je čovjekov život zemaljsko hodočašće prema vječnoj domovini, no,

naglasio je, na život se ne može gledati samo kroz zbroj tuga i radosti, uspjeha i padova, već treba nadasve uvijek računati s Bogom, koji jedini može dati smisao životu. Tumačeći evanđeoski ulomak o Marijinu pohodu Elizabeti biskup je naglasio: „Gleda li tko na život Marije i Elizabete tek kao na zbroj tuga i radosti, onda bi već samo uzimajući u obzir činjenicu da su sinovi obiju žena umrli mučeničkom smrću još kao mladi ljudi, mogao zaključiti da je riječ o nesretnim ženama. No zahvaljujući vjeri tih dviju žena, i potpunom pouzdanju da Bog uvijek sve izvodi na dobro, i da se njegovoj volji treba do kraja podvrgnuti, njihova je uloga u povijesti čovječanstva poprimila kozmičke razmjere. Njihovu vjeru danas baštinitimo, u njihovu smo vjeru danas zagledani, i priželjkujemo da nam izmole vjerničku snagu koja nam je potrebna da bismo se nosili sa svime što nam donosi život, istaknuo je biskup.

Govoreći o razlozima zašto hodočastimo biskup je istaknuo svijest o tome da nam Isus i Marija mogu pomoći na našem putu vjere, osjećamo da nas razumiju na tome putu, a razumiju nas zato što su i sami bili hodočasnici, i to od samog Isusovog utjelovljenja. Prizor Marije koja pod srcem nosi Isusa u pohod Elizabeti otkriva nam jednu snažnu, rekli bismo, karakternu crtu Isusa i Majke Božje: oni idu ususret čovjeku, naglasio je propovjednik.

Jednako kao što je već vremešna Elizabeta bila potrebna pomoći Isusa i Majke Božje u svojoj svakodnevici, tako smo i mi danas potrebni njihove pomoći i upravo u susretu tih dviju žena možemo pronaći nadahnuće za naš svakodnevni osobni, obiteljski i crkveni život, ali nadahnuće za sve ono što se smatra društvenim životom čovjeka i naroda.

Kao jednu od važnijih poruka tog evanđeoskog ulomka biskup je istaknuo činjenicu koja je bila preduvjet svemu što se kasnije u slavnoj povijesti Spasenja događalo: te su se dvije žene oduprle napasti međusobnog uspoređivanja. Obje su dale prednost najvažnijem: slavile su Gospodina koji im je učinio velika djela. Danas je pak, u korijenu nezadovoljstva mnogih upravo to uspoređivanje. U stalnom nastojanju za posjedovanjem više od drugih, ili u želji za većim uspjesima od drugih, ljudi se počnu smatrati superioriji, nije li u tome razlog neuspjeha mnogih obitelji, pa čak i ratova među narodima, zapitao se propovjednik.

Ovamo smo danas došli kao crkvena obitelj s istarskog poluotoka. Vrijeme je da se pokušamo sagledati pred Bogom. Kakav je dakle istarski vjernik?, zapitao se biskup. Nije riječ o tome da li je on bolji ili lošiji od drugih, jer on je neusporediv, samo svoj. Hodočasteći danas, možda i ne sluteći to, nosimo kao vjernička zajednica čitavu prošlost našega kraja koji je od brojnih pogleda skrivala gorostasna Učka; nosimo ponos i zahvalnost što živimo u krajevima plodne zemlje i predivnog mora koji su radišnom istarskom čovjeku omogućili dostojanstven život; nosimo memoriju na povijest naše biskupije od trećega stoljeća koja je ispisana vjerničkom nepokolebljivošću tolikih naraštaja, plaćenu i krvlju brojnih mučenika, od onih koji su u prvim stoljećima ubijani po arenama do mučenika pod zločinačkim režimima, čiji se spomen sastaje u liku bl. Miroslava Bulešića; nosimo sva povijesna previranja, iseljavanja i naseljavanja koja su do dana današnjega naše krajeve pretvarala u susretište naroda, vjera i kultura. Sve je to naša povijest koje se ne možemo odreći, u i kojoj je čovjek sklon pronalaziti uzroke i rješenja današnjih problema i izazova, istaknuo je biskup.

Propovjednik je nadalje naglasio i opasnost današnjeg vremena u uspoređivanju s nekim prošlim vremenima, to oduzima dragocjeno vrijeme koje je pak potrebno da se ulovimo ukoštac sa životom koji se sada događa, da svoje snage uložimo, upravo kako nas i Evanđelje poziva, da umjesto uspoređivanja s drugima, ili nekim prošlim vremenima, radimo na tome da ponovno otkrijemo dar vjere i pouzdanja s kojim smo došli u ovo svetište, dar vjere koji nosimo duboko utkan u našoj vjerničkoj duši. Jedino u čemu se kao vjernici možemo uspoređivati je u kojoj mjeri je naše djelovanje u skladu s Isusovom Zapovijedi ljubavi da ljubimo Boga i svojega bližnjega, naglasio je biskup. I ta se ljubav prema bližnjemu mora vidjeti u našem djelovanju u svim oblastima privatnog i društvenog života.

Blažena Djevica Marija i njezina rođakinja Elizabeta vrhunske su učiteljice vjerničke postojanosti. Nisu podilazile trendovima tadašnjeg vremena koje je nametala licemjerna okolina već su jedna i druga, sa svojim muževima, pokazale iznimnu vjerničku postojanost suradnica na Božjem planu. I danas su nam nadasve potrebni kršćani koji će svoj život podrediti Božjem planu te živjeti i odgajati buduće naraštaje sukladno kršćanskom nauku, i samo se time ravnati, neovisno o modama i utjecajima s raznih strana. Kao vjernici znamo da jedino tako možemo biti i ostati poštene i svoji, zaključio je biskup te u pomoć u ostvarenju toga zazvao zagovor istarskih svetaca mučenika i Majke Božje Trsatske Kraljice Jadrana.

Misno slavlje pjevanjem su uzveličali pjevači iz raznih istarskih župa, pod dirigentskom palicom vlč. Rudija Korace te uz orguljsku pratnju vlč. Ivana Štokovića.

I ove je godine obnovljena tradicija hodočaćenja pješice na povijesno Hodočašće Istrana Majci Božjoj Trsatskoj. Skupina od 60ak hodočasnika krenula je tradicionalno u četvrtak, 1. rujna, iz pazinskog Franjevačkog samostana Pohođenja Marijina, nakon zajedničkog misnog slavlja točno u podne i hodočasničkog blagoslova. Misno slavlje predvodio je p. Drago Vujević. Prvu noć prespavali su u crkvi Gospe Karmelske na Boljunskom polju, gdje su ih toplo dočekali župljani uz prigodnu okrepu. U petak su prešli Učku. Nakon dolaska u Matulje ondje su sudjelovali na zajedničkom misnom slavlju sa župljanima, i ondje prenoćili. U subotu, krenuli su rano ujutro, još za mraka, prema Trsatskom svetištu. Nakon uspona Trsatskim stubama stigli su u perivoj Trsatskog svetišta za misno slavlje, na kojem su sudjelovali u zajedništvu s vjernicima iz svih župa Porečke i Pulske biskupije.

71. OBLJETNICA MUČENIŠTVA BL. FRANCESCA BONIFACIA

U ponedjeljak, 11. rujna 2017. godine, u župnoj crkvi sv. Stjepana prvomučenika u Krasici, svečano misno slavlje o 71. obljetnici mučeništva blaženoga Francesca Bonifacia, predvodio je preč. Sergije Jelenić, kancelar Porečke i Pulske biskupije u zajedništvu sa župnikom i nekoliko svećenika iz Umaško-oprtaljskog dekanata.

Predvoditelj slavlja je na početku homilije podsjetio kako nam Isus nudi, i primjerom pokazuje, jedini put spasenja - put križa. Iako nimalo lagodan, to je jedini put koji čovjeka vodi do mjesta kojeg mu je Bog pripremio u Kraljevstvu nebeskome.

Što je potaklo mladog Francesca Bonifacia da prihvati muku, smrt i trpljenje? On je povjerovao Isusu Kristu i slijedio ga, bio je spreman u ime te vjere odreći se i života radije nego li Isusa. Vjerovao je da samo slijedeći Isusov primjer može stići do Kraljevstva nebeskog. On je ovdje živio, molio je za povjerene mu ljude, za njih se žrtvovao, vodio je brigu o mladima, podučavao ih i nadasve svojim je životnim primjerom pokazivao pravi put do Boga, put življenja vjere. Upućivao je sve na put dobra, i pokazivao im da treba ostati postojani do kraja. Slijedio je Isusa Krista i kao njegov učenik i kao svećenik, da bi nastavio Isusovo djelo ovdje na zemlji. Trudio se napredovati u svom

kršćanskom, duhovnom životu hraneći se euharistijom, razmatrajući, moleći ne samo za sebe, nego za svoje župljane i za cijeli svijet. Prihvatio je žrtvu sličnu Isusovoj, za dobro drugih ljudi, za spas drugih ljudi. Nije mrzio svoje progonitelje, nego je za njih Bogu se molio, upravo kako smo i svi mi pozvani.

Činjenica da smo se danas ovdje okupili siguran je znak da je u nama živa vjera, da želimo u toj vjeri živjeti, da želimo u toj vjeri prispjeti do života vječnoga u Nebeskom kraljevstvu, gdje će nas dočekati i bl. Francesco Bonifacio. Da bi to postigli treba jednostavno živjeti normalnim životom, prihvaćati i vršiti volju Božju u svojoj svakodnevici, prihvaćati i ljubiti brata čovjeka onako kao što je Isus ljubio nas, biti spremni žrtvovati se. I to se zove križ. Predvoditelj je zaključno pročitao jednu homiliju koju je Blaženik izrekao upravo u toj crkvi, kratko vrijeme prije mučeništva. U pročitanoj propovijedi poticao je okupljene vjernike na dvije Zapovijedi ljubavi, ljubiti Boga iznad svega i ljubiti bližnjega kao samoga sebe, istaknuvši kako je to jedini put spasenja. Napose je pojasnio pojam pomaganja bližnjemu, na način da bližnjega prepoznajemo i u potpunim strancima. Misno slavlje su animirali pjevači župe Krasica i pjevači okolnih župa.

SVETKOVINA SVIH SVETIH U POREČU

O svetkovini Svih svetih, u srijedu, 1. studenog 2017. godine, porečki i pulski ordinarij mons. Dražen Kutleša misno je slavlje predvodio je na porečkom gradskom groblju. Na početku misnog slavlja, nakon uvodnog pozdrava porečkog župnika i dekana preč. Milana Zgrablića, ordinarij je podsjetio sa se o svetkovini Svih svetih prisjećamo svih svetaca koje je Crkva kanonizirala ili beatificirala, ali i svih onih nepoznatih koji su živjeli svetim životom.

Svi smo zasigurno poznavali nekoga tko je živio uzornim životom dostojnim svetaca, i upravo se takvima danas obraćamo da nas zagovaraju, rekao je biskup na početku homilije. Gledajući prethodne generacije, jesmo li mi dosita svjesni da naše putovanje na ovoj zemlji ima svoje trajanje od određenog broja desetljeća? Zapitamo li se ikada što ćemo ponijeti sa ovoga svijeta?, istaknuo je biskup. Materijalno sigurno ne. Trebamo se zapitati čega će se o nama sjećati naši bližnji? Hoće li u tim sjećanjima biti ljubavi, dobrote i pravilnih vrednota koje smo usadili narednoj ge-

neraciji?, naglasio je propovjednik. To razmišljanje treba nam biti poticaj da u životu težimo stvaranju neprolaznih vrednota, a stvaramo ih upravo živeći život obilježen ljubavlju i dobrotom. Nadalje, naglasio je biskup, upravo dajući nam primjer onih koji su živjeli svetim životom, ova nas svetkovina podsjeća da svet može postati svatko, neovisno o bilo kojem parametru dobi, staleža, obrazovanja, svatko može u životu pronaći svoj način svetosti, način kako ju živjeti u svojoj osobnoj svakodnevici i širiti u svome okruženju. Također, važno je biti svjestan da se svetost ne postiže bez napora, jer, prečesto znamo što je dobro, ali iz nekog razloga biramo zlo.

Današnji posjet dragim pokojnicima ovdje na groblju neka nam bude poticaj da živimo dobrim i poštenim životom, da živimo život prožet kršćanskom nadom da smrt nije kraj već početak nečeg novog, prijelaz u Vječnu slavu. Danas se ovdje trebamo zapitati što bi nam poručili naši dragi pokojni, rekao je propovjednik te nastavio, oni bi htjeli da se u životu

dobrotom i ljubavlju trudimo zaslužiti Kraljevstvo nebesko, tako što ćemo slijediti put Isusa Krista te se s njim sjediniti u Vječnosti. Ljudski je uvijek teško i bolno prihvatiti gubitak voljene osobe, no upravo je nada

most između ovog i onog svijeta, poručio je mons. Kutleša u homiliji s porečkog groblja. Nakon mise biskup je sa svećenicima te okupljenim vjernicima u procesiji prošao grobljem blagoslivljajući grobove.

PROSLAVA SVETOG MAVRA U ZNAKU POVIJESNIH OBLJETNICA

U utorak, 21. studenoga 2017. godine u porečkoj prvostolnici svečano je proslavljena svetkovina sv. Mavra, zaštitnika Porečke biskupije i Grada Poreča. Proslava je ove godine bila u znaku obilježavanja 70. obljetnice uspostave privremene Pazinske apostolske administrature te 40. obljetnice ujedinjena Crkve u Istri.

Svečano koncelebrirano misno slavlje predvodio je predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, zadarski nadbiskup mons. Želimir Puljić u zajedništvu s riječkim nadbiskupom i metropolitom mons. Ivanom Devčićem, porečkim i pulskim biskupom u miru mons. Ivanom Milovanom, koparskim biskupom mons. Jurjom Bizjakom, krčkim biskupom mons. Ivicom Petanjkom, gospićko-senjskim biskupom mons. Zdenkom Križićem, biskupom domaćinom mons. Draženom Kutlešom te četrdesetak svećenika. Svečanoj misi je nazočila predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora saborski zastupnik Anton Kliman, izaslanica predsjednika Vlade RH, pomoćnica ministra turizma Monika Udovičić, istarski župan Valter Flego, porečki gradonačelnik Loris Peršurić, pročelnik Ureda državne uprave Draženko Janjušević, predstavnici policije i vatrogasaca te predstavnici institucija javnog i kulturnog života Istre.

Današnja obljetnica prigoda je da se prisjetimo važnosti događaja koji se zbilo prije 40 godina, rekao je biskup Kutleša u uvodnom obraćanju te podsjetio kako se ove godine spominjemo 70. obljetnice uspostave privremene Pazinske apostolske administrature te 40. obljetnice ujedinjena Crkve u Istri. Pojasnio je značenje Bule Prioribus saeculi koju danas doživljavamo kao veliko dostignuće i prekretnicu, nakon što se hrvatski narod Istre, po prvi put u svojoj povijesti našao zajedno sa svojom maticom zemljom u jednoj državi, a sva istarska Crkva u sklopu Riječke metropolije ulazi konačno u zajedništvo Crkve u Hrvata, u istoj onoj Crkvi koja je stoljećima, u malom istarskom čovjeku jedina mogla i znala buditi žed za tim zajedništvom i jedinstvom. Podsjetio je ukratko na povijest Crkve u Istri i istarskog poluotoka, gdje se susreću romanski i

slavenski kulturni krug, a upravo je trajnost dodira tih dvaju krugova najdublja konstanta istarske povijesti i tumač gotovo svih njezinih specifičnosti. Mogućnosti tih dvaju spomenutih svjetova nisu nikada bile jednake, prvi su uvijek bili gospodari a drugi kmetovi, ali su drugi bili mnogobrojniji, svuda prisutniji, izdržljiviji, rekao je biskup Kutleša. S njima je bio njihov svećenik glagoljaš, izrastao između njih, upućen na istu škrtu njivu i pašnjak, školovao se redovito uz starije generacije i prenosio je znanja koja su narodu bila draga i važna. Stvarala su se tako dva susjedna svijeta, koja su stoljećima trajala svaki u svome krugu bez pravih prijelaza iz jednog u drugi. Istarski Hrvat nije imao ni svoga plemića ni svoga građanina, jedini skupni životni okvir bila mu je Crkva a učitelj starac i glagoljaš. Ali isti uvjeti i isto osjećanje povezalo ga je na istu narodnu maticu s onu stranu Učke u cjelinu koju nisu mogle podijeliti nikakve države ni druge granice. Podsjetio je potom na važne srednjovjekovne tekstove koji su kroz povijest u slavenski svijet krenuli upravo iz Istre. Već 30 godina nakon izuma tiskarskoga stroja kod nas je tiskan prvi staroslavenski misal 1483. godine. Uredili su ga vjerojatno stari istarski svećenici glagoljaši. Podsjetio je potom na lik velikog prvog istarskog biskupa Hrvata Jurja Dobrila naglasivši važnost njegovog molitvenika za vjerski i nacionalni identitet istarskog puka. Za budućnost Crkve u Istri i istarskog puka bitno je ne zaboraviti što su naši pređi ovdje učinili. Nama je stoga posvetiti se tome velikom zadatku koji je pred nama i nastaviti ono što su naši pređi započeli. Samo ćemo tako potvrditi da oni svoje žrtve nisu činili uzalud, zaključio je mons. Kutleša.

Nadbiskup Puljić se u homiliji prigodno osvrnuo na lik prvog istarskog biskupa kojeg, naglasio je, istarski vjernik stoljećima časti i njemu se moli jer zna i vjeruje da je mučeništvo dragocjeno blago Crkve, a oni, mučenici, sastavni dio naše kršćanske memorije, našega spomena i pamćenja. Na blagdan mučenika Mavra, kao i sjećanja na blaženoga Miroslava Bulešića, ponosnog sina ove Biskupije, nije patetično tvrditi da je i naša domaća Crkva, Crkva mučenika. Dovoljno je prelistati kronike iz vremena osmanlijske tiranije

i mučenja kršćana kroz puna četiri stoljeća. Ili, sjetiti se nedavne prošlosti: Drugog svjetskog rata i poraća, znanih i neznanih stradalnika po logorima i grobištima od Dravograda i Maribora do Ogulina i Gospića, od Maceljskih šuma i Jazovke, Istre, Križevaca i Bjelovara do Srijemske Mitrovice, Sarajeva, Foče, Zenice i Mostara. Naši su očevi zbog toga birali za svoje svete patrone upravo mučenike kako bi im njihova vjera i svjedočanstvo svijetlili u tami, bili snaga u kloučima i pouzdanje u sumnjama.

Zbog toga nas je sveti Ivan Pavao II. neumorno pozivao štovati svete mučenike i ne zaboravljati spomen na njih i u tom vidu poticajna su dva odlomka iz Biblije koje smo slušali: Izvješće o hrabroj majci Makabejki koja je "u jednom danu gledala smrt svojih sedam sinova", te Isusov govor na rastanku od apostola sa znakovitom molitvom koju za njih upućuje Ocu nebeskome. Dirljivo je držanje majke Makabejke koja sokoli sina i moli ga: „Sinko moj, smiluj se meni koja sam te devet mjeseci nosila u utrobi i dojila te tri godine.. Molim te dijete, pogledaj nebo i zemlju i znaj da je sve to Bog načinio.. Ne boj se krvnika, nego budi dostojan svoje braće". Dok smo ovih dana gledali potresne slike iz Domovinskoga rata, od Dubrovnika, Škabrnje, Siska i Vinkovaca do Vukovara, mislio sam i na našu „hrvatsku Makabejku“, Katu Šoljić, koja je kao mlada djevojka u Drugom svjetskom ratu izgubila četvoricu svoje braće, a u Vukovaru četvoricu svojih vrijednih sinova Miju, Matu, Ivana i Niku. Zbog velike žrtve koju je herojski podnijela postala je simbolom stradanja u Domovinskom ratu i dobila nadimak „Vukovarska Majka hrabrosti“.

Stradanja u Domovinskom ratu, o čemu smo ovih dana malo više razmišljali, a u kontekstu izborne slobode najbolje oslikava psalam 126. koji je ispunjen osobitim zanosom pa pjeva: „Kada Jahve vraćaše suznjeve Sionske, bilo nam je k'o da snivamo. Usta nam bjehu puna smijeha, a jezik klicanja“, podsjetio je nadbiskup. Ovu zanosnu pjesmu psalmiste moguće je razumjeti ako imamo u vidu pad Jeruzalema i Babilonsko sužanjstvo, gubitak zemlje i uništenje hrama, te svršetak progonstva i povratak u domovinu uz pjesmu psalmiste „vraćat će se s pjesmom, noseći snoplje svoje“. Ne bi li se nešto slično moglo reći i u našem slučaju?! Nije li 70-godišnje jugoslavensko ropstvo i posebice otuđivanje koje je kroz 50 godina stvarala komunistička i ateistička ideologija još više budilo čežnju kod hrvatskog čovjeka za slobodom i nezavisnošću? Ta čežnja nakon pada Berlinskoga

zida - toga sramotnoga znaka moći ateističke i komunističke ideologije - još više je rasla i bujala u srcima našega puka.

Uz liturgijsko izvješće o stradanju Židova, koje nas je podsjetilo i naših stradanja u Domovinskom ratu, čuli smo i odlomak iz Ivanovoga evanđelja o Isusovoj molitvi u Dvorani posljednje večere. Molitva otkriva smisao euharistije, kao i Isusove žrtve i predanja za ljude. U njoj koju nazivaju „Velikosvećeničkom“ molitvom, sažeta je sva teologija, želje, planovi i osjećaji koji su prožimali njegovo Božansko Srce one svete večeri. Posebice su mu na srcu bili oni koji su prihvatili njegovu riječ, pa za njih žarko moli neka ostanu u istini, vjeri i ljubavi kako ne bi postali plijenom laži i nevjere.

Crkva, dakle, u koju smo ušli sakramentom krštenja, nije utemeljena na nekom mitskom događaju, već je ukorijenjena u osobi Isusa Krista, utjelovljenoga Bogočovjeka iz Nazareta. Zato Crkva kao Božje otajstvo (LG 1) nadilazi granice kulture, prostora i vremena. Ona nije puka skupina ljudi, društvo ili sindikalna udruga, nego zajednica vjere božanskoga porijekla. Ona je božanska i ljudska stvarnost kojoj je glava Krist, a Duh Sveti život i duša. Rođena u krvi na križu nastavlja u vremenu i prostoru, kao „produljeno Isusovo utjelovljenje“ živjeti među ljudima. Ona nije proizvod povijesnog slučaja, nego izvorni Božji naum, Isusova zaručnica, Tijelo Kristovo, Božje zdanje komu je zaglavni kamen Krist, a u njezinim su temeljima ugrađeni apostoli, mučenici i proroci. Duljina pak i širina, visina i dubina tog otajstva može se obuhvatiti jedino mjerom vjere.

Oснаženi primjerom mučenika Mavra, koji je životom i smrću pokazao da si mu ti, Kriste, bio pravi i jedini otkupitelj, mi njegovi odani štovatelji danas Ti izričemo žarku molitvu: Dođi i ostani s nama! Dođi u grad Poreč u kojem ćemo danas pronijeti svete relikvije. Dođi u Porečku i Pulsku biskupiju i Istarsku županiju koja je puna tvojih štovatelja i svjedoka! Pohodi sve naše obitelji i ponovi što si rekao svojim učenicima: „Vi ste prijatelji moji“. Prijateljstvo s Tobom u dobrim i lošim danima i godinama bilo nam je izvorom sigurnosti. Ono neka ostane i zalogom naše budućnosti. Znamo, naime, i vjerujemo da Ti nosiš ključeve povijesti. Tvoja su vremena i vjekovi. Tebi slava u vijeke vjekova, zaključio je nadbiskup.

Nakon mise održana je procesija ulicama grada Poreča s relikvijama sv. Mavra, a po povratku u bazu liku slavlje je zaključeno blagoslovom s relikvijama.

URUČENA BISKUPIJSKA PRIZNANJA

Svečano večernje misno slavlje o svetkovini sv. Mavra, zaštitnika Porečke biskupije i grada Poreča, 21. studenoga 2017. godine, predvodio je porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša u suslavlju s kanonicima Porečkog stolnog kaptola sv. Maura i drugim svećenicima. Tom su prigodom tradicionalno podijeljena priznanja zaslužnim vjernicima laicima koje su predložili svećenici u pojedinim dekanatima.

Mons. Kutleša je u prigodnoj homiliji, govoreći o liku sv. Mavra, istaknuo dva glavna razloga zašto su se proganjali oni koje mi danas častimo kao svece mučenike. Propovjednik je istaknuo da se ti razlozi mogu sažeti u dvije ključne riječi: martiyr i hagios. Martiyr, svjedok, je onaj koji je spreman podnijeti najuzvišeniju žrtvu, žrtvu života, kako bi ostao vjeran onome što propovijeda. Hagios, riječ kojoj mi uobičajeno dajemo značenje 'svet' ujedno znači drugačiji i izdvojen od nečega, od ostalog, poput pravih kršćana koji su izdvojeni iz svijeta, drugačiji jer žive po Božjim zakonima i pokazuju ljudima kakvi bi trebali biti; zato i jesu progonjeni, jer bude u ljudima glas savjesti. Biskup je potom pojasnio dva jednostavna načina kako se boriti protiv progona. Prvo je naučiti i znati opravdati razlog svoje nade, naglasio je biskup citiravši Petrovu poslanicu, potrebno je znati obrazložiti koji je smisao takvoga načina života. Nadalje, treba živjeti kršćanskim životom jer to može drugoga potaknuti na promjene u životu u tome smjeru i približiti ga Crkvi. No, ako čovjek koji se deklarira kršćaninom, ne živi sukladno tome, prema Božjim

zakonima, to može drugoga još više udaljiti od Crkve, stoga je potrebno posebnu pozornost obratiti upravo na svoje ponašanje, a ne samo na riječi. Biskup je podsjetio da nam to treba biti na pameti napose kada dođu životne nedaće i poteškoće. Trebamo se tada sjetiti da su duhovne velikane progonili upravo zato jer se nisu htjeli podvrgnuti raznim ideologijama, nisu govorili ono što su određeni režimi htjeli čuti; jednako tako i Crkva treba uvijek zastupati vječne, neprolazne vrednote, te uvijek proglašavati nauk Isusa Krista.

Mi danas i u Crkvi, i u civilnoj povijesti štujemo i častimo ljude koji su bili spremni podnijeti žrtvu u ime viših ideala, i svojim su herojskim gestama usmjeravali povijest cijelih naroda; znajmo i mi biti veliki u odlučujućim trenucima i pokazati svoju snagu i vjeru i sve ono što čovjek treba u određenim trenucima pokazati. Molimo zagovor našeg svetog Zaštitnika da nam pomogne da možemo biti dostojni onoga imena čime se zovemo, kršćani, zaključio je biskup.

Na kraju misnog slavlja kancelar biskupije, preč. Sergije Jelenić, pročitao je imena i obrazloženja dodjele biskupijskih priznanja pojedinim zaslužnim vjernicima laicima, a ordinarij im je uručio priznanja uz prigodno čestitanje. Dobitnici priznanja su: Vladimir Mirko Bilić i Valter Valković iz Pule, Gisella Smilović iz Momjana, Elza Camlić iz Barbana, Inoćente Ružić iz Kaštelira, Romano Benčić iz Svetog Mateja – Cere i Marino Golob iz Berma.

BLAGOSLOV KIPA SVETE MAJKE TEREZIJE U POREČU

Albanski kardinal Ernest Simoni Troshani je 23. studenoga 2017. godine, tijekom drugog dana svoga boravka u Istri, predvodio svečano misno slavlje u porečkoj prvostolnici, a potom je blagoslovio novopostavljeni spomenik sv. Majci Tereziji ispred crkvice sv. Eleuterija u Poreču.

Kardinal je podsjetio kako je smisao života kršćanina upoznati Božju ljubav i živjeti imajući uvijek na umu vječni život. Govoreći o Majci Tereziji podsjetio je kako je ona veliki primjer žrtvovanja iz ljubavi za Boga i bližnje, ona se cijeloga života, potaknuta Duhom Svetim, žrtvovala za sve potrebite kako bi im pružila dostojanstvo ljudskoga života. Kardinal je nadalje podsjetio kako je potrebno svakodnevno se pitati 'što mogu učiniti za svoje spasenje?', imajući stalno

na umu da je sve zemaljsko prolazno, te je potrebno težiti prema duhovnim i vječnim vrednotama, jer samo čovjek koji živi prema Božjim zapovijedima dostojan je Vječnoga života. Upravo je to poruka svetačkog lika Majke Terezije ljudima: da bi zadobili vječni život trebamo služiti Bogu i bližnjemu, zaključio je kardinal Troshani.

Nakon misnog slavlja sudionici svečanosti uputili su se prema crkvi sv. Eleuterija ispred koje je kardinal Troshani blagoslovio novopostavljeni kip sv. Majke Terezije. Podizanje spomenika sv. Majci Tereziji potaknula je zajednica Albanaca u Poreču.

Papa Ivan Pavao II. proglasio je Majku Tereziju blaženom 19. listopada 2003. godine, a papa Franjo proglasio ju je svetom 4. rujna 2016. godine.

ODLUČNO SLIJEDITI KRISTA

Đakonsko ređenje u Puli

U subotu, 25. studenoga 2017. godine u pulskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije zaređena su četiri đakona: Janez Barborič, Boško Čatlak, Damir Štifanić i Bartosz Adam Pawlik. Misu ređenja predvodio je porečki i pulski biskup, mons. dr. Dražen Kutleša.

Biskup je u prigodnoj homiliji, oslanjajući se na riječi iz Ivanova evanđelja gdje učenici govore da je Isusova besjeda ‘tvrda’, istaknuo da nije teško za shvatiti, ali je teško za prihvatiti. Učenici su dobro znali Isusove tvrdnje da je život došao s neba i da se nitko ne može suočiti s vječnošću a da se ne pokori Bogu. Redovito, nije intelektualna poteškoća koja sprječava nas ljude da postanemo kršćani, veća je zapreka većinom Kristov moralni zahtjev. U srcu svake religije mora postojati misterij iz jednostavnog razloga, jer u tom srcu mora biti Bog. Po naravi stvari, čovjek nikada to ne može u potpunosti shvatiti i spoznati. Svaki iskreni mislilac će prihvatiti da postoji taj misterij i da je taj misterij Bog. Realna poteškoća na koju mi kršćani nailazimo je dvojaka: zahtjeva čin potpunog predanja Isusu, prihvaćanje njega kao potpunog autoriteta i zahtjeva moralni standard najviše razine. Učenici su dobro znali da je Isus tvrdio da je sam život i Božji um sišao na zemlju, njihova je poteškoća bila prihvatiti to kao Istinu. I danas čovjek odbija Krista ne zato što je to intelektualno složeno, već zato što bi Krist, kada bi ga čovjek prihvatio, promijenio njegov život, a čovjek to ne želi. Isus kaže da je oživljujuća stvar životvorna snaga Duha Svetoga, a tijelo da nema nikakve pomoći, rekao je biskup te pojasnio da je najvažnije shvatiti da je Duh onaj u kojem je učinjeno svako dobro djelo. Sve su ljudske stvari trivijalne ako u sebi nemaju svrhe, rekao je propovjednik, te istaknuo da prava vrijednost nečega ovisi o cilju. To se odnosi i na prehranu, naveo je primjer, ako jedemo samo da bismo se prehranili - to može nanijeti više štete nego koristiti, no ako jedemo kako bi imali snage za obavljati bolje svoj rad, tada hrana ima pravi značaj i pravi smisao. Jednako je tako i sa sportom, ako se njime bavi samo radi sporta to je izgubljeno vrijeme, no ako čovjek prakticira sport da bi održao svoje tijelo u formi kako bi imao snage i fizičke spreme za činiti dobra djela, sport tada više nije trivijalan i postaje veoma važan. Tjelesne stvari dobivaju pravi smisao upravo iz duha u kojemu se obavljaju. Isus govori ‘moje su riječi duh i život’, on nam jedini može reći što je život, staviti u nas duh i

dati snagu. Život je vrijedan zbog svoje svrhe i cilja, a ne samo radi življenja i uživanja. Samo nam Krist može dati istinsku svrhu u životu i moć da shvatimo tu svrhu. Isusa čovjek prihvaća samo ako je potaknut Duhom Božjim. No, ako se tome opire, on se svojom vlastitom voljom isključuje od Boga. Propovjednik je istaknuo da pročitani ulomak iz Ivanova evanđelja predstavlja početak kraja, nakon velikog broja sljedbenika koji su dolazili Isusu i učenicama, okolnosti su se promijenile i počela je rasti mržnja koja će kulminirati na križu. Okolnosti poput tih otkrivaju ljudska srca i pokazuju ih u njihovom istinskom svjetlu.

Postoje tri različita držanja prema Isusu Kristu, u kojima se i mi možemo prepoznati: dezertstvo, izopačenost i odlučnost. Neki su se jednostavno udaljili, i zbog različitih razloga nisu više slijedili Isusa. Neki su vidjeli jasno kamo je Isus išao, nisu mu se mogli usprotiviti, već su se jednostavno izvukli i pobjegli, smatrali su da je išao prema katastrofi koju nije vidio, a oni su se samo sklonili na vrijeme i spasili živu glavu. Bili su mu prijatelji samo u dobro vrijeme, dok mu je dobro išlo i dok je bio slavan. Oni koji su se udaljili bili su s Isusom onoliko dugo dok je njihova karijera uz njega išla uzlazno, ali na prvoj stepenici prema križu oni su ga napustili. Bili su uz njega iz koristoljublja, no kada su trebali učiniti nešto za njega, izdali su ga. Nitko nije dao tako puno ljudima kao što je dao Isus, no ako mu prilazimo da bismo nešto dobili, bez da išta damo, sigurno ćemo se razočarati. Čovjek koji će slijediti Isusa mora znati da će uvijek naići na križ ukoliko ga bude istinski slijedio.

Izopačenost – tu spada ponajprije Juda. On, koji je mogao postati heroj, postao je izdajica. Onaj koji je mogao postati svetac, postao je veliko razočarenje. Razne poteškoće koje čovjek susreće u životu mogu zgrčiti kako lice tako i srce čovjeka, potrebno je moliti da do toga ne dođe već da, uz pomoć vjere, uspijemo sačuvati ljepotu i plemenitost duše.

Govoreći o odlučnosti biskup je potom istaknuo Petrovu veliku ispovijest vjere izrečenu kod Cezareje Filipove, to je za Petra bila nepobitna činjenica, za njega je samo Isus imao riječ života vječnoga i nitko drugi. Petrova odanost se temelji na osobnom odnosu prema Kristu. Iako su postojale mnoge stvari koje nije razumio i bio je zbunjen i začuđen, bilo je nešto u Isusu zbog čega ga je rado slijedio i u smrt. Analiziramo

li bit kršćanstva vidimo da ono nije ni filozofija, ni ideologija, ni teorija, veće je to osobni odgovor Isusu, to je odanost i ljubav koju čovjek daje jer njegovo srce ne može i neće dopustiti drugačije. Današnje nas evanđelje uči da naše otkriće u Isusu Kristu mora biti osobno otkriće. Čovjek mora imati svoj sud o Isusu Kristu. Može imati svo teološko znanje, ali još uvijek

ne biti kršćanin, jer se kršćanstvo ne sastoji od znanja, već je to prvenstveno poznavanje Isusa Krista. On od nas traži osobni sud. On pita svakoga čovjeka „Tko sam ja za tebe?“, zaključio je biskup.

Misno slavlje glazbom su popratili kantori pulskog sjemeništa te katedralni zbor.

HUMANITARNI KONCERT I PODJELA STIPENDIJA BISKUPIJSKE ZAKLADE „BLAŽENI MIROSLAV BULEŠIĆ“ 2017. GODINE

Na humanitarnom koncertu Caritas Porečke i Pulske biskupije u Pazinu uručena pomoć Udruzi roditelja djece s poteškoćama u razvoju „Hoću – mogu“. Podijeljene 443 stipendija Biskupijske zaklade „Blaženi Miroslav Bulešić“, u iznosu oko 1.600.000,00 kuna.

U subotu, 2. prosinca 2017. godine, u sportskoj dvorani Pazinskog kolegija održan je tradicionalni humanitarni koncert u organizaciji Caritas Porečke i Pulske biskupije, ove godine pod geslom „Istra biskupu Dragutinu Nežiću“ na spomen obilježavanja 70. obljetnice uspostave Pazinske Apostolske administrature (1947.) i 40. obljetnice ujedinjenja Istarske Crkve (1977.). Ove je godine prihod koncerta bio namijenjen pomaganju Udruzi roditelja djece s teškoćama u razvoju „Hoću-mogu“ iz Pazina. Nakon koncerta podijeljene su stipendije Zaklade „Bl. Miroslav Bulešić“ učenicima osnovnih i srednjih škola, studentima i doktorantima. Do sada je, u četiri godine djelovanja Zaklade, kroz 1205 stipendija, podijeljeno sveukupno nešto više od 5.000.000,00 kuna.

Program je, pred ispunjenom dvoranom, započeo intoniranjem državne himne u izvedbi Limene glazbe Pazin. Nakon uvodnog pozdrava Melite Gržić Pincin, skupu se obratio ravnatelj dijecezanskog Caritas, preč. Željko Zec koji je, uz zahvalu svima koji su omogućili održavanje ovogodišnjeg koncerta, kratko podsjetio na povijest održavanja humanitarnih koncerata u organizaciji biskupijskog Caritas te na četiri godine djelovanja Biskupijske zaklade „Blaženi Miroslav Bulešić“. Ovo je sveukupno osmi takav koncert, od kojih su prva tri održana u porečkoj dvorani Žatika, a pet u sportskoj dvorani Pazinskog kolegija. Prihod koncerta, kroz godine je doniran za pomoć različitim potrebama: prve godine pomoć je podijeljena na po jednu potrebitu obitelj iz svakoga od devet dekanata Porečke i Pulske biskupije, druge godine prihod je doniran za potrebe liječenja jedne teško bolesne mlade profesorice iz Štinjana, a treće godine

održavanja koncerta u Poreču prihod je bio doniran Službi palijativne skrbi Istarske županije. Prve godine održavanja u Pazinu, prihod četvrtog koncerta doniran je za potrebe osiguravanja kvalitetnijeg života i liječenja autistične djece na području Istarske županije, na petom koncertu sakupljena su sredstva za pomoć slabovidnim osobama, šestim koncertom pomoglo se jednoj obitelji s osmero djece koja je ostala bez svoje obiteljske kuće, a prošle godine donirana su sredstva za pomoć pri kupnji specijalnih kreveta za potrebe palijativne skrbi Istarske županije.

Svake godine se nastojalo progovoriti o jednom velikom čovjeku naše crkvene povijesti. Tako je kroz godine koncert bio posvećen biskupu Jurju Dobrili, blaženom Miroslavu Bulešiću, nadbiskupu Josipu Pavlišiću, monsignoru Boži Milanoviću, blaženom Francescu Bonifaciu te ove godine biskupu Dragutinu Nežiću. Željelo se time podsjetiti na njihov rad, utjecaj i značenje njihovog lika i djela za povijest Crkve u Istri.

Ravnatelj Caritas je podsjetio nazočne i na četiri godine djelovanja Biskupijske zaklade „Blaženi Miroslav Bulešić“. Godine 2014. su podijeljene 104 stipendije, 2015. godine 237 stipendija, 2016. godine 421 stipendija, te ove godine, kroz 443 stipendija podijeljeno je oko 1.600.000 kuna. Sveukupno, kroz četiri godine postojanja Zaklade, podijeljeno je 1205 stipendija, sveukupnog iznosa preko 5.000.000,00 kuna, rekao je preč. Zec, a publika je reagirala oduševljenim pljeskom. Istaknuo je potom da se time želi pomoći mladima, koji nemaju potrebne materijalne mogućnosti, u postizanju boljih školskih i studentskih uspjeha. Podsjetio je primatelje da, iako ne postoji konkretna ugovorna obveza za primatelje stipendija, primljena pomoć obvezuje ih na posvećenost u učenju, pažnju u obiteljskom okruženju, te na jednu konkretniju svijest o pripadnosti svojim župnim zajednicama. U tom kontekstu potaknuo je primatelje stipendija da se

jave svojim župnicima, koji su im potpisali zamolbe, i ponude svoju pomoć u nekom aspektu života župe, bilo kroz neku pomoć u uredu, u uređenju sakralnih objekata, kroz aktivnost u nekoj od župnih udruga ili zajednica. „Dar koji ste primili traži jedno vaše takvo angažiranje i prisutnost u životu Crkve koja vam pomaže“, naglasio je preč. Zec. Ove godine Crkva u Istri želi progovoriti posebno o starijim osobama pa je stoga pozvao stipendiste da u tom smislu tijekom školske godine povremeno posjete nekog starca ili bolesnika.

Glazbeni dio koncerta potom je započela Limena Glazba Pazin, pod ravnanjem dirigenta Alda Foška, izvedbom jedne skladbe nedavno preminulog velikog istarskog skladatelja naših dana Nela Milottija, u čast 90. obljetnice njegova rođenja. Druga skladba Limene glazbe bila je „Portret Carlosa Santane“. Nakon toga na scenu su stupili mladi izvođači, a ove su godine upravo mladi talenti obilježili Caritasov koncert. Razigranim, veselim stilom prva se predstavila mlada glazbenica Nina Fakin dijalektalnim skladbama „Ča je život“ i „Sagdi pojdi“ koju je otpjevala sa sestrom Anom.

O biskupu dr. Dragutinu Nežiću potom je kroz kratko izlaganje progovorio vlč. prof. dr. sc. Josip Grbac koji je istaknuo da se veličina čovjeka, u povijesnim razmjerima, ne mjeri isključivo po njegovim materijalnim dostignućima, već nadasve po idejama koje je svojim promišljanjem i djelovanjem začeo i time obilježio budućnost područja kojim je upravljao. Dr. Grbac je istaknuo ulogu biskupa Nežića u djelovanju dr. Bože Milanovića, koji zasigurno ne bi bio mogao realizirati sudbonosne akte za povijest Istre bez placeta svoga ordinarija. Mons. Milanović jednako tako ne bi bio mogao uspostaviti prevažne plodonosne kontakte sa ideološki suprotnim državnim uređenjem, u cilju očuvanja opstojnosti Crkve u Istri i njezinih dobara, da mu u tome nije bio podrška biskup Nežić, čovjek isto tako velikih diplomatskih sposobnosti. Predavač je istaknuo dalekosežne vizije dr. Nežića, napose na području medija, te naglasio kako su današnje postojanje Radio Istre, Ladonje, Danice i drugih medijskih realnosti plod njegovih želja koje je, svjestan mogućeg doprinosa medija Crkvi, već tada nastojao usaditi svojim svećenicima. Dr. Grbac se prisjetio riječi pok. mons. Antuna Heka, ključne ličnosti koja je dala nemjerljiv doprinos medijskom, ali i mnogim drugim segmentima prosperiteta Crkve u Istri, koji je govorio da je on učenik biskupa Nežića. Osim mudrog upravljanja životom biskupije u koju je stigao iz svoje matične Zagrebačke nadbiskupije, biskup Nežić je, slijedom ogromnog interesa i predanog proučavanja postao jedan od ponajboljih poznavatelja povijesti Crkve u Istri, i neumorno se bavio pisanjem

kako povijesnih, tako i teoloških tekstova, jer je smatrao da svaki čovjek mora biti upoznat sa temeljnim istinama vjere. Još jedan od njegovih prioriteta bio je odgoj mladih, nastavio je dr. Grbac te je podsjetio na velike poteškoće s kojima su se biskup Nežić i mons. Milanović susreli u nastojanju očuvanja zgrade Pazinskog sjemeništa. Zaključio je kako su mnoge realnosti i projekti Crkve u Istri danas potekli upravo iz ideja i tekstova biskupa Nežića te podsjetio kako mu se Znanstvenim skupom u listopadu ove godine i ovim koncertom nastojalo odati dužnu počast za sve što je učinio za ovu mjesnu Crkvu.

U nastavku glazbenog programa nastupio je Vokalno instrumentalni sastav „Kerubini“ iz župe sv. Barbare u Raši sa pjesmama „Kumba yah“ i „Moj Isus“. Osim glazbom, večer je bila obilježena i recitacijama, Nina Fakin izrekla je dijalektalnu recitaciju „Kako se delaju beside“ a Nina Buršić „Noć božićne radosti“.

Usljebile su tri glazbene točke limene glazbe, a publiku su posebno oduševile tradicionalna koračnica „Vojnička straža“ i orkestralna obrada pjesme „Glory, glory aleluja“.

Slijedeća mlada nada istarske glazbene scene, Dominik Draguzet, publici se predstavio pjesmom kojom je njegov brat Gianluca Draguzet nastupio na MIK-u, „Istra mi je sve na svitu“.

Usljedio je obiteljski nastup, dvije sestre, Nikolina i Petra Kuhar kao vokali, te njihov brat Marko Kuhar na harmonici, izveli su pjesmu „Jedan život malo je“, a potom je Nikolina Kuhar otpjevala „Malo mi za sriću triba“. Veliko glazbeno iznenađenje večeri bio je superiorni vokal Luke Krulčića, koji je uz instrumentalnu pratnju Nikole Lovrinića, iznenadio publiku izvedbom poznate uspješnice „My way“, a nekoliko oduševljenih spontanijih pljesaka tijekom izvedbe poznate arije „O sole mio“ nedvojbeno je potvrdilo da ovom mladom glazbeniku, ukoliko bude izabrao glazbu kao svoj životni put, predstoji impozantna solistička karijera. U glazbenom dijelu posljednja je nastupila Grupa mladih „Sv. Mihovil“ iz Žminja koja je publici podarila pjesme „Moj me otac daruje“ i „Silan Bog“.

Potom se okupljenima obratio porečki i pulski biskup mons. dr. Dražen Kutleša. Osim zahvale svima koji su sudjelovali u realizaciji koncerta te sakupljanju pomoći za Udrugu „Hoću – mogu“, zahvalio je i svim fizičkim i pravnim osobama te župama koje su sudjelovale u sakupljanju sredstava za ovogodišnje stipendije Zaklade „Blaženi Miroslav Bulešić“. Zahvalu za primljenu pomoć izrekla je predsjednica Udruge Klarita Radoš Matijašić. Ona je naglasila da

će donacija biti iskorištena za nastavak već započelih projekata, od kojih neke jedino oni provode u Istri, kao što je primjerice Vojta terapija. Progovorila je ukratko o poteškoćama s kojima se suočavaju roditelji djece s poteškoćama u razvoju, jer se njihov život u potpunosti mora prilagoditi terapijama i drugim potrebama djece kako bi im se omogućilo što je moguće kvalitetniji život u zdravstvenom i društvenom smislu. Spoznali smo da su djeca s teškoćama jedan biser u društvu, zbog njih smo mi roditelji postali bolji ljudi, naučili su nas njegovati najvažnije životne vrijednosti, rekla je Radoš Matijašić te pozvala sve okupljene da poštuju različitost i da podrže takvu djecu i njihove roditelje.

Biskup je zatim predsjednici Udruge „Hoću – mogu“ uručio ček sa iznosom od 50.000,00 kuna koliko je te večeri sakupljeno.

Potom su pročitani donatori Zaklade, a program je završio pjesmom Zdravo Djevo u izvedbi Limene glazbe Pazin.

Uslijedila je podjela stipendija u zgradi Pazinskog kolegija. Osnovnoškolci su dobili po 2.500,00 kuna, srednjoškolci po 3.500,00 kuna, studenti po 5.000,00 kuna, te doktorandi po 10.000,00 kuna.

Donatori:

Dubravka Rački Grubiša, Jasna Vinčić, Barbara Kuharić, Petar Gršković, Tomislav Sadrić, vlč. Drago Petrović i dr., N. N., Župa Sv. Ivana Krsitelja Pula, Župa Krista Spasitelja – Pula, Župa Sv. Pavla – Pula, Župa Gospa od Mora – Pula, Župa Rođenja Marijina – Labin, Župa Gospe Fatimske – Labin, Župa Rovinj, Župa Trviž, Župa Kašćerga, Župa Gologorica, Župa Pazinski Novaki, Župa Šušnjeveca, Župa Stari Pazin, Župa Sv. Lucija Pazinska, Župa Višnjan, Župa Kaštelir, Župa Vižinada, Župa Baderna, Župa Žbandaj, Župa Tar, Župa Nova Vas Porečka, Župa Vrsar, Župa Poreč i Župa sv. Josipa – Pula.

In memoriam:**VLČ. MARINO MIKOLIĆ**

Sprovod: 24. svibnja 2017. godine u Motovunskim Novakima

Poštovana obitelji i rodbino vlč. Marina Mikolić, poštovani vjernici dozvolite mi da vam u ime biskupa ordinarija Dražena Kutleše, i u ime svećenika redovnika i redovnica naše Porečke i Pulske biskupije izrazim najiskreniju sućut. Dozvolite mi da se ovog trenutka osvrnem sa nekoliko riječi ba njegov ovozemni životni put. Vlč. Marino je rođen u Motovunskim Novakima 17. srpnja 1938. godine, kao šesto dijete u obitelji oca Anđela i majke Marije r. Ujčić.

Osnovnu školu pohađao je u rodnim Motovunskim Novakima, gimnaziju je pohađao u Biskupijskom sjemeništu u Pazinu gdje je i 1957. godine maturirao. Iste godine pozvan je na služenje vojnog roka u Prištinu, gdje je boravio tri mjeseca jer iz zdravstvenih razloga nije mogao nastaviti služenje. Studij teologije nastavlja na Visokoj teološkoj školi u Pazinu, gdje je i diplomirao 1961. godine. Red đakonata primio je 1961. godine u Pazinu, zaredio ga je biskup dr. Dragutin Nežić, a u kolovozu iste godine svećenički red je primio po rukama nadbiskupa Josipa Ujčića na Starom Pazinu 27. kolovoza. Mladu Misu je proslavio u rodnim Motovunskim Novakima 1. listopada 1961. godine. Prva služba mu je dodijeljena u Zamasku, a nakon nekog vremena prihvaća i upravljanje župe Kašćerga i tu službu vrši do 1969. godine. Iste godine prihvaća službu knjižničara u Pazinskom sjemeništu i tu ostaje do 1971. godine. Nakon te službe prihvaća službu bilježnika u Biskupijskom ordinarijatu u Poreču. U listopadu 1984. vraća se u Motovunske Novake gdje u svojim mogućnostima pomaže u pastoralu. 1. prosinca 2000. godine imenovan je i pastoralnim suradnikom ove župe. 12. svibnja 2002 imenovan je ponovno župnikom župe Kašćerga i Zamask kojima upravlja do 18. kolovoza 2003. kada prihvaća upravljanje župe Motovunski Novaki i na toj službi ostaje do umirovljenja 14. studenoga 2012. godine. Od tada boravi u Svećeničkom domu Betanija u Puli. Preminuo je 22. svibnja 2017. u pulskoj općoj bolnici.

Poštovani svi koji ste danas ovdje okupljeni svi znao da je sve to samo mali dio onoga što prati jedan svećenički život. Ovoga časa je nemoguće nabrojiti sva dobra djela, sve životne žrtve i sve dobro što prati jedan život, ali možda to i nije najvažnije. Po Isusovim riječima važno je da je to zapisano na nebesima. Mi smo i danas ovdje s nadom da je pokojni svećenik Marino pred Boga stao sa svojom ljubavlju i dobrotom koju je nastojao dijeliti svima koje je na svom životnom putu susretao. Nadamo se da su mu se otvorila vrat nebeskog kraljevstva koje je nastojao provoditi svojom požrtvovanošću i služenjem već ovdje na zemlji. Ovo je trenutak da mu svi mi izrazimo i iskrenu zahvalnost i poštovanje. Zahvalnost jer je svima nama koji smo ga imali priliku upoznati pokazao što znači živjeti jednostavnost i skromnost. Želimo mu izraziti poštovanje jer nam je svojim primjerom pokazao kako samozatajno i strpljivo nositi svoje životne križeve i pri tom svima služiti s uvažavanjem i strpljenjem.

Nadamo se da je svojim vedrim i nasmijanim licem zaslužio gledati Boga licem u lice jer mu je cijelim svojim životom nastojao služiti. Bog neka u svojoj ljubavi uzvрати svima vama koji ste svećenika Marina pratili u njegovim ovozemnim životnim potrebama, vama koji ste njegova obitelj, a i djelatnicima Svećeničkog doma Betanija gdje je provodio zadnje dane svoga života.

Neka Bog vlč. Marina nagradi vječnim životom za sva dobra djela koja je u svome svećeničkom životu učinio.

Oproštajni govor mons. Vilima Grpca,
generalnog vikara

VLČ. ALOJZIJE BAF

Poštovana obitelji i rodbino pok. velečasnog Alojzija, poštovani vjernici, dozvolite mi da Vam u ime biskupa ordinarija Dražena Kutleše i u ime svećenika, redovnika i redovnica naše Porečke i Pulske biskupije izrazim najiskreniju sućut. Kao što i priliči u ovakvom trenutku dopustite mi da se s nekoliko riječi osvrnem na ovozemni životni put svećenika naše biskupije Alojzija Bafa.

Rođen je u Ruhcima (Župa Beram) 16. travnja 1932. godine, kao 7 od 15 djece u obitelji Josipa i Marije r. Cvitan. Krštenje je primio u Bermu. Osnovnu školu pohađao je u Ruhcima, a gimnaziju u Pazinu gdje je 1952. i maturirao. Studij Bogoslovije nastavlja dvije godine u Rijeci, a dvije godine u Pazinu. U međuvremenu je pozvan na službu vojnog roka u Novi Pazar. Diplomirao je na Visokoj teološkoj školi u Pazinu 1957. U prosincu 1955. primio je red đakonata, a biskup Dragutin Nežić ga je zaredio za svećenika 8. rujna na Malu Gospu 1956. godine u kapeli Pazinskog sjemeništa. U Bermu je 16. rujna 1956. proslavio mladu misu. Prva služba mu je povjerena već 1957. godine i to upravljanje župama Sv. Matej Cere i Sv. Ivanac nad Rašom. Godine 1958. prestaje upravljati tim župama i preuzima župu Barban gdje ostaje do 16. siječnja 1968. godine. Župe Materada, Kršete i Petrovija preuzima 17. siječnja 1968. i njima upravlja do 31. kolovoza 1979. Nakon toga od 1. rujna 1979. preuzima župe Vižinada, Ritošin Brig (Sv. Vital) i Kostanjicu. Kao župnik Vižinade neko je vrijeme upravljao i župom Višnjan. U vrijeme domovinskog rata povjerena mu je i služba ravnatelja biskupijskog Caritasa, a u dva je navrata i obnašao službu Dekana Porečkog dekanata. Nakon umirovljenja 2014. godine boravi u Labincima. Dana 17. lipnja ove godine preselio se u vječni život nakon kratke i teške bolesti u Riječkoj bolnici.

Poštovani svi koji ste se danas okupili na ispraćaj svećenika Alojzija, vjerujem da osjećamo duboku zahvalnost i poštovanje prema jednom svećeničkom životu. Pokojni svećenik Alojzije živio je svoje svećeništvo s radošću, služeći svima koji su mu bili povjereni. Osjećamo zahvalnost u ime njegovih župljana, u ime djece i mladih kojima je svojom vedrinom nastojao prenijeti radost vjere. Želimo mu zahvaliti u ime svih koji su po njegovim rukama primili milost sakramenata, u ime svih koji su u najtežim trenucima svoga života od njega čuli riječi utjehe i nade. U svom pastoralnom radu uz brigu za duhovni život vjernika bio je neumoran i u brizi za crkvena materijalna dobra. crkve, kapelice kako bi isto bio znak vjere za sve one koji su mu bili povjereni.

„Svima bijah sve, da pošto poto neke spasim...“ riječi su sv. Pavla (I. Kor). Te riječi se itekako mogu prepoznati u životu svećenika Alojzija. Nastojao je svima biti sve jer je volio svoje svećeništvo, jer je nastojao svakom čovjeku približiti Isusa Krista, jer se trudio svakom čovjeku donijeti radost vjere koju je svojim životom svjedočio. Vjerujemo da je u svom svećeničkom životu doživio puno lijepih i nezaboravnih trenutaka, al' znamo da su i zadnje godine njegova svećeništva bile obilježene teškim križem nepravedne i nepoštene optužbe. Kroz to teško i mučno vrijeme nikada ga nije napustila nada da će pravda i istina pobijediti. I u tim trenucima znao je reći „ja svima opraštam i nikoga ne mrzim.“ U tim riječima prepoznajemo školu evanđelja, školu Isusa Krista kome je cijelog svog života nastojao služiti. S tim osjećajem je i sam Alojzije na proslavi svoje dijamantne mise u Vižinadi mogao zahvaliti Bogu jer je pravda pobijedila, jer je dobro nadvladalo zlo.

A mi se nadamo i vjerujemo da će ga Bog kome je nastojao služiti nagraditi za sve dobro što je u svom svećeničkom životu učinio, da će mu Bog biti nagrada za sve životne žrtve koje su ga pratile tijekom života. Od srca u ime naše mjesne Crkve zahvaljujemo i svima vama koji ste s njime podijelili ovaj život i koji ste nastojali biti od pomoći.

Bog milosrđa i ljubavi neka pok. svećeniku Alojziju daruje pokoj vječni.

Oproštajni govor mons. Vilima Grpca,
generalnog vikara, na sprovodu u
Tinjanu 20. lipnja 2017. godine

VLČ. ROMANO ŠIROL

Vlč. Romano Širol, sin pokojnog Josipa i pokojne Ruže r. Milotić, rođen je 15. veljače 1937. godine u Žminju, selo Tončaki.

Osnovnu školu pohađao je u Pićnu, klasičnu gimnaziju u Pazinu, Rijeci i Zadru, a teološke studije – bogosloviju u Pazinu.

Zaređen je za svećenika 11. srpnja 1965. godine u Puli, a mladu misu slavio je 25. srpnja 1965. godine u Pićnu.

Iste godine započinje svoju svećeničku službu u Kringi, Muntrilju i Bermu. Godine 1968. preuzima župe Sveti Matej (Cere) i Sveti Ivanac nad Rašom, gdje ostaje sve do umirovljenja 2015. godine. Od 1972. do 1973. godine privremeno je upravljao i kapelanijom Prnjani.

Po umirovljenju 2015. godine bio je smješten u Svećeničkom domu „Betanija“ u Puli.

Osnažen svetim sakramentima, blago je u Gospodinu preminuo 22. studenoga 2017. godine u Svećeničkom domu u Puli.

Pokopan je 24. studenoga 2017. godine u Žminju.

Počivao u miru Božjem!

PRESVETO SRCE ISUSOVO I SVEĆENIČKI POZIV

„Svećeništvo je ljubav Isusova srca“, običavao je govoriti sveti Arški župnik.

(2) “Le Sacerdoce, c’est l’amour du cœur de Jésus” (u *Le curé d’Ars. Sa pensée - Son cœur. Présentés par l’Abbé Bernard Nodet*, izd. Xavier Mappus, Foi Vivante, 1966., str. 98). U nastavku: Nodet. Ista je rečenica citirana također u *Katekizmu Katoličke Crkve*, 1589.

„Taj dirljivi izraz omogućuje nam prije svega s nježnošću se i zahvalnošću spomenuti neprocjenjivog dara kojeg svećenici predstavljaju ne samo za Crkvu, već i za samo čovječanstvo. Mislim na sve one prezbitere koji vjernicima i čitavome svijetu ponizno i svakodnevno nude Kristove riječi i geste, nastojeći se sjediniti s Njim u svojim mislima, volji, osjećajima i čitavim svojim životom. Kako im ne odati priznanje za njihove apostolske napore, njihovo neumorno i samozatajno služenje, njihovu ljubav kojom teže zagrliti sve? I kako ne pohvaliti vjernu odvažnost tolikih svećenika koji usprkos svim poteškoćama i nerazumijevanjima ostaju vjerni svojem pozivu biti “Kristovi prijatelji”, koje je on po imenu pozvao, sebi odabrao i poslao?“ (Benedikt XVI)

Mi svećenici znamo kako je teško drugima, pogotovo laicima, objasniti kada i kako smo osjetili duhovni poziv i što je bilo presudno za konačnu odluku, postati svećenik! I nama samima se ponekad učini da nam izmiče onaj presudni moment, međutim svjesni smo da je to duboko osobni čin, začet negdje u dubini srca, nekako skriven od drugih ljudi, a opet nije do kraja niti naša zasluga. Vođeni smo nevidljivom rukom, ili je bolje reći da je Bog ušao u središte naše osobe, tamo gdje prestaje i naše poimanje samih sebe, tamo gdje se izručujemo u ljubavi, prije svega... A opet sve ostaje nekako neizrecivo.

Iz Srca Kristova učimo upoznavati pravi smisao života(Ivan Pavao II)

U dogmatskoj konstituciji o Crkvi s autoritetom se tvrdi da po “preporodu i pomazanju Duha Svetoga krštenici bivaju posvećeni da bi oblikovali duhovni dom i sveto svećenstvo, da bi po svim djelima kršćanina prinosili duhovne žrtve i naviještali silna djela Onoga koji ih iz tame pozva k divnom svjetlu svojemu (usp. 1 Pt 2,4-10). Učenici Kristovi stoga, ustrajući u molitvi i zajedno hvaleći Boga (usp. Dj 2,42-47) neka prikazuju sami sebe kao živu i svetu žrtvu, ugodnu Bogu, (usp. Rim 12,1), dajući posvuda svjedočanstvo za Krista i obrazloženje nade života vječnoga, koja je u njima (1 Pt 3,15)” (ibid., 10). Pred zadatkom nove evangelizacije, kršćanin, gledajući u Srce Krista, Gospodara vremena i povijesti, njemu se posvećuje i zajedno posvećuje vlastitu braću, i otkriva se nositeljem njegovog svjetla. Nadahnut njegovim duhom služenja, on surađuje u otvaranju perspektive svim ljudskim bićima da se bude uzdignut prema osobnoj i zajedničarskoj vlastitoj punini. “Iz Srca Kristova, doista, čovjekovo srce uči upoznavati pravi i jedini smisao svoga života i svoga određenja, uči razumjeti vrijednost autentičnog kršćanskog života, i čuvati se od izvjesnih izopačenosti ljudskoga srca, te sjediniti sinovsku ljubav prema Bogu s ljubavlju prema bližnjemu” (Poruka Družbi Isusovoj, 5. listopada 1986.: *Insegnamenti*, IX, 2 [1986], 843).

Pitanje o značenju Presvetog Srca Isusova i njegova štovanja za nas svećenike u našem vremenu mora biti postavljeno i dobiti odgovor s obzirom na današnju crkvenu i pastoralnu situaciju.

Ta se situacija može opisati ukratko ovako: Znanost i tehnika promijenili su ne samo svijet nego i naš odnos prema njemu. Čovjek je u napasti da povjeruje da sve može racionalno objasniti i napraviti. Cijena te radikalne okrenutosti svijetu je velika. Ona je u slabljenju, dapače u gubitku misterija i transcendencije.

Tek na znanosti i tehnici utemeljena industrijalizacija omogućila je da se ostvare podnošljivi životni uvjeti za čovječanstvo u eksplozivnom porastu. Ali ona je ujedno promijenila i uvjete zajedničkog života čovječanstva. Čini se da u industrijskom masovnom društvu unatoč mnogostrukim mogućnostima kontakta raste socijalna izolacija.

Osnovnih odnosa ja—ti sve je manje.

Pluralizam svjetovnih nazora i shvaćanja vrednota plod je s jedne strane ideje tolerancije koju treba u načelu potvrditi ako je ispravno shvaćena. S druge strane je, međutim, pridonio dezorijentaciji ljudi. Tolerancija je uvijek u opasnosti da se preokrene u fanatizam ili asocijalni egoizam. Nasuprot tome se moći srca, blagost, dobrota, strpljivost i milosrđe često tumače kao slabost i pasivnost. Gdje istina izgubi svoje značenje, tamo je i ljubav ugrožena. (Franz Fingsbach)

Bezbrojna su pisma, pobudnice, enciklike u kojima je od vremena sv. Marije Margarete Alacoque (1673-1675), pa do danas na mnoštvo načina ukazivano da je Presveto Srce Isusovo neizostavno utkano u samu bit svećeništva...

Konačno svećenik koji traži nalazi i u tekstovima II. Vatikanskog koncila izričito ukazivanje na Srce Isusa Krista, i to u *Gaudium et spes*, gdje se kaže: »Ljudskim rukama je radio, ljudskom voljom je djelovao, ljudskim srcem je ljubio.« U Konstituciji o liturgiji (br. 5) i u Konstituciji o Crkvi *Lumen gentium* (br. 3) nalaze se dva mjesta, u kojima se sigurno misli na Srce Isusovo.

Ali svejedno danas postoji pitanje, s obzirom i na ono što smo rekli o „duhu vremena“ u kojem živimo: Je li štovanje Srca Isusova danas primjereno dušobrižničkoj situaciji obilježenoj skepsom i racionalizmom i mogu li ja kao svećenik naći u njemu poseban poticaj i oslonac svojem dušobrižničkom djelovanju i svojem svećeničkom životu? Riječ »srce« je, doduše, toliko maltretirana, zloupotrebljavana i zlostavljana riječ, da bismo pomislili: bilo bi bolje ne upotrijebiti je kad se radi o religioznim stvarnostima. Ali ona spada među „prariječi“ koje se ne mogu zamijeniti. Ovdje se ne misli samo na fiziološki organ ljudskoga tijela, koji je predmet istraživanja anatoma i liječenja liječnika. Srce je ovdje najprije izraz tjelesno-duhovnog jedinstva čitava čovjeka. Ono označuje živo, osobno središte čovjeka, centar i jezgru njegove osobnosti.

U riječi »srce« izražava čovjek sam sebe, kad misli sebe čitava i kao jedinstvo, tako kad kaže: Darujem ti svoje srce, to jest: Darujem sebe potpuno Tebi. Srce je u misli čovjeka prije svakog razlikovanja i diferencijacije i poslije njih.

Srce Kristovo je, međutim, središte svih središta. Ono je Srce utjelovljenoga Logosa, Srce u kome se susreću ljubav Oca, koji je predao svoga Sina za život svijeta (usp. Iv 3, 16), i uzvratna ljubav Sina, čija je hrana vršiti volju Očevu (usp. Iv 4, 34). U Isusu Kristu ima sam Bog jedno Srce i to srce za ljude, i u Isusu Kristu ima čovječanstvo svoje srce za Boga.

Budući da čovjek, stvorenje Božje, leži Bogu »na Srcu«, uzima njegov Sin ljudsko srce, kojim ljubi Oca i kojim ljubi ljude.

U Srcu Isusovu se objavljuje veza između Isusova čovještva i božanske dubine i dostojanstva božanskoga Logosa, koji je to Srce uzeo kao svoje. Nigdje nije jasnije vidljivo tko je stvarno Isus Krist nego u ovom Srcu. Ono je nerazdijeljeno i nepomiješano jedinstvo božanstva i čovještva i ujedno ostvarenje ljubavi Boga prema svijetu i konkretiziranje onoga »Evo, dolazim izvršiti tvoju volju« (usp. Heb 10, 7).

Ako današnji svećenik ima pred očima taj svetopisamski pojam Srca Isusova i dublje teološko razumijevanje štovanja Srca Isusova, jesu li još opravdani njegovo oklijevanje i njegova nesigurnost nasuprot štovanju Srca Isusova?

Baš obratno: to daje nove šanse za štovanje Srca Isusova. Jer današnji čovjek, koji je prije svega vizualan tip, spoznaje opet sve više vrijednost simbola. On je postao naklonjeniji simbolima. I u svojim riječima traži sve više — sit mnogostrukog stručnog jezika i kratica — opet sliku i konkretan način govora. Može, dakle, steći novi pristup i k štovanju Srca Isusova, k Srcu Bogočovjeka Isusa Krista, u kojem silna stvarnost utjelovljenja vječne Riječi nije teološki opisana, nego je u svojoj krajnjoj realnosti spoznata, označena i ljubljena.

Zaista, budući da u utjelovljenju kao ujedinjenju nevidljivoga i vidljivoga, božanskoga i ljudskoga leži najdublje opravdanje štovanja Srca Isusova, i budući da današnji čovjek — ako izuzmemo ideološki fiksirane — mjeri vjerodostojnost ideja sve više prema njihovu stvarnom uobličanju i njihovim konkretnim zastupnicima, možemo govoriti o novoj šansi štovanja Srca Isusova.

Probodeno Srce Bogočovjeka Isusa Krista u neku je ruku krajnji vrh utjelovljenja. U njemu se, kao u nekom žarištu, objavljuje darivajuća ljubav Boga Oca i odgovarajuća ljubav Sina. To, međutim, ujedno znači da štovanje Srca Isusova ima uvijek i trinitarni karakter, budući da je ljubav između Oca i Sina sam Duh Sveti.

Neovisno o promjenljivim stilskim formama i o površnim načinima štovanja Srca Isusova, ono je prikladno da modernom čovjeku koji trpi zbog laicizacije svijeta vrati religiozno udomaćenje. Kao što se u 17. stoljeću štovanje Srca Isusova okrenulo protiv racionalističkih i sekularističkih strujanja, tako se i danas odnosi nasuprot sličnoj duhovnoj situaciji.

Šanse obnovljenom štovanju Srca Isusova nalaze se u ne maloj mjeri u neslomljenoj i neslomivoj simboličkoj snazi srca kao znaka cjelovitosti, jedinstva i ljubavi.

Značenje štovanja Srca Isusova za svećenika

1. Štovanje Srca Isusova i svećenik kao »alter Christus« (točke od 1-8 kako ih je izložio biskup Franz Fiengsbach u svome predavanju, ponegdje ima skraćivanja te umetanja pojedinih rečenica)

U svećeničkom ređenju svećenik biva označen Kristovim znakom, koji mu se utiskuje za vrijeme i za vječnost. Jedanput svećenik — uvijek svećenik. Taj znak ga čini na jedinstven način sličnim Velikom svećeniku Isusu Kristu, tako da može djelovati u njegovo ime, po njegovu nalogu i njegovom punomoći. Znak ga razlikuje od krštenih i krizmanih, zaprisiže ga i obvezuje ga za njegova Gospodina i Učitelja. Znak je zalag nepromjenljive vjernosti Krista prema njemu i poziv svećeniku na konačnu vjernost prema njegovu Gospodinu.

Tako sudjeluje u svećeničkoj, učiteljskoj i pastirskoj službi Krista. Djeluje kao njegov zamjenik. Zato krajem 4. stoljeća Ambroziaster, nepoznati rimski egzeget, u svome komentaru Prve poslanice Timoteju naziva svećenike vicarii Christi. Možemo svećenika u pravo shvaćenom smislu nazvati »alter Christus«. Ta je povezanost s Kristom, međutim, za svećenika ujedno i uvijek novi poziv k nasljedovanju Krista, k potpunom suobličavanju s njim. Mora sve više urasti u riječ svetoga Pavla: »Ne živim više ja, nego Krist živi u meni« (Gal 2, 20). Svećenikov život utemeljen je na cjelovitosti i jedinstvu, na potpunoj i cjelovitoj upućenosti na Krista i na duše. Gdje će, međutim, svećenik naći više poticaja i pomoći za tu potpunu i cjelovitu upućenost nego kod Srca Gospodinova?

Jedna molitva iz 16. stoljeća, koja je spadala među omiljene molitve p. Teilharda de Chardina D. I., mogla bi to razjasniti: »Gospodine, uključi me u najdublju nutarnost svojega srca. I kad me budeš držao tamo, pali me, čisti me, rasplamti me, oplemeni me sve dok Tvoje srce ne bude potpuno zadovoljno, sve do potpunog uništenja mene samoga.«

2. Štovanje Srca Isusova i neoženjeni svećenik

Neženstvo svećenika, s kojim se ne samo pomiruje radi Kraljevstva nebeskoga, nego koje I prihvaća, ne znači samo čisto »ne«, nije čisto odricanje od braka I od obitelji. Od jednoga »ne« ne može nitko živjeti. Ono je potpuno, cjelovito »da« Kristu i ljudima, ono je »velika ljubav« u životu Kristova učenika.

Znamo da se danas, u vremenu sve raširenijeg egocentrizma i nadaleko tražene i pospješivane sveopće seksualizacije, na spolnost gleda izolirano, i da se s obzirom na celibat mnogo radije govori o frustraciji negoli o pronalaženju smisla. Potpuno otkriće I ispunjenje smisla celibata postići će svećenik općenito sigurno tek u j e d n om doživotnom procesu. Što više, međutim, u Srcu Isusovu bude spoznao ludost I ljubav križa, utoliko će ga više ispunjati radost jarma Kristova.

3. Štovanje Srca Isusova i totalnost svećeničkog poziva

Svećenički poziv je jedan od malobrojnih poziva, možda čak i jedini, koji njegova nosioca potpuno zaokuplja. Svećenik ne bi trebao znati za 8-satni radni dan i za 5-dnevni radni tjedan. On se vlada poput majke, koja je stalno tu za svoju obitelj. On je tako tu stalno za Gospodina i za njegovu Crkvu.

Sve sile svećenika pozvane su u njegovu svećeničku službu, kako već situacija Kristova stada zahtijeva. On mora naviještati riječ, poučavati, pozivati na red, ohrabrivati, dovoditi nazad, liječiti I izmirivati; on mora biti otac i istovremeno brat, proglašavati Božje gospodstvo i ujedno mu se u krajnjoj poniznosti i predanju pokloniti. Mora »postati svima sve« (usp. 1 Kor 9,22).

Štovanje Srca Isusova može mu biti ovdje od odlučne pomoći. Ono, naime, odbija sve jednostranosti i poziva sve sile svećenika da odgovore Njegovu pozivu. Štovanje Srca Isusova odbija pustu suhoću racionalista, rigoroznu tvrdoću paše. Ono se odupire i obamiranju svih emocionalnih sila, smrzavanju osjećaja. Ono teži za harmoničnim skladom svih duševnih moći, i to i u pobožnosti i u teologiji.

Učenja i primjeri svetog Ivana Marije Vianneya mogu u tome pogledu pružiti svima značajnu uporišnu točku: Arški župnik je bio veoma ponizan, ali itekako svjestan, kao svećenik, da je neizmjerni dar za svoj narod: "Dobri pastir, pastir po Božjem srcu, je najveće blago koje dobri Bog može dati nekoj župi i jedan od najdragocjenijih darova božanskog milosrđa" (3). Kada bi govorio o svećeništvu naprosto nije nalazio riječi da opiše veličinu dara i zadaće povjerene jednom ljudskom stvorenju. "O kako je svećenik velik!... Kada bi to shvatio, umro bi... Bog ga sluša: on izgovori dvije riječi a Naš Gospodin silazi s neba na njegov

glas i zatvara se u malu hostiju...” (4). Objasnjavajući svojih vjernicima važnost sakramenta govorio je: “Bez sakramenta Reda, ne bismo imali Gospodina. Tko ga je stavio tamo u svetohranište? Svećenik. Tko je dočekaao vašu dušu kada je prvi put ulazila u život? Svećenik. Tko je hrani i krijepi na njezinu zemaljskom putovanju? Svećenik. Tko će je pripraviti da se pojavi pred Božjim licem, perući je po posljednji put u krvi Isusa Krista? Svećenik, uvijek svećenik. A ako bi ta duša umrla [zbog grijeha] tko će je podići na novi život, tko će joj vratiti spokoj i mir? Ponovno svećenik... Poslije Boga, svećenik je sve!... On će sama sebe shvatiti tek u nebu” (5). Ove riječi, koje su izašle iz svećeničkog srca jednog župnika, mogu se činiti pretjeranima. Ipak, iz njih se da nazrijeti koliko je on mnogo cijenio sakrament svećeništva. Kao da ga je preplavljivao bezgranični osjećaj odgovornosti. “Ako bismo dobro shvatili što je svećenik na zemlji, umrli bismo, ali ne od straha, već od ljubavi... Bez svećenika, smrt i muka Našega Gospodina bili bi beskorisni. Svećenik je taj koji nastavlja djelo otkupljenja na zemlji... Kakve bi koristi bilo od kuća pune zlata kada ne bi bilo nikoga da otvori njezina vrata? Svećenik posjeduje ključ nebeskih blaga: on otvara vrata; on je ekonom dobroga Boga; upravitelj njegovih dobara... Ostavite župu dvadeset godina bez svećenika i u njoj će se na koncu klanjati životinjama... Svećenik nije svećenik za sebe, već za vas” (6). (Pismo Benedikta XVI)

4. Svećenik kao glasnik trojedinog Boga

Jedinstvena povezanost s Kristom, koju ređenje daruje svećeniku i čijim posljedicama ga ono stalno izaziva, nalazi svoje upotpunjenje u ljubavi k Ocu i Duhu Svetom, a to znači u tajni Presvetoga Trojstva. Krist je, naime, bez Oca nezamisliv. »Ja i Otac smo jedno« (Iv 10, 30). Krist i njegova ljubav — tj. njegovo Srce — nezamislivi su i bez Duha Svetoga. Tko kod Oca i kod Sina govori o ljubavi, mora nužno govoriti i o Duhu Svetom.

Sigurno je opravdana briga tzv. karizmatičkog pokreta da digne u svijest kršćana postojanje i djelovanje Duha Svetoga. Trinitarni karakter štovanja Srca Isusova očuvat će ga od svake lagodnosti i samozadovoljstva, i dat će mu, štoviše, onu dinamiku Duhova, za koju se danas napose brine spomenuti karizmatički pokret.

5. Štovanje Srca Isusova i svećenik kao odvjetnik religioznoga prioriteta

U današnjoj teologiji i u današnjem pastoralu igra veliku ulogu tzv. antropološki pristup. To je pridonijelo znatnijem proširivanju teološke spoznaje i praktičnog iskustva. Taj je antropološki pristup sve dotle ispravan dok ne zaboravi prodor u transcendenciju i dok ne previdi da Gloria Dei i naviještanje spasa u Isusu Kristu imaju apsolutnu prednost pred svim »horizontalnim«. Religiozna dimenzija svećeničke službe ima kao neizbježnu posljedicu i socijalnu službu. Tko čovjeku govori o Bogu i tko ga poziva k obraćenju (Mt 4, 17), ne može šutjeti o bratu, za kojega vrijedi ista ova poruka i za kojega je Krist jednako umro, ne može šutjeti o službi bližnjemu, jednog za drugoga.

Štovanje Srca Isusova može učvrstiti i potpomoći kristocentričnost ispred antropocentričnosti u životu svećenika i ujedno odrediti položaj horizontalnoga. Tko, naime, pogleda na Srce Isusovo, upoznaje njegovo potpuno predanje i biva pozvan da uzvratu potpunim predanjem. U tom potpunom predanju, koje uči od Srca Isusova, stječe on ujedno i smisao i mjeru za svoju službu čovjeku i osjećaj za bližnjega (čovjekoljublje).

Briga svećenika za istinsko i cjelovito ljudsko, koja mu je upravo danas napose naložena, dolazi iz veće dubine i ozbiljnije obveze nego bilo koji potpuno ljudski humanizam. Ona dolazi iz Srca rassetoga Krista.

6. Štovanje Srca Isusova i svećenik kao nasljedovatelj Rassetoga

Tzv. pasivne kreposti su već godinama zapostavljene, ne samo u naviještanju nego i u konkretnom kršćanskom životu. Samoostvarenje je postalo važan cilj svake pedagogije. Svakako da čovjek mora doći sam k sebi da bi bio potpun čovjek. Ali najbliži put k samom sebi — kršćanski paradoks — jest put koji prvo prividno odvodi od nas, naime put preko Krista, gdje je put samoponištenje (exinanitio) (usp. Fil 2, 7), da ne bismo više živjeli mi, nego Krist u nama (usp. Gal 2, 20).

Zato i vježba pasivnih kreposti spada k upotpunjenju našeg kršćanskog života. Naravno da je teže ostvariti strpljivost, poslušnost i poniznost.

Bilo bi ipak osiromašenje kršćanskog života, a već i prije osiromašenje kršćanskog naviještanja i odgoja, kad bi pasivne kreposti nestale iz našega rječnika. Pravilno shvaćeno i pravilno obavljano štovanje Srca Isusova može nam tu uvelike pomoći, i to i nama svećenicima osobno i kao poticaj za naš pastoralni rad.

7. Štovanje Srca Isusova i svećenik kao »muž (čovjek) probodena srca«

Koliko jako trpimo mi svećenici zbog našeg vlastitog zatajenja, zatajenja

u našoj svećeničkoj službi te zatajenja i nedovoljnosti u našem svećeničkom životu! Trpimo što još uvijek nismo oni koji bismo željeli biti, koji bismo morali biti. Ali trpimo i zbog ravnodušnosti, duhovne tromosti i nevjernosti onih za koje nas je Gospodin postavio. Trpimo zbog toga što se Kristova ljubav omalovažava i prezire. Trpimo zbog tolikog manjka poštovanja i razumijevanja naprama Gospodinovoj ljubavi u njegovoj riječi i u njegovim sakramentima, napose u Presvetoj Euharistiji. Spoznajemo da se od nas traži zadovoljština i pokora i za naše vlastite grijeha i za grijeha drugih (usp. Heb 9, 7).

Tu nam je Srce Isusovo stalna opomena i poticaj. Gospodin je pružio veliku zadovoljštinu za grijeha svijeta. On stvara veću protutežu protiv grijeha. U svome Srcu koje ljubi, u svom poslušnom predanju Ocu sve do smrti na križu nadvladava on zlo i ostvaruje spas svijeta. Charles de Foucauld je kao rijetko tko vodio u pustinji život pokore i odricanja i kao rijetko tko posvetio se klanjanju presvetom Sakramentu. On nosi na svoj im grudima znak utjelovljene ljubavi: Srce Isusovo, nad kojim stoji križ.

I nad našim srcem mora stajati Kristov križ, tj. mora ga dovesti do savršenosti.

Nije bez razloga Karl Rahner označio sutrašnjeg svećenika kao čovjeka s probodenim srcem, koje je »probodeno bezbožnošću egzistencije, ludošću ljubavi, bezuspješnošću, iskustvom vlastite bijede i duboke nesigurnosti, vjerujući da se jedino po takvom srcu posreduje snaga poslanja, da se autoritet službe, svaka valjana objektivnost riječi, svaka djelotvornost sakramenata samo onda pretvaraju u događaj spasenja po milosti Božjoj ako dođu do čovjeka posredništvom tog neizrecivog središta jednog probodenog srca«.

I dalje nalazimo kod istog autora: »Sutrašnji svećenik nalazi svoju vlastitu bit ako pogleda na Srce Gospodinovo. To je ono Srce koje je pustilo u sebe tamu svijeta, njegov grijeh. Srce koje je svoju bogonapuštenost sakrilo u Očeve ruke. Srce koje nije htjelo nikakve moći osim one praštajuće ljubavi. Srce koje je bilo probodeno i tako postalo izvorom svega Duha . . . To probodeno Srce mora sutrašnji svećenik susresti.«

8. Štovanje Srca Isusova i svećenik kao čovjek Crkve

Krist i Crkva spadaju zajedno. Krist je Glava svoga Tijela, koje je Crkva (Kol 1, 18). Zato se nikad ne može reći: Krist da, ali Crkva ne. Tko rekne »da« Kristu, mora reći »da« i Crkvi, Crkvi kakva nam se konkretno predstavlja, našem papi, našem biskupu, našim svećenicima i đakonima, Crkvi grešnika i svetaca.

Svećenikovo „DA“ Crkvi, nema elemente radnog ugovora, ili odnos nekog namještenika. Oni koji stoje vani identificiraju ga — i to ne krivo — na poseban način s Crkvom.

On zato i trpi kao nitko drugi, kad Crkvu pogrđuju, kad je progone i kad joj lažno pripisuju svaku vrstu opačine (usp. Mt 5, 11). On duboko trpi od toga, kad jedinstvo Crkve biva ugroženo. Rascijepjenost kršćanstva osjeća kao neposrednu osobnu bol.

Kako bi on kao čovjek Crkve mogao dobiti veću pomoć nego po pogledu na Srce svoga Gospodina, na Srce koje je probodeno da bi sebe dalo za svoje do zadnje kapi krvi i vode, tako da mnogi crkveni oci s pravom kažu: Crkva je izišla iz bočne rane Gospodinove. Kako svećenik ne bi dobio u neiscrpivoj ljubavi božanskoga Srca snage, da ne popusti nikakvom razočaranju i nikakvoj napasti na resignaciju! Kako ne bi u neslomljenu predanju božanskog Srca volji Očevoj uvijek dobivao srčanost da pođe za izgubljenom ovcom i da sve pridobije za Krista! Kako ga štovanje Srca Isusova ne bi sve više oblikovalo da bude: Vir Dei et Ecclesiae!

Dobro bi bilo ovo razmatranje o štovanju Srca Isusova i svećeniku zaključiti spomenom One od koje se zajedno s njegovim tijelom rodilo i njegovo srce. Nitko nije stajao tako blizu Srcu Isusa Krista, nitko nije njegovu ljubav tako shvatio i uzvratio, nitko nije postao toliko sličan probodenu Srcu Isusovu kao Srce Marijino, koje je bilo probodeno mačem (Lk 2, 35). Zahvaljujemo Bogu što je nama, i upravo nama svećenicima dao presvetu Djevicu Mariju — kao dar Srca Isusova nama ljudima.

Ona, naša Nebeska Majka, neka svojim uzorom i svojim zagovorom pomogne da Srce njezina božanskoga Sina bude opet sve više spoznato i ljubljeno i da štovanje Srca Isusova dovede do zdrave obnove našeg svećeničkog života.

Izvori za ovaj tekst su:

Pismo Pape Benedicta XVI, uz proglašenje svećeničke godine, također je to bila i 150-ta obljetnica smrti sv. Ivana Marije Vianneya, dakle pismo je datirano 19. lipnja 2009.

Drugi je izvor, jedan nagovor ili predavanje koje je kao biskup Essena, a kasnije je bio i kardinal, davne 1977. održao Franz Fiengsbach, na jednom susretu svećenika u biskupiji.

Treći bi izvor bila poruka Pape Ivana Pavla II za stotu obljetnicu posvete svijeta Božanskom Srcu Isusovu, 1999. godine.

o. Drago Vujević
Hreljići, 23.6.2017.

ZNANSTVENI SKUP

70. OBLJETNICA USPOSTAVE PAZINSKE ADMINISTRATURE

40. OBLJETNICA UJEDINJENJA ISTARSKE CRKVE

MONS. DR. DRAGUTIN NEŽIĆ PRVI BISKUP UJEDINJENE ISTARSKE CRKVE

U petak 20. listopada 2017. godine, pred velikim auditorijem u Auli magni Pazinskog kolegija – klasične gimnazije održan je znanstveni skup posvećen 70. obljetnici uspostave Apostolske administrature u Pazinu, 40. obljetnici ujedinjenja Crkve u Istri te mons. Dragutinu Nežiću, prvom biskupu ujedinjene Istarske crkve. Skupu je prisustvovao velik broj sveučilišnih profesora, znanstvenika, stručnjaka, povjesničara, pravnika, kulturologa, svećenika, redovnika i predstavnika crkvene i civilne vlasti. Među nazočnima bili su mons. Ivan Devčić, riječki nadbiskup i metropolita i biskupi mons. Dražen Kutleša, mons. Ivan Milovan i mons. Valter Župan. Nakon prigodnih pozdrava, skup je otvorio mons. Dražen Kutleša, biskup porečki i pulski i domaćin skupa.

Biskup Kutleša je u svom izlaganju istaknuo promjenjive okolnosti te složen i slojevit kontekst u kojemu je kroz povijest, a posebno nakon pada Austro-Ugarske Monarhije 1918. godine, djelovala Crkva u Istri i njezino svećenstvo. Biskup se osobito osvrnuo na tri totalitarizma i ideologije (nacionalsocijalizmu, fašizmu i komunizmu) kojima se istarsko svećenstvo suprotstavilo u XX. stoljeću, unatoč njihovim stalnim težnjama da Crkvu i svećenstvo sebi podrede. Crkvu u Istri i njezin narod, biskup Kutleša je opisivao s gledišta glagoljaške pismenosti, crkvenih matica i bogoslužja na narodnom jeziku koje je Crkva svojem narodu

u Istri osiguravala od 1215. godine, kao isključivu povlasticu među europskim narodima. Brigu Crkve za narod prikazao je i kroz promicanje socijalne pravde navodeći preko 700 bratovština, desetke hospicija, izdavaštvo, đачke stipendijske zaklade i škole koje su potpomagali i osnivali njegovi prethodnici – biskupi. Naglasio je primjer biskupa Dobrile koji je svoj prvi biskupski govor i poslanicu održao na hrvatskom jeziku te na tom jeziku objavio omiljeni molitvenik „Otče, budi volja tvoja“. Postojanost istarskog svećenstva opisao je kroz žrtvu za narod u doba triju totalitarizama navodeći otpore asimilaciji, brisanju identiteta i nasilnoj dekristijanizaciji zbog čega su mnogi svećenici bili konfinirani, zatvarani, šikanirani, odvođeni, proganjani, zlostavljani, mučeni i ubijeni.

Posebno je pronicljivo govorio o ulozi narodnjaštva i svećenstva u borbi za očuvanje hrvatskog identiteta tijekom fašističke okupacije, ali i o naporima koje je ono, predvođeno Božom Milanovićem, nakon II. svjetskog rata diplomatski ulagalo za priključenje Istre hrvatskoj matici. „Odmah nakon završetka rata 1945. na čelu s mons. Božom Milanovićem, svećenici su pred čitavim svijetom punim ustima zatražili priključenje Istre matici zemlji Hrvatskoj, iako su već tada – nećemo to kriti – jasno znali da kao vjernici i svećenici tom opcijom ne biraju sebi lagodniji put“. Biskup je nastavio „Svećenstvo u Istri stoljećima se

odupiralo povijesnim krivotvorenjima očite istine. Samo istinom i argumentima može se razumjeti uloga svećenstva u Istri, posebno u događajima koje obilježavamo ovim skupom. Istina se može neko vrijeme zataškavati, ali se ne može pobijediti. Istina je uvijek samo jedna, ne postoji više istina!“ rekao je.

Napokon je istaknuo lik i djelo mons. Dragutina Nežića koji je tijekom 37 godina službe u ovoj biskupiji ostavio duboko svjedočanstvo, utkao sebe, svoju dušu i srce za ujedinjenje Istarske Crkve. Biskup Kutleša opisao je mons. Nežića kao čovjeka čvrstih stavova u pitanjima vjere, morala i Crkve, ustrajnim do kraja, a s druge strane kao osobu otvorenu novostima i suradnji. Zaključujući svoje izlaganje biskup Kutleša je pozvao sve da u ovoj prilici, ali i drugdje, ustrajno promiču istinu jer to zaslužuju žitelji Istre, i oni koji su vjernici i oni koji to nisu, ali i svećenstvo koje je stoljećima ustrajno i nepokolebljivo podnosilo patnju i nedaće za svoj narod i zajedno sa svojim narodom. Govor mons. Dražena Kutleše bio je popraćen dugim pljeskom i odobravanjem prisutnih.

Izlaganja i rasprave na skupu, koja su bila multimedijalna i koncipirana u skladu s najsuvremenijim znanstvenim trendovima, sadržajno se mogu svrstati u nekoliko cjelina. Najprije se razmatrao povijesni te civilnopravni i kanonskopravni kontekst u doba prije, tijekom i nakon II. svjetskog rata. Posebno su bile zastupljene teme o fašizmu u Istri i svećenicima -narodnjacima koji su čuvali slavenski identitet ovdašnjega naroda, kapitulaciji Italije, ratnim prilikama, tzv. Rujanskim (Pazinskim) odlukama, problemu suvereniteta u Istri nakon 1943., diplomatskim aktivnostima niza svećenika, posebno mons. Bože Milanovića, u okvirima kojih su statistikama župa, crkvenim maticama, argumentom glagoljaške pismenosti i progona pod fašizmom dokazivali slavenstvo Istre u Londonu 1946. i Parizu 1947. godine.

Druga cjelina bila je posvećena Apostolskoj administraturi u Pazinu. Eminentni stručnjaci su definirali njezin pojam u kanonskom pravu, analizirali imenovanja apostolskih administratora u Istri, podudarnost civilnog teritorijalno-političkog razgraničenja i imenovanje administratora te posebno vrednovali mons. Dragutina Nežića kao apostolskog administratora u tadašnjem jugoslavenskom dijelu Tršćanske i Koparske biskupije.

Jedna od središnjih tema ovoga skupa bila je papinska bula „Prioribus saeculi“ kojom je uspostavljeno jedinstvo Crkve u Istri, tj. prvi put u povijesti hrvatski dio Istre njome je objedinjen u jednu biskupiju – Porečku i Pulsku. Stručnjaci su bulu analizirali s obzirom na njezin sadržaj te prava koja iz nje proizlaze za Porečku i Pulsku biskupiju. Zatim se analiziralo

vrijeme izdavanje te crkveno-vjerske i civilne prilike koje su joj prethodile i u kojima je stupila na snagu, posebice u kontekstu Osimskih sporazuma iz 1975. (i njihova stupanja na snagu 1977.). Napokon, pružen je i osvrt na svečanu proslavu njezina stupanja na snagu koja se održala 8. i 9. rujna 1978. godine u Poreču.

Središnji i najveći dio izlaganja bio je posvećen liku i djelu mons. Dragutina Nežića koji su znanstvenici propitivali iz različitih gledišta i u svojoj složenosti biskupove pojavnosti. Najprije se prišlo izlaganju o njegovu „predistarskom“ razdoblju kada je djelovao kao svećenik Zagrebačke nadbiskupije. Govorilo se o njemu kao svećeniku rodnom iz Jasterbarskoga, zatim duhovniku u Zavodu svetog Jeronima u Rimu, duhovniku u Nadbiskupskom bogoslovnom sjemeništu u Zagrebu, predavaču ascetike i mistike na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, ali i o službi vicepostulatora u kauzi za proglašenje blaženim biskupa dr. Josipa Langa. O osobi mons. Nežića govorilo se kao o pronicljivu povjesničaru, zauzetu čuvaru župnih i biskupijskog arhiva, adiminatoru jugoslavenskog dijela Tršćanske i Koparske biskupije te biskupu porečkom i pulskom kojega treba razmatrati u kontekstu događanja u Istri nakon 1947. godine. Znanstvenici, biskupi, ali i njegovi poznanici također su na skupu iznosili Nežićevu pastoralnu i upraviteljsku dimenziju, posebno brigu o župama te zasluge za osnivanje župa u Istri (u Puli i Labinu, u Rapcu, Sveti Matej – Cere, Juršići).

Osim iz perspektive partikularne Crkve, biskup Nežić se analizirao s obzirom na događanja u općoj Crkvi, posebno u svezi s Koncilom i postkoncilskom obnovom koju je oduševljeno prihvatio. Na skupu su se isticali naponi mons. Nežića kojima je duh Koncila pokušavao usaditi svećenicima i vjernicima, i to na područjima obnove liturgije, odnosa Crkve i medija, poimanja Crkve i odnosa Crkve prema znanosti.

Poznavatelji biskupa Nežića i znanstvenici iznijeli su visoke ocjene o njemu kao brižnome upravitelju crkvenih vremenitih dobara, pokretnih i nepokretnih, koje je u teškim vremenima poslijeratne agrarne reforme, nacionalizacije i konfiskacije nastojao zabilježiti i očuvati. Isticalo se kako će ostati upamćen po specifičnim odnosima prema jugoslavenskim političkim vlastima, minucioznom i preciznom (gotovo pravničkom) razumijevanju tzv. Tršćanske krize te njezinih učinaka i međunarodnopravnih odjeka. Razboritost mons. Nežića sudionici skupa prepoznali su i u odnosu prema staleškim svećeničkim društvima, napose u odnosu prema Društvu svetog Ćirila i Metoda, ali i prema pojedinim svećenicima. Nežić je predstavljen kao dosljedan i nepopustljiv u obrani stavova Biskupske konferencije Jugoslavije iznesenih u dokumentima „Non expedit“ i „Non licet“, kojima

se zabranjuje rad svećeničkih staleških društava ako nemaju odobrenje ordinarija.

Dok je obavljao službu adiministratora, mons. Nežić pokrenuo je dijecezanski postupak za proglašenje blaženim i svetim vlč. Miroslava Bulešića, imenovavši 29. ožujka 1956. godine mons. Marija Pavata postulatorom u kauzi. Stoga su na skupu opravdano istaknute Nežićeve velike zasluge, ali i izraziti otpor vlasti u kojemu je taj postupak pokrenuo nastojeći zabraniti svaki spomen Bulešićeva imena.

Skup je bio popraćen brojnim pitanjima i raspravama u koje su se, osim izlagača, često uključivali ljudi koji su mons. Nežića (i mons. Milanovića) osobno poznavali. Njihova sjećanja na poseban su način pridonijela vjerodostojnosti tvrdnji i verifikaciji

iznesenih zaključaka te su u svemu afirmirala ostvarivanja temeljne ideje skupa koja se sastoji u otkrivanju istine. Ta ideja dodatno će se ostvariti i objavljivanjem knjige – zbornika radova – u kojoj će se prikupiti i time trajno dokumentirati spoznaje do kojih se došlo.

Na kraju najavljena je i liturgijska proslava ovih velikih i važnih obljetnica za Crkvu u Istri koja će se održati u Poreču o svetkovini svetog Mavra, 21. studenoga 2017. godine.

Ovaj tekst završit ćemo s događanjima na marginama ovoga skupa gdje se u komentarima i osobnim razgovorima često isticalo kako je ovo možda i najvažniji znanstveni skup u Istri održan u posljednja dva ili tri desetljeća.

PROGRAM

70. obljetnica uspostave Pazinske administrature

40. obljetnica ujedinjenja Istarske Crkve

Mons. dr. Dragutin Nežić,
prvi biskup ujedinjenje istarske crkve

Pazin – Pazinski kolegij
20. listopada 2017.

9,00-9,30

Pozdravi

9,30-9,45

Bernardin Filinić (Pula)

Ratne i poratne prilike u Istri

9,45-10,00

Ivan Milotić (Zagreb)

Značenje Pariškog mirovnog ugovora i uvjetovanost crkvene organizacije u Istri teritorijalno – političkim promjenama

10,00-10,15

Maksimilijan Buždon (Pula)

Apostolska administratura u kanonskom pravu i kanonsko značenje bule Prioribus saeculi

10,15-10,30

Stanko Škunca (Zadar)

Crkveno-politički razlozi nastanka Pazinske administrature

10,30-10,45

Franjo Velčić (Krak)

Crkveno-vjerski razlozi ujedinjenja Istarske crkve

10,45-11,00	14,30-14,45
Ljudevit Maračić (Zagreb)	Josip Grbac (Umag)
<i>Prioribus saeculi: značenje i posljedice za Crkvu u Istri</i>	<i>Biskup Nežić i postkoncilska obnova Crkve u Istri</i>
11,00-11,15	14,45-15,00
Sergije Jelenić (Poreč)	Mario Sošić (Rovinj)
<i>Svečanosti prigodom proglašenja bule Prioribus saeculi</i>	<i>Odnos biskupa Nežića i političke vlasti</i>
11,15-12,00	15,00-15,15
Rasprava	Budislav Vukas (Rijeka)
	<i>Biskup Nežić i Tršćanska kriza</i>
12,00-13,30	15,15-15,30
Pauza	Stipan Trogrlić (Pula)
13,30-13,45	<i>Odnos biskupa Dragutina Nežića prema svećeničkim staleškim društvima s posebnim osvrtom na odnos prema istarskom ĆMD-u</i>
Branka Poropat (Poreč)	15,30-15,45
<i>Životopis i povijesni rad biskupa Dragutina Nežića</i>	Ilija Jakovljević (Fažana)
13,45-14,00	<i>Početak procesa za proglašenje blaženim vlč. Miroslava Bulešića te fama sanctitatis u narodu</i>
Stjepan Baloban (Zagreb)	15,45-16,00
<i>Zagrebačko razdoblje života i djelovanja svećenika Zagrebačke nadbiskupije, dr. Dragutina Nežića</i>	Jakov Jelinčić (Pazin)
14,00-14,15	<i>Briga biskupa Dragutina Nežića za očuvanje i zaštitu arhivske baštine Porečke i Pulske biskupije</i>
Ivan Kovač (Rim)	16,00-16,15
<i>Imenovanje dr. Dragutina Nežića administratorom Pazinske administrature i poslije rezidencijalnim biskupom – političke i crkvene okolnosti</i>	Jordan Matković (Poreč)
	<i>Biskup Nežić i crkvena dobra</i>
14,15-14,30	16,15-17,00
mons. Ivan Milovan (Fažana)	Rasprava
<i>Pastoralno djelovanje biskupa Dragutina Nežića (1947.- 1984.)</i>	17,00 – 17,30
	Zaključak

Mons. Dražen KUTLEŠA, porečki i pulski biskup UVOD U PREDAVANJA

Mons. Kutleša u svome je uvodnom obraćanju istaknuo cilj toga znanstvenog skupa: na znanstveni način razmotriti pitanja u svezi s osnivanjem Apostolske administrature, ujedinjenjem istarske Crkve te životom i djelom porečkoga i pulskog biskupa mons. dr. Dragutina Nežića koje se snažno i višesložno odražava u našoj sadašnjosti. Biskup je izrazio zadovoljstvo ostvarenjem simpozija te zahvalnost svima koji su u njega uložili svoju zauzetost, htijenje, znanje i vrijeme, a posebno članovima Organizacijskoga odbora. Gledajući program simpozija, možemo zaključiti kako je život biskupa Nežića bio usko povezan s dvama spomenutim događajima, rekao je biskup. Kako bismo bolje shvatili važnost spomenutih događaja, potrebno je sagledati previranja u Europi i svijetu nakon raspada Austro-Ugarske Monarhije i pojavu raznih težnji koje su razvile nove državne zajednice. Potrebno je to sagledati u kontekstu pojave novih hegemonija u vrtlogu oblikovanja triju totalitarizama koji su obilježili 20. stoljeće, nacionalsocijalizma, fašizma i komunizma. U kontekstu koji nije lako pojmiti u svim njegovim sastavnicama, nalazi se i poslanje Crkve te uloga njezinih službenika, izloženih raznih pokušajima utjecaja kako bi se priklonili nekoj od ideologija. Ako to nije moguće izravno, totalitarne vlasti političkim, medijskim, obrazovnim i drugim sredstvima oblikuju svoje tumačenje koje zahvaća razne segmente društva i može se protegnuti u desetljeća nakon tih događaja. Ta mogućnost postoji dokle se god ne predstave vjerodostojni dokumenti i sve dok se ne prikaže cjelovita istina te stvarnosti. Danas kada svečano proslavljamo obljetnicu ovih velikih i važnih događaja za Crkvu u Istri i hrvatski narod, mora se naglasiti kako su one vrhunac stoljetnih nastojanja narodnjaštva i borbe istarskoga svećenstva. Sjedinjenje Istre s Hrvatskom i uspostava Apostolske administrature u Pazinu te napokon ujedinjenje Crkve u Istri 1977. godine nisu posljedice tek povijesne ili političke slučajnosti, već se radi o stoljetno izgrađivanom i promišljeno postignutom cilju narodnjačkoga pokreta koji je u Istri predvodilo svećenstvo. Spomenute obljetnice treba razmatrati u cjelokupnom kontekstu i kao završni čin jednoga dugog, slojevitog i složenog povijesnog procesa čiji je nerazdvojni dio bila Crkva i njezino svećenstvo. U ovim je krajevima upravo svećenstvo osiguralo svojemu narodu isključivu povlasticu korištenja narodnim jezikom i bogoslužjem na jeziku koji puk razumije. Svećenstvo je u Istri razvijalo glagoljašku pismenost, vodilo crkvene matice na glagoljici, držalo bogoslužja na narodnom jeziku te pisalo i izdavalo knjige na jeziku koji je narod razumio. Ta se tradicija, u kojoj se ogleda sva posebnost našega naroda i njegovih župa u Istri održala do fašističke vlasti kada biva sustavno i grubo zatirana i uništavana.

Svećenici su na čelu s mons. Božom Milanovićem 19. 3. 1946. u Pazinu primili članove savezničke komisije za razgraničenje Julijske krajine. Kao dokaz slavenske Istre i postojanja slavenskih župa iznosili su argument službe Božje na staroslavenskom jeziku i raširenosti glagoljice, glagoljičke pismenosti i kulture. Upravo je u zgradi tadašnjega sjemeništa mons. Milanović priredio izložbu „Svjedočanstva o slavenstvu Istre“ gdje je članovima komisije predstavljao glagoljašku baštinu kao argument za međudržavno razgraničenje. Na mirovnoj konferenciji u Parizu glagoljaška baština i staroslavenski jezik bit će među presudnim argumentima za odluku da Istra kao slavenski kraj bude sastavni dio Hrvatske. Crkva u Istri i njezino svećenstvo oduvijek su promicali socijalnu pravdu. Moji su prethodnici u Istri poticali osnivanje, odobraval i potpomagali rad oko 700 bratovština, na desetke hospicija za siromašne, nemoćne, bolesne, siročad i udovice, podsjetio je biskup. Tijekom 19. i 20. stoljeća u župnim kućama, a posebno samostanima, djelovale su pučke škole i gimnazije. Mnogi su svećenici, osobito posredstvom narodnjačkih društava sv. Mohora i sv. Ćirila i Metoda, osnivali škole, čitaonice i poticali izdavaštvo. Biskup Juraj Dobrila na poseban je način poticao osnivanje đачkih stipendijskih zaklada radi dobrobiti naroda. Zastupajući interese naroda, Crkva i njezino svećenstvo bili su intenzivno uključeni u političke procese toga vremena. Biskup Dobrila svoj je prvi biskupski govor održao na hrvatskom jeziku što je imalo snažno političko i mobilizacijsko značenje. Radi promicanja hrvatskoga jezika, izdao je i molitvenik „Oče, budi volja tvoja“. Veliku žrtvu u 19. i 20. stoljeću podnijeli su istarski svećenici narodnjaci odupirući se asimilaciji, brisanju identiteta i kasnijoj fašizaciji. Otpor i stradanje poimence ubijenih svećenika upisuju se u izvješće o audijenciji svećenika kod savezničke komisije za razgraničenje Julijske krajine. U tim se materijalima spominju konfinacije, zatvaranja, šikaniranja, odvođenja, progoni, zlostavljanja i mučenja samo zato jer su bili sinovi slavenskoga naroda. U vrijeme fašističke okupacije povijesni je teret opet silom prilika bio znatnije pao na svećenička leđa, oni su jedini mogli ostati s nacionalno ugroženim narodom. Što je u njima, kao i u narodu, živjelo, sazrijevalo i borilo se pokazali su, kako svojim ratnim stradanjima, tako i kada su odmah nakon završetka rata 1945., na čelu s Božom Milanovićem, pred čitavim svijetom, punim ustima zatražili priključenje Istre matici zemlji Hrvatskoj. Iako su već tada jasno znali da kao vjernici i svećenici

tom opcijom ne biraju sebi lakši put. Po cijenu života, svećenstvo je u Istri stalo u obranu svoga naroda pred totalitarnim režimima 20. stoljeća. Stoljećima se u Istri svećenstvo odupiralo povijesnim krivotvorenjima očite istine. Samo istinom i argumentima može se razumjeti uloga svećenstva u Istri, posebno u događajima koje obilježavamo ovim skupom, podsjetio je biskup Kutleša. „Istina se može neko vrijeme zataškavati, ali se ne može pobijediti“, citirao je biskup poznatu izreku.

Unatoč saznanju da će biti progonjeni i da će trpjeti zbog zagovaranja priključenja komunističkoj zemlji, ustrajali su na tome jer su znali da će im Krist biti blizu. To možemo vidjeti iz primjera bl. Miroslava Bulešića koji je trpio za svoju vjeru i svoj narod. To je put da se bolje sjedini s Kristom. Progoni su Crkve neminovni jer je ona povezana sa sviješću naroda, ona će uvijek dobro pohvaliti, a zlo osuditi. Drugi, lakši put je da se šuti i ništa ne poduzima, ali mora postojati svijest da se ni takvim ponašanjem neće izbjeći prijezire onih koji se s nama ne slažu. Djelujući u ovoj biskupiji 37 godina, biskup Dragutin Nežić utkao je sebe, srce i dušu u ujedinjenje istarske Crkve. Dao je svjedočanstvo vjere prema čovjeku, ali i prema svome hrvatskom narodu. S jedne je strane bio čovjek čvrstih stavova po pitanju vjere, morala i Crkve, ustrajan do kraja, s druge strane, bio je čovjek otvoren za novosti i suradnju. Bio je čuvar tradicije, a začetnik otvorenosti i novosti. Sve su to svjedočanstva o tome da su Crkva i svećenstvo u Istri uvijek stajali uza svoj narod.

Otvarajući ovaj skup, pozivam vas stoga da pošteno, vjerodostojno, uvijek se držeći činjenica i argumenata raspravljate o odabranim temama. Pozivam predavače i druge sudionike da u ovoj prilici, ali i drugdje, ustrajno promiču istinu jer to zaslužuju žitelji Istre, oni koji su vjernici, ali i oni koji to nisu, i svećenstvo koje je stoljećima ustrajalo i nepokolebljivo podnosilo patnje za svoj narod i zajedno sa svim drugim narodima, zaključio je biskup Kutleša.

Bernardin FILINIĆ **RATNE I PORATNE PRILIKE U ISTRI**

Zadaća je rad ukratko prikazati ratne i poratne prilike u Istri oko II. svjetskog rata. Da bismo lakše mogli povezati spomenute su i prilike prije II. svjetskog rata tj. zločini fašizma u Istri, jer oni utječu na događaje za vrijeme i poslije II. svjetskog rata.

Zatim slijede događaji za vrijeme II. svjetskog rata s naglaskom djelovanja domaćih antifašista tj. narodnjaka i svećenstva. Dok su od rujna 1939. do lipnja 1941. komunisti bili u savezu sa nacifašistima. 1939. Hitler i Staljin su podijeli Poljsku, a sovjetska vojska okupirala i tri baltičke države, antifašisti Istre su djelovali sve to vrijeme, posebno od pada fašističke Italije u rujnu 1943. kada su hrvatski svećenici upoznali saveznike da u Istri živi većinsko hrvatsko pučanstvo i tako pridonijeli da Istra pripadne Hrvatskoj.

Nakon II. svjetskog rata spominju se zločini komunista ponajviše nad svećenicima Istre od kojih su neke ubili kao Miroslava Bulešića. Prikaz završava dolaskom u Istru dr. Dragutina Nežića, najprije za administratora pa za biskupa 1950. godine.

Ivan MILOTIĆ **ZNAČENJE PARIŠKOG MIROVNOG UGOVORA I UVJETOVANOST CRKVENE ORGANIZACIJE U ISTRI TERITORIJSALNO-POLITIČKIM PROMJENAMA**

Nakon kapitulacije Italije istarsko svećenstvo prisutno je u svim ključnim teritorijalno-političkim događajima povezanim sa Istrom. Ono se nalazi u prikrajku obiju tzv. Rujanskih ili Pazinskih odluka, isključivo se ono spominje u zapisnicima o pregovorima sa Savezničkom komisijom te je, napokon, posredstvom Zbora svećenika svetog Pavla za Istru i njegova odbornika Bože Milanovića imalo presudan utjecaj na teritorijalno-političku pripadnost Istre u sklopu mirovnog ugovora s Italijom 1947. i Osimskih sporazuma 1975. godine.

Međudržavne teritorijalno-političke procese među Italijom i Jugoslavijom koji su za predmet imali Istru od 1947. godine neposredno je pratilo prilagođavanje crkveno-upravne organizacije. Dapače, crkveno-upravna organizacija u Istri u tome je vremenu bila upravo njima svekoliko uvjetovana te je nastajala kao neposredna reakcija na međudržavne ugovorne mehanizme (iz 1947. i 1975.) i njihovo stupanja na snagu. U ovome izlaganju usporedo će se prikazati ti procesi i objasniti njihovi uzroci i razlozi.

Maksimilijan BUŽDON

APOSTOLSKA ADMINISTRATURA U KANONSKOM PRAVU I KANONSKO ZNAČENJE BULE PRIORIBUS SAECULI

U ovom radu želi se dati analiza pojma apostolske administrature s crkveno-pravne strane. Polazište je Zakonik kanonskog prava u kojem nalazimo definiciju za stalno osnovane apostolske administrature kao partikularne Crkve. Izvorište svega jest ekleziologija na koju se pojam partikularne Crkve naslanja pa time i za stalno osnovana apostolska administratura. Taj pojam ušao je u novi Zakonik kanonskog prava iz 1983., dok stari Zakonik iz 1917. ne spominje izričito pojam apostolske administrature. To ne znači da apostolske administrature kao takve nisu postojale. Dapače, u pojedinim razdobljima, posebno nakon 2. svj. rata nalazimo mnoge apostolske administrature koje su najčešće bili dijelovi postojećih biskupija dani na upravljanje apostolskom administratoru. Radi toga se spominje i definira uloga i vlast apostolskog administratora, dok izričito spominjanje apostolske administrature nemamo. Razlog tomu je što se Zakonik iz 1917. drži konceptualne podjele na osobe-stvari-čine. Po svojoj vlasti apostolski administrator je vikar Svetog Oca tj. nije vlastiti pastir apostolske administrature. Povijesni razvoj ove ustanove je dug i njegovi počeci sežu već u vrijeme pape Bonifacija VIII. Kroz povijest je apostolski administrator obično imao pomoćnu ulogu u upravljanju biskupijom bilo zbog nemara njenog biskupa u upravljanju ili nekog drugog važnog razloga. I danas u raznim krajevima svijetu gdje nije moguće ustanoviti biskupiju, kao paradigmu partikularne Crkve tj. partikularnu Crkvu u vlastitom smislu, ustanovljuju se apostolske administrature.

Stanko Josip ŠKUNCA

CRKVENI I POLITIČKI RAZLOZI NASTANKA APOSTOLSKE ADMINISTRATURE U PAZINU

Kad su zapadni saveznici bez dogovora s Rusima u proljeće 1948. htjeli cijeli Slobodni teritorij Trsta predati Italiji, u Istri i Sloveniji bile su velike demonstracije i vojna mobilizacija. Napetost je donekle popustila ljeti iste godine, kad Tito nije htio potpisati Rezoluciju Informbiroa u okrilju Sovjetskog saveza. Tada su saveznici htjeli Tita nagraditi i odlučili Jugoslaviji ostaviti zonu B. Talijani su bili bijesni, a Jugoslavija je htjela i grad Trst. God. 1952. Jugoslavija je prekinula diplomatske odnose sa Svetom Stolicom radi imenovanja Stepinca kardinalom. To je još više otežalo stanje Crkve u Istri i Jugoslaviji.

Kad su 1953. zapadni saveznici odlučili Trst prepustiti Italiji, u Jugoslaviji je ponovno došlo do velikih demonstracija i zveckanja oružjem. Konačno je 1954. ukinut Slobodni teritorij Trsta tako da je 1954 zona A predana Italiji, a zona B Jugoslaviji.

Nakon toga je biskup Nežić dekretom Svete Stolice preuzeo jurisdikciju nad hrvatskim župama zone B (to su Umag, Buje, Novigrad i dr.), premda još nisu bile inkardinirane u Porečko-pulsku biskupiju. To će se dogoditi tek nakon Osimskih sporazuma iz god. 1975. kojim su potvrđene granice Italije i Jugoslavije. Ovi su stupili na snagu ratifikacijom obiju zemalja 1977. Uslijedila je bula Pavla VI «Prioribus saeculi od 17. listopada 1977. kojom je cijela hrvatska Istra ujedinjena u jednu biskupiju. Bula je stupila na snagu na Novu godinu 1978., a svečana proslava pod nazivom «Istarska Crkva jedna» održana je u Poreču 9. travnja 1978.

Franjo VELČIĆ

CRKVENO-VJERSKI RAZLOZI UJEDINJENJA ISTARSKA CRKVE

Preuređenju biskupijskih granica koje se zbilo sedamdesetih godina XX. stoljeća na širem području Istarskog poluotoka, od Trsta do Pule i istočnije do Rijeke, prethodile su učestale pojave prekrajanja crkvenih granica, prouzrokovane izmjenama državnih dominacija i političkih uređenja. Od vremena Mletačke Republike i Austrijskog imperija, Kraljevine Italije i Kraljevine Jugoslavije do komunističke Jugoslavije prekrajanje crkvenoga ustrojstva bilo je jedno od posljedičnih zbivanja. Na tom su prostoru tijekom toga vremenskog razdoblja na crkvenom planu postojale čak šest biskupija.

Crkvene i vjerske razloge koji su konačno doveli do ujedinjenja istarske Crkve kakvu danas imamo, nalazimo u temeljnom dokumentu, buli pape Pavla VI. „Prioribus saeculi“ danoj u Rimu, 17. listopada 1977. godine, a stupila na snagu 8. siječnja 1978. godine. Već početne riječi papinske bule: „Prvih godina devetnaestog stoljeća...“ upućuju nas na početke 19. stoljeća kada je započeo ovaj stoljetni proces.

Naime, nakon dugotrajnih pregovora između bečkoga dvora i Svete Stolice, papa Lav XII (1823.-1829.) bulom «Locum Beati Petri – Mjesto blaženoga Petra» od 30. lipnja 1828. godine, preuređuje tadašnju crkvenu upravu u Istri i Dalmaciji. Tom bulom biva ukinuta Novigradska biskupija u Istri, a druge dvije su sačuvale svoje ime i svoje granice, ali su priključene drugima: koparska tršćanskoj i pulska porečkoj.

U drugoj polovici 20. stoljeća, konačnom teritorijalnom ujedinjenju istarske Crkve prethodile su opet trideset godišnje crkvene i političke podjele.

To što je ostvareno 1978. godine, ima svoje početke već 13 godina ranije, tj. kada je Biskupska konferencija Jugoslavije (BKJ) odlučila u Zagrebu 19. siječnja 1965. imenovati biskupsku komisiju za proučavanje dijecezanskih granica i pitanja, koja su se u tom pogledu rađala. Među članovima komisije od Episkopata bio je imenovan i biskup dr. Dragutin Nežić, apostolski administrator dijela pazinske apostolske administrature.

Težnja za uređenjem istarske Crkve bila je obostrana: i lokalne, mjesne Crkve i Svete Stolice kao glavnog koordinatora života Crkve.

Svako crkveno uređenje u Istri uvijek je bilo povezano i sa civilnim, odnosno političkim uređenjem, pa tako i ovo posljednje iz 1977./1978. godine, tj. nakon obostranih priznanja međudržavnih granica između Italije i Jugoslavije, kao i međurepubličkih granica između Slovenije i Hrvatske. I nakon 40 godina od kada je istarska Crkva postala jedna kao Porečka i Pulska biskupija u Republici Hrvatskoj, na crkveno-vjerskom planu ostaju uvijek žive i smjerokazne riječi prvog biskupa ujedinjene istarske crkve mons. dr. Dragutina Nežića: „Zavolimo je svi čvrsto kao duhovnu majku“.

Ljudevit Anton MARAČIĆ

PRIORIBUS SAECULI – ZNAČENJE I POSLJEDICE ZA CRKVU U ISTRI

Bulom „Prioribus saeculi“ od 17. listopada 1977. papa Pavao VI. kanonski je ujedinio područje hrvatske Istre u jednu crkveno-upravnu jedinicu. Pazinska apostolska administratura pridodana je Porečkoj biskupiji i time ušla u punopravni sastav dotadašnje Porečke i Pulske biskupije (ujedinjene 1828. kao dvije biskupije, svaka s vlastitim teritorijem, ali pod upravom jednoga biskupa). Time su ostvarene opravdane nade i stvarna očekivanja da će ta sada ujedinjena Crkva u Istri pronalaziti prave putove još vjernijeg služenja Božjemu narodu, uz povjerenje i suradnju svih ljudi dobre volje, u dubokom poštivanju svih postojećih i mogućih različitosti. Čini se da se to može ustvrditi i prigodom proslave pedesete obljetnice dekreta.

Velika je zaista bila vrijednost i važnost ove bule za vjerski, pa i nacionalni suživot većinskog dijela stanovništva, Hrvata, kao i njihovih vjekovnih sužitelja Talijana, kojih je prije bilo i mnogo više, ali i manje brojne Rumunje u Čićariji, Furlane, Crnogorce, Srbe i danas sve prisutnije Bošnjake/muslimane. Doista, opće je rašireno uvjerenje kako ujedinjenje Crkve u Istri nije bio signal za produbljanje razlika i različitosti, već je istinski dalo novi poticaj dijaloško-ekumenskom djelovanju na vjerskom području, i iskrenijem suživotu. Srdačnijem suodnosu i prihvaćanju različitosti kojima se nacionalno stoljećima uzajamno obogaćuju žitelji na Poluotoku, unatoč nekim prijeporima i napetostima u nedavnoj prošlosti.

Sergije JELENIĆ

SVEČANOSTI PRIGODOM PROGLAŠENJA BULE PRIORIBUS SAECULI

Bulom „Prioribus saeculi“ ostvaren je višestoljetni san vjernika hrvatskog dijela Istre da napokon budu jedno. Tako ujedinjena Crkva u Istri postaje jedno i s Crkvom u Hrvatskoj.

Mons. dr. Dragutin Nežić, prepoznao je u toj Papinoj odluci silan njezin doseg za sve vjernike na području Istre i zato se svojski založio sa suradnicima oko svečane proslave zajedništva Crkve u Istri koja se ostvarila 8. i 9. travnja 1978. godine u Poreču.

Radi što boljeg organiziranja proslave savjetovao se s Pronuncijem, nadbiskupima i biskupima, Zborom konzultora, Svećeničkim vijećem i profesorima Teologije u Rijeci i Zagrebu. Imenovao je Dijecezanski odbor za proslavu ujedinjenja Apostolske administrature s Biskupijom. Započelo se s velikim uređenjem unutrašnjosti porečke katedrale. Organizirao je i duhovnu pripravu za sve župe i dekanate u hrvatskoj Istri – slao svim svećenicima pisane materijale, tiskao Crkvene obavijesti, knjižicu „Istarska crkva jedna“, dao intervju Vjesniku, koji su i drugi listovi prenijeli. Htio je da do svakog vjernika i do ljudi dobre volje dopre glas „Kako nam silna djela učini Gospodin“ – Crkva je u Istri napokon jedna.

Branka POROPAT **ŽIVOTOPIS I POVIJESNI RAD BISKUPA DRAGUTINA NEŽIĆA**

Glavna ličnost kroz koju su se prožimali događaji istarske Crkve od 1947. do 1978. godine bio je mons. dr. Dragutin Nežić. Rad donosi prijepis osobno napisanog životopisa biskupa mons. Dragutina Nežića, koji se čuva u Biskupijskom arhivu u Poreču, a koji obuhvaća razdoblje od 1908. godine biskupova rođenja, do 1966./67. godine biskupova sudjelovanja na Općem saboru II. Vatikanskom, odnosno u smislu znanstvenog rada do 1971. godine. Razdoblje nakon 1971. godine do umirovljenja 1984. godine, odnosno smrti biskupa 1995. godine, autorica je rekonstruirala iz izvora arhivskog gradiva Biskupijskog arhiva u Poreču te iz publikacija.

Stjepan BALOBAN **ZAGREBAČKO RAZDOBLJE ŽIVOTA I DJELOVANJA SVEĆENIKA** **ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE, DR. DRAGUTINA NEŽIĆA**

Mons. Dragutin Nežić dolazi iz župe Jastrebarsko i Jaskanskog dekanata u Zagrebačkoj nadbiskupiji koji je toj Nadbiskupiji i Crkvi u Hrvata do danas darovao 10 (nad)biskupa, 240 dijecezanskih svećenika, 37 redovnika, 141 redovnicu i 14 bogoslova koje je prerana smrt zaustavila na putu prema svećeništvu, ukupno 442 muško i žensko zvanje. U monografiji pod naslovom „Duhovna baština Stepinčeva i Kuharićeva zavičaja. Svećenička i redovnička zvanja rimokatoličkih župa Jaskanskog dekanata“, Zagreb, 2017., autora Anđelka Koščaka, značajno mjesto zauzima prvi porečko-pulski biskup mons. dr. Dragutin Nežić kao jedan od onih duhovnih sinova toga kraja koji su bili uspješni izvan svoje Zagrebačke nadbiskupije.

U predavanju se obrađuje razdoblje njegova života koje je proveo kao svećenik u svojoj Zagrebačkoj nadbiskupiji.

Prvi dio se odnosi na njegovo svećeničko djelovanje kao duhovni pomoćnik u Požegi (1930. – 1932.), sasvim sigurno veoma važno razdoblje u njegovu svećeničkom životu što će pokazati i kasnija njegova povezanost s Požegom. Nakon studija i boravka u Rimu (1932. – 1935.) vraća se u Zagreb i slijedi drugi dio njegove svećeničke službe u rodnoj nadbiskupiji u kojem je u službi nadbiskupskog ceremonijara (1935. – 1939.) bio veoma blizu dvojici zagrebačkih nadbiskupa Antunu Baueru i Alojziju Stepincu. U toj službi je mogao sazrijevati kao svećenik ali i upoznati život prostrane Zagrebačke nadbiskupije. U predavanju se iznose brojne aktivnosti mladoga svećenika dr. Dragutina Nežića (Katolička Akcija, duhovne vježbe za razne staleže i na raznim mjestima, Euharistijski kongresi...).

Nakon boravka u Rimu kao duhovnik u Zavodu sv. Jeronima (27. 10. 1939. – 14. 09. 1941.) slijedi treće razdoblje dr. Dragutina Nežića u Zagrebačkoj nadbiskupiji (1941. – 1947.) u kojem je središnja aktivnost Dragutina Nežića služba duhovnika u Nadbiskupskom bogoslovnom sjemeništu u Zagrebu ali i veoma važna aktivnost predavača ascetike i mistike na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu kao i o veoma važja služba od 1. 11. 1943. vicepostulatora u kauzi za proglašenje blaženim i svetim Sluge Božjega, zagrebačkog pomoćnog biskupa dr. Josipa Langa.

Ivan KOVAČ

IMENOVANJE MONS. DRAGUTINA NEŽIĆA APOSTOLSKIM ADMINISTRATOROM I BISKUPOM

Polazeći od izvorne arhivske građe – u prvom redu dokumenata koji se čuvaju u različitim fondovima Arhiva Konzistorijalne kongregacije u Rimu – i do sada objavljene literature, autor u predavanju analizira kako su teritorijalne promjene i pomjeranja državnih granica, koje su uslijedila nakon Drugoga svjetskog rata i mirovnih ugovora, odrazili i na teritorijalnu organizaciju Katoličke Crkve na području istarskog poluotoka, odnosno na Porečku i Pulsku biskupiju, ali i na onaj dio Tršćanske i Koparske biskupije koji se našao unutar granica nove jugoslavenske države. U tom kontekstu autor razmatra ulogu Svete Stolice i odluke koje je donosila kako bi vjernicima na tim područjima osigurala najprikladniju pastoralnu skrb, u prvom redu imenovanjem apostolskih administratora. Svećenicima koji su imenovani u spomenutu službu podjeljuje sve ovlasti koje pripadaju rezidencijalnim biskupima, ali ih ne uzdiže na dostojanstvo biskupa. Neki od njih, zbog problema političke naravi, nisu bili u mogućnosti preuzeti službu na koju su imenovani ili su bili nasilno spriječeni u njezinu obavljanju.

Središnji dio izlaganja posvećen je imenovanju Dragutina Nežića apostolskim administratorom i biskupom. Početkom 1947. papa Pijo XII. donosi odluku da se služba apostolskog administratora jugoslavenskog dijela Tršćanske i Koparske biskupije povjeri na upravu Ivanu Gašpertu ili Dragutinu Nežiću, svećenicima zagrebačke nadbiskupije, prema sudu Regenta Apostolske nuncijature u Beogradu. U slučaju da to ne bi bilo moguće izvesti, mons. Hurleyu su dane potrebne ovlasti da imenuje jednog lokalnog svećenika. Autori pokušava dati odgovor na pitanje zašto ta odluka tada nije realizirana te zašto su, u rasponu od nekoliko mjeseci, dekretima Konzistorijalne kongregacije na spomenutu službu imenovana trojica slovenskih svećenika: Franc Močnik, Mihovil Toroš i Jakob Ukmar. Nemogućnost i ovoga posljednjeg da stupi u službu apostolskog administratora dovodi do imenovanja Dragutina Nežića najprije vršiteljem dužnosti (*locum tenens*), a zatim i apostolskim administratorom jugoslavenskog dijela Tršćanske i Koparske biskupije. Njemu je Sveta Stolica kasnije povjerila upravu Porečke i Pulske biskupije te ga je imenovala i naslnim biskupom pomarijskim. Tako su u osobi apostolskog administratora ova područja *de facto*, iako ne još i *de iure*, bila ujedinjena u jedinstvenu cjelinu u osobi apostolskog administratora. Autor nije imao pristup arhivskoj građi Apostolske nuncijature u Beogradu i Kongregacije za izvanredne crkvene poslove. Tek uvidom u spomenute fondove bit će moguće ponuditi jedan sveobuhvatan, cjelovit prikaz spomenutih pitanja i eventualno korigirati pojedine zaključke do kojih autor dolazi.

Mons. Ivan MILOVAN

PASTORALNO DJELOVANJE BISKUPA DRAGUTINA NEŽIĆA (1947.-1984.)

Vjerujem da će ova 70. obljetnica spomenutih događaja: biti dobra prigoda za podsjećanje, oživljavanje sjećanja na ljude i događaje, vrlo značajne za život naše mjesne Crkve; prigoda da se izrazi zahvalnost osobama koje su nas zadužile svojim djelovanjem; prigoda da se bolje, šire i objektivnije - sagleda ono vrijeme, iz današnje malo udaljenije perspektive.

U teškim okolnostima poratnih godina zadaća crkvenog Pastira bila je osobito podržavati, ohrabrivati i povezivati svećenike i vjernike. Veliko značenje imalo je to da se biskup često pojavljuje među vjernicima. Prigode za to bile su krizme po župama i proslave župnih blagdana. Od velike pomoći je bila još uvijek jaka vjerska tradicija.

Do izražaja je tada dolazila ona Isusova riječ: “Budite mudri kao zmije i bezazleni kao golubovi...” Važna je bila i osobna hrabrost ali i diplomatska vještina. Višeput je zbog hrabrih istupa bio satima na saslušanjima na UDBi ili pred sudovima, čak je jednom bio i osuđen na zatvor, ali je rekao da sam ne će poći, neka ga dođu privesti ako hoće... Nisu došli.

Treba mu odati priznanje da je u određenom povijesnom trenutku razvoja društva (širenja gradova), bio u nekom smislu vizionar osobito kad se radilo o osnivanju novih župa, posebno u Puli i Labinu. U tom smislu najprije je dotadašnje kapelanije Juršiće (1951.) i Sv. Matej Cere (1952.) učinio samostalnim župama. U vremenu kad se Gornji Labin, uslijed slijeganja terena zbog rudnika, tresao te je postajala bojazan da će se I župna crkva urušiti (početkom '60-tih), biskup osniva novu župu Donji Labin: crkva je ondje već postojala,

trebalo je samo kupiti jednu kuću da se župnik ondje može nastaniti. Kasnije je osnovana i treća labinska župa, Marčilnica. Konačno je 1974. osnovana i nova župa Rabac. Sve to ne bi bilo moguće bez ondašnjeg župnika, velikog graditelja, Ivana M. Žufića.

Iako nije bio izraziti pastoralac nego više čovjek ureda, pisanja, povijesti, arhiva, kulture; on je poticao, pratio i podržavao pastoralne inicijative u Biskupiji, a bilo ih je mnogo i vrlo vrijednih. Čak se nekih danas s nostalgijom sjećamo. Ali "svako vrijeme nosi svoje breme"! Zahvalni smo mons. Nežiću za njegovo služenje ovoj mjesnoj Crkvi tijekom dugih i teških 36 godina.

Josip GRBAC

BISKUP NEŽIĆ I POSTKONCILSKA OBNOVA CRKVE U ISTRI

Koncil je za biskupa Dragutina Nežića bio više inspiracija djelovanja negoli nekakav normativni organ koji bi mu davao jasne smjernice djelovanja. Zato njega Koncil oduševljava ne samo svojim dokumentima, nego prvenstveno stoga jer pruža priliku biskupima da mnogo nauče, da mogu međusobno raspravljati. Koncil za njega nije zatvoreni skup biskupa i teoloških stručnjaka koji, odvojeni od svijeta, raspravljaju o naravi Crkve i teološkim temama, nego događaj koji ostaje otvoren za narod, neka vrst izvora iz kojega smiju i moraju piti svi vjernici. Da bismo uočili kako je Koncil utjecao na postkoncilsku obnovu Crkve u Istri pod vodstvom biskupa Nežića moramo gledati kratkoročno, tj. na ono što je i kako Nežić pokušavao još tijekom Koncila prenijeti na svećenike i vjernike sam duh Koncila, ali i dugoročno, imajući u vidu projekte koje je on inicirao, ali i na one koji su na temeljima njegovih misli nastali godinama kasnije. Sve se to ogleda prvenstveno na nekoliko područja: područje obnove liturgije, odnosa Crkve i medija, poimanja Crkve i odnosa Crkve prema znanosti. Na tim zasadima nastali su brojni postkoncilski projekti Crkve u Istri.

Mario SOŠIĆ

ODNOS BISKUPA NEŽIĆA I POLITIČKE VLASTI

U svom ću radu pokušati odgovoriti, kroz nekoliko (pod)teza, na inicijalno istraživačko pitanje: je li odnos komunističke, bezbožne i anticrkvene vlasti u ondašnjoj državi, i njene ekspoziture u Istri, bio na razini općeg ponašanja prema Katoličkoj crkvi u Hrvata i prema njenim pastirima (biskupima), ili se on u nečemu (u čemu) razlikovao (koliko i zašto) u Istri od tog «komunističkog standarda»?

Zaključno će biti potvrđena teza: represija komunističke vlasti na Crkvu u Istri u vrijeme Nežićeve uprave prostorom današnje Porečke i Pulske biskupije bila je «prosječno blaža» od represije prema ostaloj Crkvi u Hrvata.

Utemeljenje proklamirane teze nalazim u sljedećim pozitivnim varijablama:

- specifičnom poslijeratnom povijesno-(geo)političkom položaju Istre,
- dominantno antifašističkom opredjeljenju hrvatskog svećenstva u Istri,
- političko-katalizatorskoj ulozi Bože Milanovića,
- mudrom, strpljivom i politički suzdržanom ponašanju biskupa D. Nežića.

Zaključak: Ono dakle što karakterizira ocjenu i rezultat odnosa biskupa D. Nežića i političke vlasti u Istri jest kontekst uvjetovane društvene i političke međuzavisnosti, koji je komunističkoj vlasti priječio radikalno vježbane revolucionarne prakse na Crkvi, a biskup je pak morao, u toj međuovisnosti, povremeno odustajati od nekih pastirskih zahtjeva (kanonizacija Bulešića), tolerirati «upitne» strukturno-crkvene pojavnosti.

Budislav VUKAS**ODJECI HRVATSKO-SLOVENSKO-TALIJANSKIH ODNOSA NA VRIJEME BISKUPSKIH SLUŽBI DRAGUTINA NEŽIĆA**

Kompleksnost hrvatsko-slovensko-talijanskih odnosa na sjevernojadranskom području svoje vrhunce doživljava u razdoblju XX. stoljeća. I dok je prva polovica XX. stoljeća bilo vrijeme najvećih napetosti i vrijeme mnogih suprotstavljanja i velikih državnih, društvenih i ideoloških sukoba, razdoblje nakon 1945. vodi ipak njihovoj stabilizaciji. Navedeno je vrijeme vrlo dinamično i ispunjeno mnogim promjenama graničnog režima, uspostavljanih nakon kompleksnih teritorijalnih pitanja i sporova. A promjena granica i stvaranje novih institucionalnih i državnopravnih okvira ima svoju refleksiju i u crkvenom i crkvenopravnom uređenju.

U navedenom razdoblju mnoge, prijelazne i stalnije crkvenoupravne i pastoralne dužnosti na istarskom prostoru obnaša Dragutin Nežić. Autor ovog izlaganja, analizirajući opći kontekst okolnosti, koje dominantno promatra s državnopravnih polazišta, propituje ulogu i mjesto koje je biskup Nežić imao u navedenim zbivanjima. Već na temelju općih uvida u Nežićev opus, lako je zaključiti kako se je ovaj velikan istarske novije povijesti vrsno snalazio i razumijevao mnoge diplomatske, pravne, ideološke, društvene okolnosti, koje je s mnogo znanja i hrabrosti povezivao s temeljnim crkvenim i narodnim interesima i potrebama, suočavanih s brojnim izazovima vremena.

Stipan TROGRLIĆ**ODNOS BISKUPA DRAGUTINA NEŽIĆA PREMA SVEĆENIČKIM STALEŠKIM DRUŠTVIMA S POSEBNIM OSVRTOM NA ODNOS PREMA ISTARSKOM ĆMD-u**

U odnosu biskupa Dragutina Nežića prema svećeničkim staleškim društvima mogu se primjetiti dvije razine tog odnosa: općenito - načelna i pragmatično - konkretna. Na onoj općenitoj, načelnoj, Nežić je dosljedan i nepopustljiv u obrani stavova Biskupske konferencije Jugoslavije (BKJ) iznesenih u dokumentima „Non expedit i „Non licet“, kojima se zabranjuje rad svećeničkih staleških društava, ukoliko nemaju odobrenje ordinarija. Tako Nežić zabranjuje učlanjivanje svećenika pod svojom jurisdikcijom u takva društva, čak i formalno upisivanje radi ostvarenja socijalnog i zdravstvenog osiguranja, odlazak svećenika na osnivačke skupštine tih društava, pa čak i slanje pozdravnih brzojava osnivačkim skupštinama. Odlučno se suprotstavio nastojanjima da se istarski ĆMD pretvori u interdijecezansko svećeničko društvo.

Na pragmatičnoj (istarskoj) razini Nežić pokazuje razboritost uvažavanja konkretne situacije, sa svom složenošću njezine povijesne i aktualne društveno – političke i crkveno-vjerske stvarnosti, što će za posljedicu imati jedan tolerantniji odnos prema istarskom ĆMD-u, obilježen traženjem kompromisa. U prilog iznesenom idu neke činjenice. Odobrio je rad istarskog ĆMD nakon obnoviteljsko – osnivačke skupštine 15. i 16. rujna 1948. godine. Izbjegao je provesti Rezoluciju BKJ da od Svete Stolice traži odobrenje za istarski ĆMD, a da do odgovora iz Rima zabrani rad Društva. Napokon, kad se veliki dio istarskih svećenika socijalno i zdravstveno osigurao preko zagrebačkog svećeničkog društva, istina bez formalnog upisa, a osmorica su i to učinila, Nežić nije ni protiv osmorice upisanih a niti protiv drugih svećenika poduzeo disciplinske mjere. Međutim, primjetno je da je na uzdi nastojao držati istarski ĆMD, reagirao je na svaki pokušaj da se zaobiđu ili slobodnije interpretiraju jasne crkvene odredbe. Pri tome je pazio da zatezanje uzda ne dovede do unutarcrkvenih lomova ili klonulosti onih koji su, u dobroj vjeri, drukčije od njega gledali na ulogu istarskog ĆMD-a, a onda ga nastojali drukčije i pozicionirati u istarskoj crkvenoj i društvenoj stvarnosti.

Ilija JAKOVLJEVIĆ**POČETAK PROCESA ZA PROGLAŠENJE BLAŽENIM VLČ. MIROSLAVA BULEŠIĆA TE FAMA SANCTITATIS U NARODU**

U Vječnom Gradu upoznali su se mons. Dragutin Nežić, kao duhovnik u Zavodu sv. Jeronima i bogoslov Miroslav Bulešić koji je često navraćao Zavod i osobno razgovarao s Nežićem. Razgovarali su o društvenim, političkim i crkvenim prilikama u Istri.

Dragutin Nežić nakon što je postao i apostolski administrator porečke i pulske biskupije pokrenuo je dijecezanski postupak za proglašenje blaženim i svetim vlč. Miroslava Bulešića, koji je bio proganjan i ubijen od komunističkog sustava. Nežić je imenovao 29. 3. 1956. mons. Marija Pavata postulatorom u kauzi sluge Božjeg Miroslava Bulešića te je započeo proces za proglašenje blaženim i svetim vlč. Miroslava. Bio je ovo hrabar potez, ali je proces brzo bio obustavljen zbog opasnosti od progona komunističke vlasti. Koliko su god komunističke vlasti nastojale zastrašivanjem zabraniti svaki spomen vlč. Bulešića, narod i svećenici su ga od dana njegove mučeničke smrti častili kao svetog. Nežić se često utjecao nebeskom zagovoru Miroslava Bulešića.

Imamo brojne zapise i svjedočanstva kao su odmah nakon mučeničke smrti u Lanišću, 24. kolovoza 1947., svećenici i vjernici nastojali doći do relikvija, ostatka odjeće koja je bila natopljena svetačkom krvlju. Vjernici su tražili sličice s likom Miroslava, drugi su hodočastili na njegov grob, treći su kao vlč. Atilije Krajcar, pod cijenu ponovnog komunističkog zatvora, dali izliti medaljon s likom Miroslava Bulešića s natpisom: „Svećenik i mučenik“.

Jakov JELINČIĆ

BRIGA BISKUPA DRAGUTINA NEŽIĆA ZA OČUVANJE I ZAŠTITU ARHIVSKE BAŠTINE POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

Msgr. Dragutin Nežić, došavši u Istru, u nepoznatu sredinu, na tako visoki i odgovoran položaj, odlučio je što prije upoznati ljude i mjesta kojih je uskoro trebao postati pastir. Trebao je upoznati mjesta koja će uskoro morati pohađati. Zaljubljenik u arhivsko gradivo, odličan poznavatelj latinskog i talijanskog jezika, kao i dobar poznavatelj opće i crkvene povijesti, želio je upoznati užu povijest kraja od Boga i pape mu povjerenog. Uz ostale obveze, pregledao je arhivsko gradivo, posebno vizitacije. U knjigama vizitacija, nalaze se razni papirići iz kojih je vidljivo da je knjige temeljito čitao. Pisao je nazive svojih župa kojih su imena drugačije zvučala na hrvatskom, a drugačije na talijanskom i latinskom. Shvaćajući ozbiljno svoje dužnosti, pa tako i dužnost čuvara arhivskog gradiva, šalje na arhivski tečaj svog svećenika Ivana Graha, i prihvaćajući prijedlog direktora Historijskog arhiva u Pazinu za suradnju, učinio je mnogo za očuvanje crkvenih arhiva u Istri.

Biskup Nežić osobno se brinuo za očuvanje arhivske građe ali i drugih vrijednih umjetnina. Uživao je u sređivanju i proučavanju arhivskog gradiva.

Jordan MATKOVIĆ

BISKUP NEŽIĆ I CRKVENA DOBRA

U izvješću se daje pregled, uporedba termina Crkvena dobra u Zakoniku kanonskog prava i pravnim normama kojima se reguliraju imovinski odnosi među pojedinim vjerskim zajednicama Rimokatoličke Crkve, po važećim propisima Republike Hrvatske.

Pregled zatečene evidencije crkvenih dobara i poslove koje je trebalo provesti da bi se uspostavila evidencija stanja 1945.

Zasluge biskupa Nežića za obavljene posao oko uređenje imovnog stanja kod župa, i drugih crkvenih ustanova na teritoriju Porečke i Pulske biskupije.

Osvrćemo se i na neke poduzete pravne i administrativne postupke koji su bili poduzeti radi povratka oduzete imovine župama i biskupiji, prije donošenja Zakona o naknadi za oduzetu imovinu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine iz 1997. godine.

Organizacijski odbor:

Mons. dr. Dražen Kutleša, biskup porečki i pulski, mons. Vilim Grbac, preč. Sergije Jelenić, dr. Josip Grbac, dr. Ivan Milotić, dr. Stipan Trogrlić, mr. Branka Poropat, mr. Ilija Jakovljević